

VINDICIAE

Psalmodiæ Ecclesiastico-divinæ.

In quibus Corruptelæ & Errores circa hunc
sacrum Cultum deteguntur & refellun-
tur, ipseque Cultus hic sacer clarè
asseritur.

Ad COLOSS. 3. 16. — Psalms, Hymnis & Cantionibus
spiritualibus, cum gratia canendo in corde vestro, Domino.

(2) Clem. Alexand. in *Παρηγορητικῶν*. μὲν τῶν ἑωὶ ἀνθρώπων με-
τὰ τοὺς ἁγίου ἀποστόλους ἐστίν.

AUGUST. Tract. de Psalmorum Effectibus salutarib. *Can-
ticum sp. Deum ostendit, demonem offendit, voluptatem illicitam
extinguit, omnem furorem deprimit, cor laetificat, animam
impinguat, ignem spiritualem in corde accendit.*

Idem lib. 10. Conf. cap. 33. *Adducor cantandi consuetudi-
nem in Ecclesia approbare, ut per oblectamenta aurium, infir-
mus animus in affectum pietatis assurgat.*

Authore GULIELMO DOWGLASIO

S. S. Theologiæ Professore in ACADEMIA

REGIA *Aberdonensi.*

Excudebat Jacobus Brunus Urbis & Academiæ
Typographus, *Aberdoniæ, 1657.*

Clarissimis, Spectatissimis & Amplissimis

Viris.

DOM.

GEORGIO CVLENO,
PRÆFECTO MAGNIFICO,

Nec-non

D. IOHANNI JAFFRÆO.

D. PATRICIO MORO,

D. ALEXAND. SKINÆO.

D. GULIELMO GRAIO.

Consulibus Prudentissimis, Cæterisq;

Inclytæ Civitatis *Abordonsis* Senatoribus con-
sultissimis, D. suis omni observantia perpetim
colendis, in animi grati, devoti, addictissimi

tanquam hoc quodcunque est opusculi D. C. 2.

Author.

*Itcat Pace vestra, A. V. Vos, [quibus inco-
tum est generoso pectus honesto] paucis allo-
qui. Cum plurimi sine sacula hos tam vera pietate
sio sterili, quâ religionum ferili, quibus non alia
hantissit via ad samam, neminiq; celebritatem
patet*

Epistola Dedicatoria.

pateat eā, quam Herostratus olim instituisse dicitur, ut incenso Dianæ Templo, nomen suum posteritati transcriberet: & in eis Antipsalmistæ, quo genere hominum cum nihil sit vel illiterarum vel dominantius, hinc est, (ut sua quemque inventa deleant) quod pari audacis impietatis Obelo Psalmodiam sacram hi infruñiti confodiant, quo pleraque alia instituta divina convellunt, omnemque divini cultus formulam naseunt. Quamvis enim hi Novantes minimo probabili vel plausibili suffulti, primi rerum esse volunt, omnibus anstestare, quiddamque proprium affectare: attamen quam subsidant infra veneranda Antiquitatis, illa primæ magnitudinis nomina, Scripturarum scientiā, disputandi solertiā, scribendi dexteritate, agendi peritiā patrum usu, eloquentiā piā, moderatione justā, prudentiā simplici, vitæque sanctæ transactā, tam loquitur res ipsa, ut haudquaquam sit Paraphrasis indiga. Ad quorum Capitonum Cervicosorum vecordem audaciam relegendam, retundendam, stricturas aliquot pridē (horis nonnullis suffragatis, & operā subsecivā) efformatas, eductasq; ex scriniorum latibulis, exire nunc patior eis Φόος ἡλιοιο. Ut vero expromerem, illa una mihi τῆς κακοδοξίας ἀντιμαχῶ, mens fuit (dico κατενωῶσιον τῆ Δέξ, & ἐξ ἐλκρινίας) ut partim cordati, qui ex utroque rivo, Iordane & Helicone bibebunt, ingenuè fateantur ὅτι ὁ παλαιὸς χρηστότερος ἐστίν. Luc. 5. 39. Adeoque contra Cornwalli, Robinsoni, Ætoni, aliorumque male feriatorum absoletas tricas, subscribant S. & magnæ Synodi decreto τὰ ἀρχαία ἡδὴ καὶ τῶν. Partim quò hī Aristippi Magistelli, dediscant, si pote est, quod nec bene didicerunt nec auspiciò docuerunt, muliercularum credulitati, fulguratis suis opinionibus, tum hic tum alibi insidiātes. Deniq; ne proximi Ucalegonis ardens scintilla huius ἀνομασίας in tantam evolvant, ut nos suffocent, amburent, & male perdant. Quod vero huius scripti frontispiciū, nomine vestro, V. A. exornare fecerim, cerè non uno nomine sic inscribo. Equidem agnoscere

scitū istud ARISTIDIS, (Deo Tēpla esse consecranda, viri autem eximii librorū dedicatione venerandi) abunde sufficiat cur sub vestris auspiciis & tutela prodeat. Sed si pressius dilatem, causa adsunt nec pauca nec leves hujus facti, sive vos sive rem ipsam, sive me spectem. Earum prima sit, Quod sacra avita tam intemerata cupiatis, ut eis nolitis vel detractum, vel superadditū. Altera, Quod eadem, quorum videmini retinentissimi propagata velitis in posteritatem seram. Tertia, Quod sobria, pia, ac veneranda Antiquitatis iudicium gravissimum, ingeniumq. acerrimum in nullo refugiatu, eiq; secundum Scripturas innitamini, novitati prout convenit, diffidentes. Quarta, Quod pro virili, ut Tempia, Academia, Scolae, (fertilissima Ecclesia & Reipub. Seminaria) forumque ipsum, sint pulchrè ornata, eisq; provisū procuratis, contenditis. Quinta, Quod prae aliis sollicitius curatis (sicut decessoribus vestris in more pio fuit) ut inter vos Luscinia Attica vigeat, floreatque. Quantopere namq. ubivis depradicatur symphonium symphoniacorum, quod olim fuit, & adhuc est, in inclita vestra Bonaccord, qua quā in arte, quā in ipso jugi cultu, supra alias se extulit urbes? Cuinam enim, dummodo sit naris emunctioris dummodo sit vitae castigatioris & pietatis desecatoris, non arrideat hoc (cui vindicando insudamus) institutum divinum? quibus si subnectam quod debeo redhostimentum, pro vestra summa in me immerentem humanitate, attamen & in hoc officio minor sim. Patiemiini ergo sic inscribi, ut saltem hoc argumento animum in vos gratum demonstrem, ad quod igneor, nisi audire vellem, ὅς τις ἄνθρωπος ἀποικίος. Suscipite itaque munusculum Levidense, (nam eo, quo par est, affectu offero, consecro.) fronte serenā, & in favoris vestri propensissimi complexum & patrocinium hand dedignemini reponere. Hoc inquam quod scripsi contra sequius de hoc cultu per Cantioa sacra opinantes. At ne publica commoda (quorum consecranci videmini) morer, sisto calamus. Ita Deus immortalis

Epistola Dedicatoria.

5

vos longum sospitet, curas consiliaq; vestra secundet. in nominis sui sanctissimi gloriam, in Civitatis & Ecclesia Dei in ea incrementum dirigat, ut sit vos, vobisq; commissos hic sospites, alibi beatos velit ipsa aternitas. in & cum qua comprehensores & in patria triumphantes canatis οτι τῷ καὶ θεαίνωται τὰ ἔργα καὶ τῷ ἀπείρῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ, ἢ ὁδοῦ καὶ τοῦ παλῆος ἐς νῦν εἰς τὰς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Huc redit summa votorum ejus, qui nunquam desinet esse

E Museo meo 23.

Martii, 1657.

Bylo veteri.

V. A. studioffimus & devotissimus
Cultor, GUIJL. DOWGLASIIUS.

P A R A E N E S I S ad S. S. Theologie Candidatos, aliosq; Lectores benevolos.

Cum nostrā valde interfusit μελαδέναι ὁ μὲν τὸ χάρισμα τοῦ νομοῦ ἔχον, ἐκ τοῦ ἑμπροσθεν οὐκ ἔστι, nihil prius praveriendum censeo, moneta nostrā syncera ut debita, quā novarientium veteratoria praeveniens, ab Orco qui revocant olim jure merito explosa, ejecta & damnata ab Ecclesia Catholica. Ex librorum enim quorundam titulis ingloriis & blasphemis, tanquam ex cortice pestifero, facile discernatis quam venenatus insit nucleus in totius Christianismi vilipendium extraximus. Cujus impietatis Titānica, Cyclopiciq; fastus, factus viperini huiusmodi alios fuit. Schiltingii, tormentum Throno Trinitatem turbans. Anonymi cujusdam Itali, de tribus in postoribus, Mose, Christo, Adahammeda. A Casa de laudibus Sodomiae. Swenkfeldii saeculum Sp. Sancti non verò Christi. Weigellii Theologia astrologizata & astrologia Theologizata. Praedamitz, Riccii mulier non est homo. Sectariorum modernorum, quod Pfahnodia divina non sit connumeranda institutis T. N. &c. *Qui Mimi clancularii id unice agunt, quod olim A. A. in Sordidatua Thalia; Mante in Epistola fundamenti, Lucianus, Julius*

nas, Porphyrius, Celsus, Libanius aliique, ad infamis atheismi tum in-
 ventionem tum propagationem. Et quamvis ultimus ille recitatus titulus, vi-
 deatur nisi aqua calaris præ illis intransitoriis, at tamē cum ex isto cœtu segre-
 ge, aliqui, (qui præ aliis videri velint Catholicissimi) id unice satagunt,
 ut tam sacer cultus eradicetur, ac eliminetur, nobis omnino amittendum est,
 ut suo suffultus basi, suo stet talo. Triennium est, ex quo qui præsentis ade-
 rant, exceperunt, quod iam publici juris facimus, ac tum ostendi, abs re
 esse, si vos à publica navi, in qua tuto vehamini, temerè transiliatis ad ri-
 mosam scapham, vel mutatâ velificatione, (ut ait non nemo) deflectatis ad
 fauces naufragii infames. Si aliqui obstrepant, quis Herculem vituperat?
 Ego clarum dedi, aliquamultos, cap. 3. p. 1. Si ogganiant, quis penicil-
 lum post Appellem? Agnosco Cottonum doctē, Foordum piē hoc ipsum
 tractasse. At ut cum August. loquar, si ego scribendo proficio, quis sobri⁹
 mihi vitio vertat? Utinam Hieron. ad Nepotian. sequar monentem.
 Diu discite ut scite scribas. Multi eadem, eadem mente scripsere, quā-
 vis stylo ac fine diverso, ait idem August. Si excipiant, quid me in re
 tam tenui eviscero? Subdo, si in illo, Concham non canalem egero, at tenuis
 non gloria. Si denique insistent, deliria ista esse ἔγγραφα φανισμῶν, at
 inquam ego. nota magis vilescunt, scenamque depreciantur, sic animam a-
 gunt. De hisce Scepticis Calvinus (ὁ πολλῶν ἀνιάζους ἀλλῶν) sic
 pronunciat. Mihi credibile est, si homines isti cunctis persuassissent
 suum errorem, rursus ipsos mutatos consilium, & ad eam mentem,
 à qua discessissent prius, quo soli saperent, neve aliud ac cæteri non
 sentirent, redituros. Hi namque nostri Euripi tam sunt in hoc mundi salo
 ἀμενέας καρήνας. Non sum meditatus, ut videtis, crassum & vegrande
 volumen, non enim opus erat. Et quod molior contra ἀμύσους, non Mathe-
 maticè, non Rhetoricè, sed Theologicè conatus sum, in Concionatorum, &
 λειτουργῶν, maximè vero in vestrum τῶν νεόφυλῶν usum, cui me im-
 pendu par est. Pulsus styli inaequalem saepe facit materia subiecta, sa-
 pius autem τῶν φίλεριδων stylus decretorius. Si candidè ac rotundè res
 acta est, frustra à me speretis Atticisimos. Utinam ego sic vobis præsim; ut
 (quod in dixerbio est,) Citharisante rectè abbate, tripudient conve-
 nienter Monachi. Faxit Deus Theologicè ut credatis, dicatis, vivatis,
 hoc est, ὁρθολογῶν, hoc est ὁρθόπνοον, hoc est ὁρθοπιστεύων.
 Convenit enim, ait Tertull. Ut qui sunt Theologia Candidati sint etiam
 sanctitatis. Estote id quod de Basilio dixit Nazianz. ταπεινοὶ τῷ φρονήματι.

ἡμῶν, Βιβλίοι τῆ πίστεως, ἔμνῃ μὴ ἀκαίρως πιστεύετε. Quid si respo-
sillem vos sanctissimi Pauli Nubeticis ad Tim. & Tit. quæ vel maximo
vos attinent, quo tam Scyllâ quam Charybdin fluctuantis sæculi devitetis?
hoc non erit operam luisse, ego summa sequar fastigia rerû, & ordine longo:
 1. TIM. 4. 7. Prophanas & aniles fabulas averfare, sed exerce te ad
 pietatem. 12. Nemo tuam juventutem contemnat. Sed esto exem-
 plar fidei in Conversatione &c. 14. Ne negligito donum quod
 in te est. 15. Hæc meditare, in istis esto. 16. Intentus esto tibi ipsi.
 Cap. 5. 22. Temet purum serva. 12. Decerta præclarum illud certa-
 men fidei, 13. 14. Mando tibi — ut observes hanc præceptionem,
 incontaminatus — 2. Tim. 1. 13. Expressam teneto formam sano-
 rum verborum. 14. Præclarum illud depositum custodi. — Cap.
 2. 1. Corroborator per gratiam quæ est in Christo. 15. Stude teipsum
 probatum sistere Deo. 16. Profanos autem de rebus inanibus sermo-
 nes cohibe. 22. Juveniles autem cupiditates fuge. Sed sectare justitiam
 — 23. Sultas autem & ineruditas quæstiones averfare.
 Cap. 3. 14. At tu maneto in eis quæ didicisti. Cap. 4. 5. At tu
 vigila in omnibus, tolerans esto afflictionum. Ad TITUM 27. Per
 omnia teipsum præbens exemplar bonorum operum. *Quas aureas*
sententias Calvinus semper suis inculcabat studiosis Genevensibus, Cal-
vinus ille, quo an quis, post illa tempora Apostolica, veri vel amau-
tior vel intelligentior multum dubito. Vos interim Lectissimi Juvenes,
dilectissimi fratres, Deum Patrem Luminis pro me orate (qui pro vobis
bella Domini contra Φοβητάδους gero) ut ante emensum vite curriculum
(vegetioris siquidem ætatis viribus propemodum exhaustis) Colophonem
Diatribis nostris de vera, justa, ac debita membrorum vere Ecclesie visibilis
qualificatione, prout maxime eam est interpretata veneranda & Orthodoxa
Antiquitas, imponam, impedimenta quæque discutiatur, detq; invicto animi
robore armatum, spiritusq; discretionis instructum: Quas nentiquam ce-
lebris nominis affectatione, nec alterius existimationis invidiâ, nec lucri an-
cupio, novit Deus, sed purâ putâ veritatis solius indagande ac vindicande
necessitate constrictus, intendo. Eundemq; omnis boni doni datorem, concor-
diter comprecemur, quò caliginem omnem discutiatur, animos fluctuantes com-
ponat, dissidia prohibeat, errantes in viam regiam reducat, Ecclesieque sue
pacem, veritatem, splendoremque restituat, tandemque conclamemus,
ἡ σωτηρία τοῦ θένος ἡμῶν τοῦ καθήμενου ἐπὶ τῆ θρόνῳ, καὶ τοῦ ἀγίου.
Quod ipsam votum est assiduum & ardentissimum ejus, qui

Vester est in Christo frater addictissimus, GUIL. DOWELAS.

PSALMODIA ECCLESIASTICO-
DIVINA

Erroribus & Corruptelis variis
impetita, clarè asserta, & strenuè vindicata.

PRAEFATIO.

IN qua præmittitur *Exegesis Analytica* v. 19. cap. 5. *Epistolæ ad Eph.* (Loquentes inter vos mutuo Psalmis & Hymnis & Canticis spiritualibus, canentes & psallentes in corde vestro, Domino. Necnon loci Paralleli, v. 16. cap. 3. *Epist. ad Coloss.* Sermo Christi inhabitet in vobis copiose, cum omni sapientia, docendo, & admonendo vos mutuo, Psalmis & Hymnis, & cantionibus spiritualibus, cum gratia canendo in corde vestro, Domino.)

Præceperat Paulus v. 18. loci prioris, *Ne vino inebriemur*, *ἐν τῷ αἵνῳ ἀναίσια* quæ assidue commessantium & picestantium, adeoque temulentorum in sordibus ac impudicitia volutantium, lascivia est: sed ut Spiritu h. e. hujus gratiâ adimpleamur. Huic modum præstruit subnectens præcipuum hilaritatis verè Christianæ effectum, appositissimè suam ducens originem à Sp. S. repletionem, seu ebrietatē spirituali. Nam sicut è vini ἀναίσια, lætitiā quandam, vel potius impuram lasciviam videmus proficisci, quæ passim in sermone incondico, cantu profano, actibusque se prodit nefariis: Ita etiam a Sp. Sancti cor nostrum replentis ubertate, pura & sancta procedit hilaritas, quæ se inter alia sui gnorismata, per Cantica spiritualia, perque *δοξαλογία* ostendit. Unde signanter notes, hoc Sanctis in S. tribui, prius eos Sp. Sancto repletos

PRÆFATIO.

fuisse, antequam in Dei laudes, aut sermonem Propheticum enuntiandum erumpant. Vide sis hæc loca. Luc. 1. 41, 67-Act. 4. 31. Act. 10, 44. &c.

Hæc Psalmodia spiritualis, per suas quatuor necessarias partes, sic hic explicatur, ut primo sint species cantionum sic dictarum. Deinde sit Epitheton *διὰ πνεύματος* eisdem concinnè tributum. Tertiò sit præcipuum Organum hisce concinendis tributum. Denique sit objectum seu finis *ω*, putà in cujus gloriam referas ista.

I. Quod primum attinet, disquisitione peculiari partis primæ cap. 1. horum explicabitur distinctio.

II. De secundo pronuntio, prorsus convenit Christianorum Cantica esse spiritualia, quo partim secernantur à profanis, de corde impuro manantib', impuroque ore prolatis; quibus proh dolor! nimium referta sunt urbium compita, Typographorum præla, librariorum officinæ, opificumque cellulae: partim quo de facili, ipsorum percipiatur natura. Ac primò sic jure dicta censemus, cum horù talium unicus Author sit Dei Spirit'. Nam sicut carnalia à Diabolo instigante promanant, sic & hæc a Dei spiritu suscitante in nobis non solù suspiria ineffabilia, sed etiam Cantica laudis cum gaudio inenarrabili. Deinde Argumentum seu materia objectiva taliter tota est, sive Dei in Ecclesiam recinamus benignitatem & miserationes, sive in rebelles judicia & minas, sive olim gesta recolamus, aut effecta nupera providentiæ commemorentur, sive promissa aut sperata deprædicemus, aut mala præsentia enumeremus: totum hoc quicquid est, Sp. Sanctù spirat; Tertiò, horum forma ita est comparata, ut nunquam redoleat corrupti ingenii levitatem, nulla namque hic cernere est poëticae vanitatis figmenta, nec ulla hic sunt idolorum nomina, homines *ψαλμοὶ* odas suas conspurcant potius quam exornant, cum omnis hic spirans Melodia sit Christianæ gravitati contemperata.

PRÆFATIO.

contemperata. Denique talia & a fine sunt, cum non referantur vel ad carnis voluptatem, vel merè ad aures demulcendas, vel ad plausum captandum, vel ad ingenii peritiæque acumen ostentandum, vel ad pelliciendos animos ad aliquam peccati impuritatem, qui carnalium cantionum finis esse assolet: sed ad Dei gloriam promovendam, ad audientium perinde ac canentium profectum & solamen, quo per hæc exercitia meliores & sanctiores reddantur, ipsorumque affectus a terrenis magis alienentur, ad cœlestia rapiantur alacrius, ipsumque Christum promptius evehantur.

III. Ut dextrè canamus, non lingua, non labia, sed cor est præcipuum instrumentū, absque quo nulla unquā Deo futura est grata aut suavis vocis maximè canoræ modulatio; omnis enim *χειρολαλήτεια* nuda, ab illo præcisa, est nisi sūma *ἰδρυμένη*. Corde canitur per intellectum & attentionem ad prolata, corde psallitur per intimum devotionis affectum, quo viscera omnia tanquā fides & nervi affici ūtur & tanguntur, quæ sunt quasi duæ partes hujus internæ Melodiæ, sine quibus, claudicat omnis in aure Dei concentus: omnis Symphonia, vera est *διαφωνία*. h. e. Si vox a voto, verba ab animi sensu, clamor a cogitatione, lingua a mente dissona sit. Ut sit sensus, cor canentis convenit esse spirituale, a Spiritu Sancto purificatum, utque procedant cantica e spirituali affectu h. e. fide in Deum radicatâ spe viva, gaudio ineffabili, gloriæ divinæ zelo, rerumque cœlestium desiderio. Sic beata *virgo Maria* canebat, *Luc. 1. 46*: quod justum dico illorum elencticum, qui boatu incondito mugiant, quique frintinniant affectatâ, molli, fractâ, & plusquam scenicâ minuritione. de quo abusu postea dicetur. Commentatores optime hoc, *ἐν τῇ καρδίᾳ* explicant. CALVINUS, *cum corde vestro*; DIODATI, *de vel ex corde vestro*. BAZA, *non solum intus & apud se, sed serio cordis affectu, ac non tantum labiis*, ESTIUS,

PRÆFATIO.

per hoc expressius significatur tantum unitas & consensus. DAVENANTIIUS, ut in cantando sit intimus ac vehemens cordis motus. BERNARD. serm. 59. Hoc tracta in mente, quod cantas in voce, non aliud cogites & aliud cantes. CHRYSOST. ad id. οὐ γὰρ τῇ καρδίᾳ, τῇ ᾠῇ, ποτὶ ἑαυτοῦ ἀποστολῆς.

IV. Finis & exercitū hic expressus. Domino, h. e. interprete Bodio, liberatori, servatori, Redemptori Christo: non luxū non quæsi. Censuerunt Eethnici Amphion, Arion, Orpheus, Anacreon, alique, stecoreos suos Deos, Iovem, Apollinem, Baccham, Neptunum, hymnis condecorandos: itaque inseruiant cantiones nostræ veris Christi laudib' concelebrandis. Atqui hunc fuisse Christianorum veterum morem, præter & post S. testatur homo gentilis Plinius secundus, lib. 10. epist. 39. describens TRAJANO Imp. Christiani, inquit, soliti die festo convenire ante lucem, carmenque Christo quasi Deo dicere, sanctum invicem. Nam ut spirituales Cantilenæ ab ipso sunt profectæ, par est in ipsum refundi. Tumque censetur Domino eecuisse, quando spiritu, intelligentiâ, ore, ipsius virtutes admirandas extollimus. Sed est hic una contextus particula, non levi pede præterunda, quid sibi vult λαλῆναις ἀλλήλοις? quidam perperam (ut notat Estius) reddunt, mediantes inter uas ipsos, nam in hoc sacro cultu est allocutio mutua aliqualis. Pæscator nos firmat, dicens, quod Cantus Ecclesiasticus habere debeat speciem colloqui, nimirum ut sit concentus. Si reginamus, inquit, spirituales, non quas profunditate temulent in suis impuris symposiis, argumento esse, quod sumus a Sp. Sancto repleti gratiâ. CORNEL. a Lapide licet, si quis ad orationem non veneris, siue in templum ad orandum, & ad agapem, siue ad mensam & cibum. Pbi primò notes qualia esse debeant Christianorum convivium & Agape, h. e. non ut obviaret corpori, & mentem carne & vino, sed ut colloquiis spiritibus sese pascunt, oblectent, impleant, hymnisq; recreent.

Deinde

PRÆFATIO.

Deinde quod olim adhibita fuerit in convivii Musica, vide *Psal. 69. 12. Isa. 5. 12. Amos. 6. 5. Marc. 14. 26.* Audi *Cyprian. epist. ad Donat.* — Nec sit vel hora convivii gratia expers, sonet psalmos convivium sobrium, magis pascas charissimos, si sit nobis spiritualis auditio, proleget aures religiosa mulcedo; & ante eum, *Tertullian. Apolog. cap. 39.* post aquam manulem & lumina, ut quisque de Scripturis potest, vel de proprio ingenio provocatur in medium Deo canere, hinc probatur quomodo biberit. At apud nos progeniem vitiosiore, quantus est ferculorum luxus? qualis & quanta æcolia? quæ impura colloquia? quam lasciva cantica? deicolæ non sumus sed ventricolæ: *Bacchi, Cereris & Veneris* mancipia vera, maximam partem.

Loci paralleli exegesis priori valde affinis esse potest. In priore versiculi parte *Paulus* excitat ad studium & cognitionem Scripturarum: in posteriore ad earundem cognitarum debitum usum. Ac inter usus, hic primus illi est, ut sese mutuo instituant in rebus ad fidem pertinentibus, expromantque quam ex Scripturis hauserint scientiam ad fratres ædificandos. Horum enim cognitio non est comparata ad inanem ostentationem, ad Sophisticam velitationem, ridiculam venugationem, sed ad propriam & fratrum utilitatem. Secundus, in illo est, *monentes*, referturque ad mores, h. e. ut secundum Scripturas cognitatas, moneant fratres suos de virtutibus exercendis, & vitiis cavendis, peccatisque abrumpendis. Tertius in hoc est, psalmis canentes, qui spectat ad Divini nominis celebrationem. Sed variat lectio, nam quidam Hymnos, Psalmos, Cantica, conjungunt cum præcedentibus, *monentes & docentes* putà hymnis &c. Alii vero, nec minus probabiliter conjungunt illa tria cum eo quod sequitur, putà *Canentes*, inter quos sunt *Davenantiis & Foordus*. Si quis sit, qui obstinatè referat ad præcedentia, interim caveat, ne pu-

PRÆFATIO.

tet totam docendi & monendi materiam ex solis hymnis & psalmis petendam: nam ex hoc loco, nemo aliud rectè concluderit, quam quod, cùm inservimus hilaritati, debeamus esse memores mutux ædificationis. Obiter hìc unicum præ aliis explicandum venit. Quid sit ἐν ᾠδῇ cantare. Quidam sic reddunt, per gratiam a Sp. donatam. Alii, cum affectu gratitudinis debito. Alii, ut sit, cum gratiosa quadam dexterritate, quæ suâ venustate, suavitate, jucunditate, gravitate, & utilitate auditores alliciat, attrahat, afficiat. ut quod de poetis fertur, & prodesse volunt & delectare poetæ. *Diodati* hanc vocem sic hic usurpatam vult. Prout alibi *Eph. 4. 2 9*. Summa sit, (exponente *Calvino*,) ut omnes nostri sermones non modo severi, sed & læti ac hilares contineant Dei laudes, resonent utilitates, nihilque vanum sapiant. maximè ne Cantilenæ sint nugatoriæ, ne impuræ in Christi contumeliam, & in religionis ludibrium, qui ἐν ᾠδῇ, quod officii est præstât, eis certo expectandum est, quod ipsorum tenebras in lucem, luctum in lætitiâ, suspiria in exultationem, & quærelas moestissimas, tandem sit Christus commutaturus in hymnos Canticaque Eucharistica.

Habita & enarrata in Auditorio
Theologico Collegii Regii *Abredonenfis*
April. 24. 1654.

VINDICIARVM PSALMODIÆ ECCLE- siastico-divinæ, partis primæ

CAPUT PRIMUM.

Proponuntur ex Scriptoribus Ecclesiasticis, horum trium, (Psalmus, Hymnus, Canticum) acceptiones varia, & differentia, una cum Ενωρίσιν.

*Υμνῆμα. Etimologiste & Lexicographi, rectè no-
tant psalmos Hebraicè dici Mitzmorim, Hymnos,
Tebillim, & Cantica Schirim. Ac primò quidem
Mitzmor latinè notat sermonem concisum, qualis
est Philomela avis cantus concisus, & minuratio in-
eunte vere. Vide Brightman ad CANT. 2. 12. Tebil-
lim a radice balal, quod Schindlero in suo Penta-
glotto est, splenduit, fulsit, lexit, nituit, & in Pihel, Hillel est lauda-
vit, celebravit, illustravit, decoravit. Schirim venit a Schur, quod pro-
priè dicitur de Cantu oris cum vocis intentione, ait Rives. in psal.
68. Et hæc quidem vocabula Paulo hic ex LXXII. sunt ψάλμοι,
ὕμνοι, ὠδαί. ψάλμος Edm. Leigh in Critic. sac. a ψάω est.
Nam fidium tactus est, quando motu leni tango nervum & Chor-
dam. ὕμνος græcis est cantus oris in Dei laudes. ὠδὴ est per con-
tractionem ab αοιδὴ quasi ex Judah veniat, quod hebræis est Laus &
confessio. Quomodo vero hæ species discriminantur, jam est inqui-
rendum.*

Prima sententia est Hieronymi in hunc vers. Psalmi, inquit, Ad
A2 Et bicum

Esibitum locum pertinent, ut per Organum corporis noverimus quid sit faciendum, quidve vitandum. Qui vero fortitudinem & Majestatem Dei deprecantur, ejusdemque beneficia & facta mirantur, Hymnos esse dicendum est. Sed qui de superioribus disputat, & concentum mundi, omniumque Creaturarum ordinem & Concordiam subtilis disputator edisserit, iste spirituale Carmen edisserit.

Secunda est *Basilii* præfat. ad Psalm. PSALMUS est, qui Organico psalterio pronuntiatur: al CANTICUM est vox Musica concinna, & ore tantum decantata.

Tertia est *Isidor. Hist. & Amularii*, ille lib. 1. de Eccl. offic. iste lib. 4. de eisdem. Quod Psalmus sit qui canitur ad Psalterium. Hymnis compungimur ad Dei laudes, ex lectione dictorum & factorum S. patrum. Canticum esse, quando per cantum responsorii oblectantis aures, Mens elevatur ad concentum supernæ patriæ. vide *Hilar. pag. 617.*

Quarta est *Zanchii* ad locum. Psalmis (inquit) præter vocem adhibentur Organa Musica. Hymni sunt generis Encomiastici, sive voce, sive Organorum modulamine. Oda sunt solâ voce sine Organo, sed argumenti liberi & varii, h. e. quæ contineant preces, doctrinas, laudes &c.

Quinta est *Alstedii* in paratitlis Theolog. Psalmus est qui fidibus Inditur. Canticum est quod canitur sive vel voce vel fidibus, vel utrisque. *ᾠμὴν* esse Dei laudes ad aras dicere, dicitque esse *ᾠδὴν πνευματικὴν* *ᾠδὴν*.

Sexta est *Suarezii* Tom. 2. de Relig. lib. 4. de horis Canon. qui sic discriminat, Ut Psalmi sint qui in S. continentur. Hymnus sit Carmen Ecclesiasticum non Canonicum, ab Ecclesia & in ea compositum & receptum, ad DEUM laudandum in publico officio. At ut Cantica significant peculiariora Cantica, ad DEI beneficia prædicanda in specialibus occasionibus decantata.

Septima est *Estii* ad locum. Quod Cantici nomen sit prorsus generale: quod Psalmus sit ea Cantio, quæ sit Cythera pulsu; Hymni sint mere laudativi.

Octava est *Gomari* ad locum. Psalmos genus hic denotare, h. e. quasvis Cantiones sacras sive a Prophetis, sive a nobis compositas, sive sola voce, sive Organicas, quorum duos adjungit modos, Hymnos quibus Deum celebramus, & Cantica, quæ Synecdochicè reliquas Cantiones sacras præter hymnos complectitur.

Nona est

Nona est *Beza* in Annotat. Ut *Psalmi* sint *Cantiones* variis scriptis argumentis; *Hymni* sint *laudum*; *Cantica* sint *peculiares & magis artificiosa Cantiones*, quæ formâ quadam angustiori *panegyrica* sint, quam vel *Psalmi* vel *Hymni*.

Decima est doctissimi interpretis *Calvini* ad locum. Ut *Psalmus* sit in quo concinendo adhibetur *Musicum* aliquod instrumentum præter linguam. *Hymnus* sit *laudis Canticum*, sive altâ voce, sive aliter canatur. Oda non laudes tantum contineat, sed *paræneses & alia argumenta*. *Ambrosius* sic. *Hymnus* extollit, *Psalmus* laudat. *Theoph.* sic. *Hominum* est psallere, *Angelorum Deum* hymnis efferre.

Exegetis I. *Calvinus* optimè omnium sensum assequi videtur Apostolicum. II. Maxima interpretum pars huc inclinat, ut *Hymnus* sit *Cantio vocalis* *et æthærica*, merè in Dei laudes. III. Non multum interesse, sive sequamur distinctionem a materia subjecta, a canendi & modulandi modo, a structuræ forma & artificio desumptam: modò teneamus Apostolo institutum fuisse, per hæc voces, omnia *Canticorum spiritualium genera* complecti, per quæ vult animum regnitum, semet ad Dei gloriam & proximorum ædificationem, adque suam ipsius consolationem, atque in gratia profectû exercere & oblectare, sive per *psalmos* *Eucharisticos*, & *Epinicios*, & *Paræneticos*, sive per *Didascalicos*, sive per *Propheticos*, sive per *Schætiasticos*, sive per cujuscunque alterius argumenti *Psalmos*, affectum conceptumque suum gestiat coram Deo efferre, pro varia occasione, pro varia qua utitur rerum conditione, rebus vel prosperis vel adversis, quæ ipsum circumstant.

CAPUT SECUNDUM.

Ostenditur *Psalmodiam Ecclesia Dei* semper in usu vegeto fuisse, idque per omnia & singula sæcula decur-
rentia.

Quamvis enim huic probando diu immorari, superfluum prorsus sit, attamen aliqua delibabo. *Hebræi* in professione *Castrorum* non attollebant *Arcam fœderis* nec deponebant, sine *Cantico* veniſſo. *Num.* 10. 35. 36.

Psal. 68. 1. *Levitæ* ex quo in xxiv. distributi sortes, statim aderant horis, qui coram Domino, audiente populo, insignia beneficia suæ collata genti commemorabant. Quam magnus & frequens ejus usus in populo Dei fuerit, hinc etiam pateat, quod Patres-familias agitantibus inter suos, dies solennes, hymnos cecinerint. vide *Matth.* 26. 30. Cui subdas varia documenta ex hisce locis, *Jacob.* 5. 13. 1. *Cor.* 14. 26. *Ast.* 16. 25. *Luc.* 2. 14. *Apoc.* 5. 9. *Eph.* 5. 19. *Col.* 3. 16. Quam vetusta sit hujus artis origo, audiat *Eusebius*, lib. 11. de *Præpar. Evang.* Floruit, inquit, apud vetustissimos Hebræorum, qui multo ante Græcorum Poetas fuere, Nam Moses Magnus Hebræorum Imperator, Cum ex *Egypto* eos in patriam reduceret, statim atque mare rubrum egressus est, divinitus cadentibus aquis, divino numine affatus, Hexametrum Carmen (ita nominat *Iosephus* 2. *Antiq.*) quo Deo gratias ageret, edidit, post quem divina fidicen *Lyra David*, hymnos vario metro, alios trimetros, alios quinquimetros composuit. Sed *Isidor.* lib. 1. *Offic.* *Eccl.* cap. 4. 5. 6. clarius. Canticū primum inuexit Moses, *Exod.* 15. Deinde *Debora Iud.* 5. *Psalmographus primus DAVID*, qui vere Musurgus, Princeps Cantorum suadeque medulla dicij promouit, psalmis amarus, 2. *Sam.* 23. 1. Vel brevius sic. *Epinicion seu Carmen triumphale* adinuenit Moses, *Hymnologiam David*, *Eptabalamium Solomo*, *psal.* 45. *Amatorum intemeratum idem*. *Threnodicum Ieremias*, *Auziphonus Græci*, *Responsoria Itali*, *Alterna Damasus &c.* *Ibid.* Et post hos, sunt & humano ingenio compositi, inter quos *Præcellere Hilar. Pictau. Ambros. August. Prudent. Prosper, Iuencus, Arator, Sedulius, Rusticus, Gregor. M.* Et apud Græcos, *Synesius, Nonnus, Greg. Nazianz, Clemens.* Sanior antiquitas Christiana decrevit in suis synodis, ut *Hymni* singulis diebus decantentur in Ecclesiis, idque exemplo Christi & Apostol. vide *Conc. Agathens.* cap. 21. Et *Tolet.* 4. cap. 12. *Tertull. Apolog.* cap. 39. exerte meminit Cantus Ecclesiastici tum usitati. *Ambros.* iii. *Orat.* de tradend. Basilicis, tuetur hymnos Ecclesiasticos contra *Arianos*. *Epiphan.* lib. 3. contra *Hæreses*, ostendit quod Hymni matutini, lucernalesque psalmi & orationes perpetuò in Ecclesia fiunt. Refert *Philo Judæus* de Christianis quod orationi & psalmis in suis coetibus semper vacarent. Notum satis est, quod narrat *Socrates* lib. 6. cap. Hist. *Eccl.* de visione *Ignatii* pro psalmis habendis. Multus est *Augustinus* lib. 10. *Confess.* cap. 33. in recensenda psalmodia *Athanasio* usitata in Ecclesia *Alexandrina*. Ad quod vide & *Calvin.*

& Calvin. lib. 4. Inst. cap. 20. & Centuriatores. CENT. 4. p. 414. Omitto Prophetarum divinos Hymnos, *ᾠδῶν*, etiam *ᾠδῶν* Iacobi, Simeonis, Moysi, aliorumque, cum in proparulo res sit. Quam à natura rectè instituta hæc res sit, audiamus testes duos omni exceptione maiores. Ac primò P. MARTYREM, L. C. p. 1241 *Quod attinet Carminum & Musices ortum, sciendum est, Veteres cum & Deo gratias agerent, & cum ab eo aliquid impetrare niterentur communibus vocis carmina quadam solennia adhibere consuevisse.* Quocirca ORPHEUS, PINDARUS, LINUS, HORATIUS, ANACREON, & consimiles Lyrici Poëtæ, pleròq; suos Hymnos in hos usus conscripserunt. In Rep. Romana, Sacerdotes MARTIS, qui Salii dicebantur gestando ancilia, suos per urbem versus decantabant, præsertim vero in conviviiis laudes fortium virorum & illustrium celebrabantur, quo astantes commonescerent, ut eorum præclara gesta imitarentur, & vitia quæ cum eorum virtutibus pugnarent detestarentur. Deinde POLYDORUS VIRGILIIUS ostendit eam à natura datam hominibus, siquidem homo statim natus, cum in Cunis vagire incipit, continuò nutriculæ cantantis voce sopitus dormitat; deinde quod vel rudis aliqua modulatio, in omnibus operibus efficit remiges, aratores, aurigas & soletur. POLYBIUS, inquit, vult *Mercurium* adinvenisse vocum Harmoniam, seu dissimilium Concordiam. At Josephus in suo Antiq. primo, *Iubal* filio *Lamechi* primas & rectè tribuit. *Orpheus*, inquit, non modo agrestes demulsi homines, sed & cantus suavitate, feras, sylvas sequentes & saxa circumduxit. At valde memorabile est quod subdit. *Sed nude quæso ille avium concentus, quo omnis resonat suo tempore ager? Ecquis docuit Lusciniam varios canendi modos? Hæc enim avicula sonum edit perfectâ Musica scientiâ modulatum, qui nunc continuo spiritu trahitur in longum, nunc variatur inflexo, nunc distinguitur conciso, copulatur intorto, promittitur, revocatur, infusatur, ex inopinato. Interdum & secum ipsa murmurat.* Et breviter, audire licet omnia, tam parvulis in faucibus conieci, quæ tot exquisitis tiliarum tormentis, ut ait Plinius, ars hominum exsogitavit. Harmonia huius natura Magistra est, quæ vel ab initio animantes alias, quibus ad sonum quempiam vox apta est, Musicam docuit, atqui hæc est vera artis origo. FRANZIUS in sua historia Animalium sacra, refert quod Alauda & Luscinia nunquam capiunt cibum, antequam cecinerint, Part. 2. Multa narrantur de pisce Delphino, quod sit Canticorum peramans. Quando *Aristoteles* tempore disputatum

fuit, an & propter quid discenda sit Musica? Resp. *Aristot.* 3. *Polit.* cap. 8. eam a veteribus inter disciplinas ut liberalem & honestam relatum, ad intellectus perfectionem, & componendos animi mores: ostenditque varios cantus modos, puta *Lydium*, *Æolium*, *Doricum*, & *Phrygium*, maximè valere ad affectus disponendum vel ad tristitiam, vel ad molitiem, vel ad mediocritatem, vel ad animositatem, ubi necessitas flagitat. Adeo ut in extrema senectute sua *Socrates* hanc artem didicerit. Refert & *Keckermannus*, *Curs. Philos. disp.* xxviij. ex *CICERONE*, quod *Epaminondas* senex lyram pulsare non recusârit, & quod *Themistocles* eandem detractans habitus fuerit indoctior.

CAPUT TERTIUM.

Ostenditur, quàm procaciter Varii insectati sint Psalmodiam Ecclesiasticam, eorumque argutiola diluuntur.

Herculem quis vituperat? Respond. 1. Sunt Hæretici qui psalterium negantullo spiritu Prophetico conscriptum vel cōditum: quodque nihil præter humanas quasdam poetarum cantiones contineat. *Philastrius*, cap. 127. *Carol. Hæres.* Attribuit hanc hæresin *Nicolaïtis*, *Gnosticis* & *Manichæis*. 2. *August.* lib. 2. *Retract.* cap. 11. Refert *Hilarium* quendam Tribunicium, odio Sacerdotum, acerbius solitum fuisse improbare psalmorum Davidicorum decantationes. Contra quem se scripsisse librum de Cant. Eccl. qui jam desideratur. 3. Idem error ab *Euseb.* lib. 7. cap. 25. tribuitur *P. Samosateno*, hic enim inquit, psalmos qui in Dominum nostrum Iesum Christum dicebantur, cessare fecit, velut *Neotericos*. Sed a semetipso compositos, mulieres a se prius institutas, in medio Ecclesiæ canere iussit. *BARONIUS* ad ann. Christi 272. n. 7. sic refert, abrogatis laudibus Christi, in se compositas cani statuit, ad quod subornavit Mulierculas. 4. *Ariani* omnibus eis Canticis sacris detraxerunt, quibus Christus laudabatur, quem in omnibus depresso cupiebant. Quod ex *Ambrosio* contra *Auxentium*, notat *Alph. à Castro* lib. 4. cont. hæres. Voce *Cantus*. 5. Et quidam sunt, annotante *Mollero* præf. ad psalmos, qui *Phocylidis*, *Pindari*, *Hesiodi*, *Pythagoræ*, similiumque poemata psalterio præferant: in quo tum & suam pro-

dunt

dunt inſcitiam, tum & Eccleſiæ doctrinam inſigni afficiunt contumeliâ: Cum illi Scriptores nihil dicant de vero Deo, nihil de *Meſſia* ejusque beneficiis. 6. Sunt & qui pſalmodiam publicam damnant, quales de *Anabaptiſtis* quidam, quos poſtea refutabo. Quod attinet noſtras novas *Helenas*, *Maximillas*, *Philumenas*, quâ in theſi, quâ in hypothefi pſalmodiam irridentes, ipſarum rationes æquâ penſitæ balance, deprehenduntur nullius eſſe ponderis. Earum præcipuas ad examen revocemus. Idem faciebant *Donatiſtæ* teſte *Auguſt.*

Objeſtio prima. ELIAS, inquit, 1. Reg. 18. 27. Irridet Sacerdotes *Baal*, clamate, voce majore &c. *Reſp.* 1. Non irrideri ab eo ſimpliciter quod clamarent, ſed quod ſurdum & ſtercoreum deum *Baalem* invocarent. 2. Si clamor ſit *Baaliſmus*, tum jure reprehendi poſſe *Cananæam*, quæ altâ clamavit voce, *Matth.* 15. 22. Deinde *Eſaia* præcipitur ut gutture exclamet. *Eſa.* 58. 1. *Inſtant.* At clamare eſt *Phariſaicum*, *Matth.* 6. 5. *Reſp.* Non ibi damnari clamorem, ſed errorem, non damnari opus, ſed intentionem, h. e. ab hominibus videri. Sicut Ethnici.

Objeſt. 2. Ab exemplo *Anna*, 1. SAM. 1. 13. Orantis in corde ſuo. *Reſp.* cum *BELLAR.* lib. 1. cap. 17. Alia eſt ratio orationis privata, alia publicæ vel divinarum laudum quæ communiter debent celebrari. *Aquinas* rectè notat ad *Eph.* 5. 19. Hunc fuiſſe quorundam hæreticorum errorem, quod ſolo corde canere debeamus. Quod verò ibi *Paulus* vult ut canamus corde, dico ad hominem hoc rectè præcipi, quamvis cantet nemo ſine voce. Utrumque in cantu aſſe debet, h. e. Ut non ſolo corde, nec ſola voce canamus.

Objeſt. 3. Romanam Eccleſiam puriorem non ſolitam fuiſſe canere. *Reſp.* Hoc omnino gratis aſſeri, ſine ulla ſpecie veri, ac contra totius antiquitatis perpetuum conſenſum. Nam dato quod *Organa* ſint ſeriùs in eam introducta Eccleſiam, putà vel circa ann. Dom, 660. ſecundum *Platinam*, vel circa ann. 820. ſecundum *Aimonium*, cap. 114. de geſtis *Francor.* Attamen Hymni dicti antelucani, & Lucernales erant indies decantati.

Objeſt. 4. WALDENSES & WICLÉFISTÆ damnabant Cantum Eccleſiaſticum. *Reſp.* Damnari ab eis ſequiorum Romanenſium Cantica ſuperſtitioſa, Idololatrica ab hominibus adinventæ, neutiquam verò Scripturalia, quæ ſæpiſſimè canebant, quâ in templis, quâ in cavernis. Memores ſatis erant ejus quod præcipit *Apoſtolus*, tum & quod

quod legimus, *Conc. Toles.* 4. cap. 12.

Object. 5. Inquiant, *Aristoteles* dixit, *Jupiter* nec canit nec cytharam pulsat. Et post eum *Alexander M.* dixit, *Achillis* cytharam rolo, non *Paridis*. *Resp.* 1. ex psal. 137. Siccine divinos *Babylon* irrideat hymnos? 2. Quòd tum questio fuit, An Principis personam Musica deceat? Et conclusio fuit, quòd Musica Regis aut nulla, aut exigua esse debet, & quod non sit ex decoro Principem fidibus ludere. Vide *Keckerm. Syst. Pol.* lib. 1. cap. 3. Dedecori quidem fuit *Neroni* quod melior fuit Modulator quàm Moderator. Vide *Mistendorp.* de eo.

CAPUT QUARTUM.

Probatur contra Sectarios quod Psalmodia Ecclesiastica sit etiamnum licita.

Argumentum nostrum primum hoc sit. Si in V. T. Psalmodia annumerabatur institutis divinis, nec sit per ullam sive explicitam sive implicitam interdictionem prohibita, tum & rectè annumeranda est institutis divinis T. N. Atqui prius est verum. Ergo. Certè verbi pura prædicatio, oratio publica, Censurarum usus, sigillorum administratio, tum rectè vigere, & adhuc rectè vigeant, cur non pariter & psalmodia? *Regerunt*, Psalmodiam externam vocalem jam abrogatam esse, (utut præcepta fuerit in V. T.) quia fuit quid typicum. *Resp.* 1. In hoc principium peti. *Doctores* hi asserunt at non probant vere typum esse, si dicant internæ fuisse, regeo Indicem ejus esse concedi, at non est magis typus quam baptisimus est. At 2. Quæro cum *Cottono*, p. 24. vind. psalmod. Quando *Paulus* & *Sylas* cecinerunt Deo laudes, *Act.* 1. 16. 25. An tum cum essent soli, rectè hæssissent in typo? quis credat? Certè utraque cantio, oris & cordis ut tum necessaria & licita, sic & nunc est, eritque.

Argum. II. Si licitum sit, ut unus psallat, ad affectus spirituales commovendos, ut est *Jacob.* 5. 13. Quidni & pariter ut duo, uti est *Act.* 16. 25. Quid impedit quin & plures, sicut concinerant Christus & Apostoli. *Math.* 26. 30.? Quod si hoc demus, quidni & Ecclesia magna ex pluribus confiata? Affectus motui plurimorum ad idem,

idem, sanctâ quâdam conspiratione, prævalescentes & fortiores erunt, adeoque adjumento maximo, huic divino instituto peragendo, juxta illud. Virtus unita fortior.

Argum. III. Cum ad *Eph.* 5. 15. 16. Iubeat ut redimamus tempus, & ut ambulemus circumspiciē *διὰ σκοπῆν 'αυτῶν*, cur non & loqui psalmis *ἐ'αυτοῖς* h. e. *ἁλλήλοις*, ut vertit *Beza*. Quod certè fecerant *Paulus & Silas*. *Act.* 16. 25. Deinde si in *Epistol.* ad *Gal.* & ad *Col.* cap. 2. præcipiat probetque Cereemoniarum abrogationem, attamen obnixè hortetur ad psalmodiam, quænam reddi potest ratio hujus prætensæ abolitionis? Hæc duo prorsus sunt compatibilia, ore cano, corde cano. Sicut ore oro, & corde oro, corde credo & confiteor ore, & auribus audio.

Argum. IV. Idem Apostolus ad *Philip.* 4. 4. & ad *1. Thess.* 5. 16. Vult ut in Domino semper gaudeamus. Quæro annon consentaneū est, ut tam sancti affectus sint aliqua ejusdem expressiva Indicia. Si sit indesinenter orandum, idque tam ore quam corde pro occasione data, quidni & gaudendum? *At qui est hilaris psallet.* *Jacob.* 5. 13. *Psal.* 125. 2. Cum voces sint Symbola rerum, quidni gaudii spiritualis interni sit canticum externum spirituale? *Ainsworth. Calvin.* *Diodari* applicant hæc tria loca *Psal.* 96. 1. 2. *Esa.* 12. 3. 4. *Ierem.* 31. 1. 2. 3. ad tempora *Messia.*

Argum. V. Si Psalmodia sit una peculiaris pars cultus divini ad quæ prætandam, ipsa æquitas, ipsa gratitudinis ratio requirit, tum non est eliminanda cœtibus Christianorum, atqui prius est. *Resp.* illi, *Davidem, Christum*, Apostolos & alios Deo gratias egisse, non vero cecinisse. *Resp.* 1. Quod cecinerit *David*, ipsum ipsiusque *Paraphrasten* audiamus. *Psal.* 33. 1. *Æquitatis hoc Carmen decet amulos* & *Psal.* 30. 12. *Te nostra semper Carmina,* — *vox tibi serviet dicata.* — *Psal.* 34. 1. *Semper illius os meum personabit laudibus.* *Ps.* 103. 1. *Sit Parens rerum mihi carmen,* — *Psal.* 104. 1. *Te rerum Deus alma canam.* — *Psal.* 105. *Canite Dominum.* — 2. Christum cum suis hymnum cecinisse, Apostolosque præcipisse, res clara est. *Hymni autem illi, teste August.* *sunt Dei laudes, & si sit laus & non Dei sit, non est hymnus, & si sit laus & Dei laus, & non cantetur, non est hymnus.* Hæc enim tria requirit hymnus, & laudem, & Dei, & Cantum. Vide & hymnos Propheticos, *Esa.* 12. *Esa.* 26. Quoties in uno eodēq; contextu conjunguntur & interseruntur hi hymni cum orationibus

in Psalterio? Ut necesse fuerit auferenti cantica, eadem operâ, ut & Sanctorum preces interspersas, de medio tollat. Qualis & quanta apparuit olim Dei gratiosa præsencia in talibus institutis abunde testatur *August.* lib. *Conf.* 9. cap. 6. & 10. c. 33. quamque hujus sacerdos quâ privatim quâ publice, nostris hisce temporibus, sic a Deo benedictus, tam nota res est, ut immorari huic diutius superfluum fuerit. Et quia pars cultus debiti est, ideo vouetur *Psal.* 137. 6. *Prima mihi vestra nisi fuit praconia laudis.*

CAPUT QUINTUM.

Proponuntur quorundam veterum Patrum & modernorum Theologorum aurea sententia de Psalmorum & psalmodia utilitate.

AUGUSTINUS lib. 10. *Confess.* cap. 33. Adducor Cantandi consuetudinem in Ecclesia approbare, ut per oblectamenta aurium infirmus animus in affectum pietatis assurgat. Ibid. Cum reminiscor lacrymas meas quas effudi ad cantus Ecclesiae tuae (o Deus!) in primordiis recuperata fidei meae, & nunc ipso commoveor non Cantu, sed rebus qua cantantur, cum liquida voce & convenientissima modulatione cantantur, magnam instituti hujus utilitatem agnosco. Idem in Tract. de Psalmorum effectibus salutaribus. Canticum Deum ostendit, diabolum offendit, voluptatem illicitam extinguit, asperitatem ejicit, omnem furorem deprimit, iracundiam frangit, cor latificat, sensus aperit, animam impinguat, ignem spirituales in corde accendit.

BASILIVS in Proëm ad psalm. Psalmus est quoddam amulatum profligendis demonibus, scutum securitatis inter timores nocturnos, divinorum requies laborum, infantium tutelaris protectio, aetatis florentis ornamentum, sericum solamen, denique est mundus mulieribus exornandis appositissimus. Quid porro hinc non possis edoceri? non fortitudinis magnificentiam? non exactam justitiae severitatem? non temperantiam vel ipso aspectu venerabilem? non penitentiae formulam? non modum patientiae? Hic habes perfectae Theologiae reconditum Thesaurum, hic de Christi in carnem adventu oraculum, Resurrectionis spem, comminationem Iudicii, & errorem intentati supplicii, gloria promissionem, & revelationem Mysteriorum.

Chrysost.

Christof. Hom. in psalm. 110. (cito etiam latinè) Suavius spirant Psalmi horto vel prato. Hic flores invenias sed tempore marcescentes, illic sunt sententia in nativo colore permanentes: hic aspirat Favonium, sed illic aura Sp. Sancti, hic eisada stridore suo obstrepera, illic Carmina suavi Iubilo personantia: hic ex aspectu ipso, quiddam delectationis percipitur, illic ex ipso auditu plurimum decerpitur utilitatis. Hortus uno quodam circumscriptur loco, hymnorum verò Melodia, nullo non loco terra habitabilis circumferatur.

Instit. Mart. in resp. ad q. 107. Cantus Ecclesiasticus excitat cum voluptate quadam animum ad fragrans ejus desiderium quod carmine celebratur: & in rebus omnibus quæ piis eveniunt, animus vera pietatis virtutibus per carmina Ecclesiastica perficitur.

Isidor. lib. 1. Origin. Sed & quicquid loquimur, vel intrinsecus venarum pulsibus commovemur, per Musicos Rythmos, harmonia virtutibus probatur esse sociatum.

Audiamus & Modernorum Theologorum encomia. Zancobius ad locum. Multiplex & magnus est Musica Ecclesiastica usus 1. Sic Dei gloria redditur illustrior, sic enim magnificentius celebrantur Dei laudes. 2. Cum humanus animus totus sit Musicus, ut ait Plato, mirum in modum ea afficitur & oblectatur. Hac Elizæi turbatus spiritus levatus fuit. 3. Exhilarato corde nostro, Spiritus S. in nobis inhabitans, quodammodo excitatur ad dona sua efficacius in nobis exerenda.

Calvin. lib. 3. Instit. cap. 20. §. 19. Et certè si ad eam quæ Dei & Angelorum conspectum decet, gravitatem attemperatus sis cantus, tum dignitatem & gratiam conciliat sacris actionibus, tum ad excitandos in verum predicandi studium ardoremque animos plurimum valet.

Odinus ad locum. Certè sicut saporis & odores nonnulli, gustui olfactuique pergrati accidunt, qui nempe cum sensuum horum sensoris, aut spirituum etiam nostrorum temperie, certam habent sympathiam & proportionem, alii autem insuaves & aversandi, qui a spirituum nostrorum proportionem nativa, vel Organorum sensuum longius recedunt, aut etiam penitus abhorrent: sic etiam aptos modulorum concentus, ad animum nostrum varie movendum atque flectendum, plurimum posse manifestum est, eosque forsitan ad effectus nostros aut ciendos aut sedandos conducere, qui cum eisdem occultam quandam habent sympathiam.

Amesius lib. 4. cas. Consc. cap. 19. Cantus supra communem pronuntiationem affert piis animis suavem quandam delectationem, medita-

tionem etiam habet magis distinctam & fixam, habet & magis copiosam pietatis professionem, maioremque habet mutua edificationis communionem si cum aliis fiat.

Forodius Vindic. Psalmod. p. 78. *Psalmodia usus unus est, nobis instruendis scilicet & movendis, ideo multis praefigitur Maschil. Alter laudibus Dei concelebrandis, ut psal. 126. Exod. 15. Iud. 15. ad quod sunt Deipara, Zacharia &c. Tertius Est afflictis solandis & erigendis, sic se Lutherus solabatur psal. 46. Quartus Satanae insultibus amolendis, refert Athanasius quendam a Satana diu graviterque tentatum tandem levatum de cantando psal. 68. 1. 2. Ad quod ait August. Tom. 8. p. 730. Pie debes Domino exultare, si vis securus diabolo insultare.*

Bellarmin. lib. 1. 16. de bonis Operib. *Utilitas prima est. Pia Cantica non perum accendunt audientium animos. 2. Facilius & libentius Dei laudes persolvuntur, quando officium divinum prolixum & grave, quando cantus iucunditate conditur. 3. Sic contestamur fidem nostram, quando non erubescimus coram Ethnicis & Hereticis, non dubitamus, ab eis irrisa, cantibus & versibus celebrare. Ad quod vide Rossini lib. 1. Hist. Eccles. cap. 35. 36. & Theod. lib. 3. cap. 17. 4. Ut sic testemur Legem Dei nobis non gravem sed suavem. 5. Ut Deo nostro perfectum omni ex parte reddamus obsequium, dum & animo. ardentissimis votis, & corpore clarissima voce laudes ejus celebrare contendimus. Et ad psal 91. Horum Carminum ea est utilitas, quod Deus dulcissimis verbis praecepta sua etiam conscribi voluit, (qua perdit homines alias vix audient) ut cum letitia & delectatione canendo & ludendo, qua nobis sunt utilia, disceremus. Ut prudentes Medici salutare medicamento attamen amaro aliquid mellis admiscerent.*

Valentian. Tom. 3. d. 6. q. 3. *Cantu laudare Deum utile est, ad excitandum interiorum affectum tam proprium quam aliorum. Deinde ut quanto magis mens ad Deum ascendit adjuncta & concitata Canticis, tanto magis a peccato retardetur.*

Goodwin. p. 299. dom. Relig. Rediv. *Actus ritè canendi est 1. Deo acceptus, 2. Est actus cœlæ conditioni appropinquatus. 3. Est actus unitatis & consensus, ideo dicitur in corde in singulari, ὁμοθυμαδόν. 4. Est actus alacritatis & letitiae. 5. Est homini lucrativus. 6. Est actus satanae provocativus. Lutherum amicis astantibus dixisse narrant, Cansemus psal. 130. vel invito diabolo. 7. Est actus in se pretiosus omnino. Vide hæc loca psal. 69. 31. Apoc. 4. 8. 9. 10. &c.*

CAPUT SEXTUM.

Deteguntur notabiles varii abusus Psalmodie Ecclesiastica, Ostenditurque quomodo sit eis præcavendum.

FR. SUARES & VALENTIANUS, satis perspicue in Thesi monstrant, quando Cantus Eccl. sit illicitus & indecens. Ille lib. 4. cap. 13. de horis Canon. p. 210. docet hoc contingere duobus modis. 1. Ratione materia, quia est res profana. 2. Ratione soni, quia est lascivus & valde secularis. Hic disp. 6. q. 9. Cantus potest esse illicitus, si admisceantur vana, turpia & profana in divinis officiis, quæ tripliciter possunt admisceri. 1. Formaliter & ex intentione, h. e. Cum quis miscet illa ut vana sunt, tanquã partem officii divini. Secundo modo contingit ista admisceri materialiter tantum, h. e. Non tanquam partem cultus divini, sed applicando solum materialiter illam consonantiam ad verba divina, quæ sunt dicenda. Tertio modo potest contingere ut velit quis profana Organis significare, sed tamen non velit ea inferere tanquam partem cultus, sed solum delectationis gratiã, tanquam quid impertinens ad cultum divinum. Quam verò turpiter erraverit, & scandalosè peccarit Ecclesia Pontificia in actu exercito circa hoc punctum, palam satis faciunt scriptores Pontificii. Cito primò Lindanum, qui Panopliæ suæ lib. 4. cap. 74. sic inquit. Non enim nunc suo Cantu Musicâ, auditorum animos tam ad pietatis studium, cœlestiq; excitant desideria, quam avocant, retardant, alienant. Scio enim aliquando divinis me interfuisse laudibus, cum vel attentissimè auscultiarem, ecquid fortè psalleretur: me ne vel nunc potuissè intelligere verbum, ita erant omnia syllabarum repetitionibus commista, vocibus confusa, clamoribus potius horridulis, quã cantu obscurata. Nunc enim audire est lætissimos divine laudis hymnos, tristissimis contaminari Musicorum modulis: Contrà, Lugubres Ecclesiæ threnos, latissimo effusos modulamine, quid quod divinos hymnos, non modo theatricis, adeoque bellicis, & si dicere fas est Gailardicis contaminant modis, sed Venereis quoque conspurcant & Amatoriis. Succedit Cassander, hic in præfat. ad hymnos Eccl. recognitos, sic. Verum dupliciter hic peccari video, alibi enim multiplicitum & dissonantium vocum confuso strepitu verba discernuntur, lacerantur & penitus enecantur & obruuntur: & ad auditores præter inanem vocum timitum, qui aures vanâ quadam titillatione demulceat nihil pertingit, quod nostris hominibus est maximè familiare. Alibi

vero contrario laboratur vitio, sunt enim qui agresti & inamabili quadam vocis contentione, & ad feritatem barbaricam composito sono boant, mugiunt, latrant, frendunt & rudunt, & quidvis potius quam canunt, qui in hymnis Deo decantandis, Tartaricos quosdam & Pavicos clamores exprimunt. (Utrūque vitandum docet) Succenturiet Corn. Agrippa cap. 17. de vanit. Scient. Hodie vero tanta est in Ecclesiis Musica licentia, ut una etiam cum Missa ipsius Canone, obscena Cantuuncula interdum in Organis pares vices habeant, ipsaque divina officia & sacra Orationum preces, conductis magno lascivis Muscis, non ad audientium intelligentiam, non ad spiritus elevationem, sed ad fornicariam pruriginem, non humanis vocibus, sed belluinis strepitibus cantillant, cum huiusmodi Descantum pueri, mugiunt alii Tenorem, alii latrant Contra-punctum, alii boant Altum, alii frendunt Bassum, faciuntque ut seniorum quidem plurimum audiat, verborum & orationis intelligatur nihil, sed auribus & animo iudicii subtrahatur autoritas. At vero quid inuilius quid contemptibilis istis cantoribus, tibicinibus & reliqui generis musicis, qui tot vocibus canentium, præcinentium, occinentium, concinentium, decinentium, increinentium, universarum avium garrulis vincentes venenata quadam dulcedine velut Syrenes hominum animos lascivientibus vocibus, gestulationibus ac sonis præstigiant & corrumpunt? POYDOR. VIRGIL. lib. 6. cap. 2. de Invent. sic morem consuetū exprimit. — Unde eo ventum est, ut apud vulgus omnis fere cultus divini ratio in istis cantoribus sita esse videatur: quos bona pars ut audiat, in sacras aedes velut in theatrum concurrat, eos pretio conducit, eos fovet, eos denique solos ornamento domui Dei existimat: nam molliores & delicatiores in cantu flexiones, & ficta vocola vulgus magis delectant, quàm certa & plana, & ei gravior est sonus, qui e tremulo guttore funditur, quam qui cum gravitate editur. Quod ipsum cernere fuit in Cathedralibus Hierarchicorum in ANGLIA & HIBERNIA non ita pridem quæ omnia jam jure merito explosa & exhibilata sunt.

At, quod fidem penè superat, audiat Canon. 14. Conc. 11. Turon. ut omnes fideant quem supersticiosi sint Pontificii in suis canticis humanis decantandis. Itemque pro reverentia Dom. Martini vel cultu & virtute, id statumur observandum, ut tam in ipsa Basilica sancta, quàm in Ecclesiis nostris ipse psallendi ordo servetur: ut in diebus astivis ad Matutinam, sex Antiphona binis psalmis explicentur: toto Augusto Matinaciones fiant, & Missæ. Septembri septem Antiphonæ explicentur binis psalmis, Octobri, Novembri, Decembri, Ianuario & Febr. pariter usque

usque ad Pascha. &c. ὁ τῆς Φλυαρίας! audi ad hæc *Basel.* iudiciū. cap. 16. *Icon. Animorum.* — sed cantillo penso defuncto, credunt se nihil cœlitibus debere, opesque infularum bono jure sibi emptas.

Sed quomodo malo huic tam pestifero sit obviam eundum optimè explicant Theologi tum recentiores, tum veteres, tam & concilia.

P. Martyr ad tertium præceptum, tria repurganda in Psalmodia docet. 1. Quod ea invocatio sit gratior quæ fiat cantu. Item quod indulgentiæ sint concedendæ audientibus Missas decantatas. Facessat hæc Idolomania ab Ecclesia Dei. Institutus namque est Cantus ad pias mentes magis excitandas, non ut eò plus apud Deum mereamur. (quam vim meritoriam attribuant Pontificii Hymnis, Canticis, Antiphonis, responsoriis, Capitula officiorum, Rosaria, horæ Canonice ipsorū satis superque commonstrant.) 2. Talis qui in usu est tollatur, & simplicior inducatur. h. e. Illa Musica fracta, quæ in fragore potius quam fervore consistit utilitatis nihil, at plurimum damni habens. Cum reboantium voces & modulationum infractiones & minurizationes & instrumentorum Pneumaticorum concentus & sermo latinus ac barbarus impediunt, quo minus quicquam percipiat populus ex eis quæ cantantur in choro. 3. Ne tantum detur cantibus, ut nullus sit locus prædicationi verbi, quod vulgò fit; Hinc populus Musicis & harmoniis plenus discedit, famelicus tamen & Iejunus quoad cœlestem doctrinā. Dum lauta & munifica stipendia Musicis constituuntur, ut Ministris in verbo Dei laborantibus parum aut nihil fere prospiciatur.

Calvin. lib. 3. *Instit.* cap. 20. Sic vult huic morbo ex *August.* & *Athanasio* provisum. Cavendum tamen diligenter ne ad Modulationem intentiores sint aures, quam animi ad spirituales verborum sensum, quo periculo permotum se alicubi fateatur *Augustinus*, ut interdum optaret morem institui, qui est ab *Athanasio* observatus, qui lectorem jubebat tam modico vocis inflexu sonare ut pronuntianti vicinior foret quàm canenti. — Ibid. Cantus merè compositi ad suavitatem auriumque oblectationem, nec Ecclesia majestatem decent, nec Deo non magnopere displicere possunt.

Apollonius p. 171. *Consider.* q. 2. Rejicimus tales formulas, quæ quoad materiam sunt vitiosa, non enim permixtum est, ut in aliqua parte cultus divini, aliquid sit illegitimum, impertinens, ac indecorum, quod vel superstitionem, Idolatriam, hæresin, vel carnalem profanitatem, vel typhum mundi sapiat. Rejicimus etiā formulas, tyrannicè ac violento im-

vero contrario laboratur vitis, sunt enim qui agresti & inamabili quadam vocis contentione, & ad feritatem barbaricam composito sono boant, mugiunt, lairant, frendunt & rudunt, & quidvis potius quam canunt, qui in hymnis Deo decantandis, Tartaricos quosdam & Pavicos clamores exprimunt. (Utrūque vitandum docet) Succenturiat Corn. Agrippa cap. 17. de vanit. Scient. Hodie vero tanta est in Ecclesiis Musica licentia, ut una etiam cum Missa ipsius Canone, obscena Cantioncula interdum in Organis pares vices habeant, ipsaque divina officia & sacra Orationum preces, conductis magno lascivis Musicis, non ad audientium intelligentiam, non ad spiritus elevationem, sed ad fornicariam pruriginem, non humanis vocibus, sed belluinis strepitibus cantillant, cum huiusmodi Descantum pueri, mugiunt alii Tenorem, alii lairant Contra-punctum, alii boant Altum, alii frendunt Bassum, faciuntque ut seniorum quidem plurimum audiat, verborum & orationis intelligatur nihil, sed auribus & animo iudicii subtrahitur autoritas. At vero quid inutilius quid contempnibilem istis cantoribus, sibi similibus & reliqui generis musicis, qui tot vocibus canentium, præcinentium, accinentium, concinentium, decinentium, intercinentium, universarum avium garrulus vincentes venenata quadam dulcedine velut Syrenes hominum animos lascivientibus vocibus, gestulationibus ac sonis præstigiant & corrumpunt? POYDOR. VIRGIL. lib. 6. cap. 2. de Invent. sic morem consuetū exprimit. — Unde eo ventum est. ut apud vulgus omnis ferè cultus divini ratio in istis cantoribus sita esse videatur: quos bona pars ut audiat, in sacras edes velut in theatrum concurrat, eos pretio conducit, eos fovet, eos denique solos ornamento domui Dei existimat: nam molliores & delicatiores in cantu flexiones, & ficta vocola vulgus magis delectant, quàm certa & plana, & ei gratior est sonus, qui e tremulo guttore funditur, quam qui cum gravitate editur. Quod ipsum cernere fuit in Cathedralibus Hierarchicorum in ANGLIA & HIBERNIA non ita pridem quæ omnia jam jure merito explosa & exhibilata sunt.

At, quod fidei penè superat, audiat Canon. 14. Conc. 11. Turon. ut omnes sciant quem supersticiosi sint Pontificii in suis canticis humanis decantandis. Itemque pro reverentia Dom. Martini vel cultu & virtute, id statumur observandum, ut tam in ipsa Basilica sancta, quàm in Ecclesiis nostris ipse psallendi ordo servetur; ut in diebus astivis ad Matutinam, sex Antiphona binis psalmis explicentur: toto Augusto Meditationes fiant, & Missæ. Septembri septem Antiphona explicentur binis psalmis, Octobri, Novembri, Decembri, Ianuario & Febr. pariter usque

usque ad Pascha. &c. ὁ τῆς Φωνῆς! audi ad hæc *Barel.* iudiciū. cap. 16. *Icon. Animorum.* — sed tantillo penso defuncto, credunt se nihil cœlitibus debere, opesque infularum bono jure sibi emptas.

Sed quomodo malo huic tam pestifero sit obviam eundum optimè explicant Theologi tum recentiores, tum veteres, tam & concilia.

P. Martyr ad tertium præceptum, tria reprobanda in Psalmodia docet. 1. Quod ea invocatio sit gratior quæ fiat cantu. Item quod indulgentiæ sint concedendæ audientibus Missas decantatas. Facessat hæc Idolomania ab Ecclesia Dei. Institutus namque est Cantus ad pias mentes magis excitandas, non ut eò plus apud Deum mereamur. (quam vim meritoriam attribuant Pontificii Hymnis, Canticis, Antiphonis, responsoriis, Capitula officiorum, Rosaria, horæ Canonici ipsorū satis superque commonstrant.) 2. Talis qui in usu est tollatur, & simplicior inducatur. h. e. Illa Musica fracta, quæ in fragore potius quam fervore consistit utilitatis nihil, at plurimum damni habens. Cum reboantium voces & modulationum infractiōnes & minurizationes & instrumentorum Pneumaticorum concentus & sermo latinus ac barbarus impediunt, quo minus quicquam percipiat populus ex eis quæ cantantur in choro. 3. Ne tantum detur cantibus, ut nullus sit locus prædicationi verbi, quod vulgò fit; Hinc populus Musicis & harmoniis plenus discedit, famelicus tamen & Iejunus quoad cœlestem doctrinā. Dum lauta & munifica stipendiaria Musicis constituuntur, ut Ministris in verbo Dei laborantibus parum aut nihil fere prospiciatur.

Calvin. lib. 3. Instit. cap. 20. Sic vult huic morbo ex *August.* & *Athanasio* provisum. Cavendum tamen diligenter ne ad Modulationem intentiores sint aures, quam animi ad Spiritualem verborum sensum, quo periculo permotum se alicubi fatetur *Augustinus*, ut interdum optaret morem institui, qui est ab *Athanasio* observatus, qui lectorem jubebat tam modico vocis inflexu sonare ut pronuntianti vicinior foret quā canenti. — *Ibid.* Cantus merè compositi ad suavitatem auriumque oblectationem, nec Ecclesiæ majestatem decet, nec Deo non magnopere displicere possunt.

Apollonius p. 171. Consider. q. 2. Rejicimus tales formulæ, quæ quoad materiam sunt vitiosæ, non enim permixtum est, ut in aliqua parte cultus divini, aliquid sit illegitimum, impertinens, ac indecorum, quod vel superstitionem, Idolatriam, hæresin, vel carnalem profanitatem, vel typhum mundi sapiat. Rejicimus etiā formulæ, tyrannicæ ac violente im-

perio imposita hominum conscientis ut absolute necessariae tanquam partes
entis divini essentielles, cum quoad formam qua inducuntur, sunt illegi-
tima crudelitatis instrumenta.

Daneus Isagog. p. 4. cap. 26. Cantus Ecclesie olim non erat varius
& dissonus, ex quatuor vocum Symphonia & concursu, sed erat simplex.
Deinde a Gregor. 5. ann. 735. Inventus est ille Cantus qui dicitur Mu-
sicalis, ubi sunt Cantores & Musici symphoniaci, quæ certe mera est corrup-
tio carminis Ecclesiastici, & nihil habet pietatis, sed totus est compositus
ad aurium oblectationem.

S. Marcellinus Controv. 16. contra Tirin. Acute ostendit quod sordes
nostra spirituales alio suavitate, quam ejusmodi cantillationib⁹ sint eluenda.
Est & Anonymi Pontificii prostant liber, inscriptus, Consultatio de
horis Canonicis reformandis, in quo probat quod ejusmodi Cantilla-
tiones cordatum virum nec instruant, nec ædificent, sed quod distur-
bent, fastidioq^{ue} onerent. At multo æquus fuerit, Cantus, Cereemonias,
Festa, ut coarperentur divina meditationi & auditorum edificationi.

Keckerman. Syst. Physici lib. 4. cap. 8. Musica hodierna est plane
contra principia istius discipline. 1. Quia non audiuntur verba illa, quæ
sonus sunt afficienda. 2. Quia diversissimis & contrariis rebus atq^{ue} affecti-
bus idem sonus accommodatur. Nam Melodia est accommodanda rebus &
affectibus. Si enim eodem Tono iratus, miserans, petens & exprobrans lo-
qui vellem, nihil esset.

Clemens Alexand. Pædag. cap. 4. Sicut admittimus Harmonias
modestas & pudicas, sic molles & enervatas longissime amandamus. Graves
cantus protervia & ebrietati valedicunt. Chromatica igitur Harmonia,
impudenti in vino protervia, floribusque redimita & Meretricia Musica
sunt relinquenda. Absint procul Amatoria carmina.

Cyprian Epist. 2. ad DONATUM. Sonet Psalmos convivium sobrium,
ut & tibi tenax memoria, vox canora, aggredere hoc munus ex more, ma-
gis carissimos pascas, si sit spiritualis auditio, proleat aures religiosa mul-
tudo.

Hieron. ad Ephes. 5. 19. — Nec in Tragædiarum morem, guttur &
fauces medicamine leniende sunt ut in Ecclesia Theatrales moduli audian-
tur.

Concil. Constant. VI. in Trullo celebratum cap. 57. — Eos qui in
Ecclesiis ad psallendum accedunt, volumus nec inordinatis vociferationibus
(Βοαῖς & ἀλαλαῖς) uti, & naturam ad clamorem pergere, nec aliquid

cōrum, quæ Ecclesia non conveniunt, nec apta sunt asciscere: Sed cum magna attentione & compunctione Psalmos Deo, qui est oculorum inspector, offerre. Vide & Tom. 11. Conc. Binii. p. 2. p. 528. Quod Cantica secularium non sint cantanda, in & circa Basilicâ.

CAPUT SEPTIMUM.

Probatur quod etiamnum concini debeant Psalmi Davidis, Moſis, aliorumque Psalmographorum T. V. Et ad examen revocantur Argumenta in contrarium.

Multi qui ultrò psalmodiam licitam concedunt, negant tamen in specie Davidicos &c. decantandos. Contra quos sic hæc nostra Ratio prima, videri quod ad ipsorum usum hortatur Apostolus tum ad Ephes. 5. tum ad Col. 3. Cum dirigat ad illos ipsos titulos expressè quibus insigniuntur psalmi Davidis. Quod si ad titulos dirigat, quidni etiâ ad ipsos? Quod si ad ipsos tum certè in cœtibus Christianis T. N. Cani possunt & debent. Ratio secunda. Psalmi Davidis indubiè sicut aliorum dictati erant a Spiritu Sancto, hoc patet 2. Sam. 23. 2. Psal. 40. 3. 2. Pet. 1. 21. Matth. 22. 43. Luc. 1. 67. & 41. Ratio tertia. Fideles in suis Canticis usi sunt exertè eisdem verbis, quibus antea Davidici erant compositi & exarati. Vide Ezra 3. 11. & confer cum Psal. 136. Deinde confer Apoc. 15. 4. cum Psal. 8. 6. 9. Confer Exod. 15. 2. cum Psal. 118. 14. Vide 2. Paralip. 20. 30. Ratio quarta est ab exemplis Domini & Apostolorum, Matth. 26. 30. Act. 16. 25. Apoc. 15. 4. At nulla, illis locis, alia intelligi possunt, nisi ea T. V. dictata a Sp. Sancto & a fideis amanuensibus conscripta. Qualis fuit David? Vide Act. 13. 22. Quales ejus Psalmi? Resp. Ambros. Off. 1. cap. 32. Biblia sunt ut cœli, psalmi ut sol. Basil. Biblia sunt paradisus, psalmi arbor vitæ. Cyprian de dupl. Mart. Biblia sunt epulæ opiparæ, at psalmi sunt Bellaria.

Sed pressius, clariùs ac plenius Encomia Theologorum de psalterio, monstrant quod adhuc concini debeat. August. præf. ad psalm. Psalterium est communis quidam doctrina divina thesaurus, & universis animæ passionibus, quæ humanas animas variè angunt, subvenit. Psalmus

Signifer est pacis, spirituale thymiana, exercitium celestium, luxum reprimens, sobrietatem suggerens, lacrymas movens &c.

Hieron. ad PAULINAM. De omnibus divina historia libris, David Simonides noster, Pindarus, & Alcæus, Flaccus quoque & Catullus.

Ambros. Præf. ad Psalm. Psalterium est commune quoddam Medicinæ promptuarium, & penu doctrinæ publicum, apta & salutaria unicuique distribuent; Tutamen est pueris, juvenibus Ornamentum, Solamen senibus, Rudimentum tyronibus, proficientibus incrementum, perfectorum firmamentum, efficiens solitudines habitatas, fora sobria, vox est totius Ecclesie una.

Calvin. in Præf. ad suos Comm. in Psal. Hunc librum non abs re vocare soleo ἀναλογίαν omnium animæ partium, quando nullum in se affectum quisquam reperiatur, cujus in hoc speculo non aliqua relucet Imago. Imo hic dolores, tristitias, metus, dubitationes, anxietates, spes, curas, turbulentes denique motus, quibus jactari solent humane mentes, Sp. S. hic ad vivum representat.

Tremell. & Junius in Præf. ad 3. part. Bibl. — Si denique omnia simul complecti desideraveris, En tibi librum Psalmorum, omnium virtutum thesaurum, naturæ divinæ Speculum, cum vanitatis immo officiorum nostrorum omnium Iudicem, καὶ πνεύματος οὐρανοῦ, in quo est Anatomie totius hominis, & ψυχῆς & spiritualis, hortum animæ Christianæ, & odoramentorum omnium instructissimam officinam παραγέτω, certissimumque panarium.

Rivet. II sag. Pag. 483. In Psalmorum libro, eloquentia & summa eruditionis argumenta conspiciuntur, quot ferè versus leguntur: qui vario carminum genere, Poeticis phrasibus, Metaphoris admirabilibus, aliisque argumentis abunde referti sunt, sive sint Psalmi Didascalici, sive Prophetici, sive Epinetici, sive Eucharistici, sive Confessorii, sive Precatorii, sive Paracletici, sive Protreptici, sive Quarebundi, sive ex his mixti. &c.

Gerard. L. C. de S. p. 55. Est omnino Psalterium Monile, ex tribus contextum. viz. 1. Ex auro doctrinæ & informationis. 2. Ex Margaritis consolationis. 3. Ex gemmis precationis. Est enim theatrum Dei, pratum suavissimum, Pelagus patentissimum, S. universa compendium.

Bellar. Præf. Com. ad Psal. Hic liber est quasi compendium totius T. V. Nam quicquid vel Moses tradidit vel precepit quicquid Propheta prædixerunt vel scripserunt hic habes. Nam Psal. 8. 78. 105. 135.

mundi creationem, Patriarcharum res gestas, Captivitatem Ægyptiacam, Plagas Ægypti, Populi liberationem, in terram sanctam exponit. In psal. 119. ad legem custodiendam omnes inflammat. In psal. 2. 22. 16. 45. 69. 72. 110. Christi regnum, ortum, prædicationem, miracula, resurrectionem, ascensionem, Ecclesie propagationem ita manifestè prædicit, ut videatur potius esse Evangelista quam Propheta. Denique in psal. 1. & aliis hortatur ad virtutes, retrahit a vitiis, invitat, allicit, minatur, terret, & hac omnia vario carminum genere, novoque dicendi genere, ita rapit animos in Dei laudes, ut nihil dulcius, nihil salutarius cani, dici, vel audiri potuit.

His non obstantibus aliqui veterum hæreticorum, Anabaptista & Moderni Novatores, varia contra Psalmorum Davidicorum usum objiciunt.

Obiectio Prima. Nulla in tota S. fit mentio de authore hujus libri. Tantum unus ab eo psalmus compositus. Puta psal. 18. Non prænotatur hic liber nomine Davidis. Tituli sunt falsati &c. *Resp.* 1. Si ex illo negetur liber psal. esse Canonicus, quia non præferat nomen Davidis vel alterius, tum nec Pentateuchus erit, quia non est adtitulatus nomine *Mosis*; ut rectè respondet *S. Senensis* Biblioth. lib. 8. p. 626. 2. Psalmus 18. non est novissimus omnium ab eo compositus, sed eorum quos durante hostium suorum persecutione composuit. 3. Veri tituli non sunt abradi, & eorum loco alii surrogati. *Instant.* 1. Confusus est in eis historiæ ordo. *Resp.* *Chrysost.* Etiam Psalmos hincinde dispersos in unum volumen collegisse, prætermisso historiæ ordine, secundum quem psal. 34. & 51. est prior psal. 3. *Instant.* 2. Multi psalmi sunt conditi post Davidis tempora, ut psal. 74. psal. 126. psal. 137. *Resp.* 1. cum *August.* lib. 17. de *Civis. Dei.* Omnes esse Davidis, quorum aliquos prænotavit aliorum nominibus, & cum *Hieron.* quod Prophetæ de futuris tanquam præteritis ob prophetiæ certitudinem, pronuntient. 2. Concedi posse, non omnes sed maximam partem Davidis esse, attamen θεωρητός εἶναι fuisse illorum omnium scriptores. *Instant.* 3. Dato quod omnes sint Davidici, attamen cantica nova, non antiqua sunt Domino cantanda ergo isti antiquandi sunt. *Resp.* Dato Ant. nego sequi. Deinde cum *Goodwino* *Resp.* Cantica Dav. facias nova, si affectibus renovatis decantentur. *The heart renewed by grace, can make a new song of an old psalme.*

Obiectio 2. Nihil est in hoc libro Propheticum, imo quem nos

nuncupamus authorem, non fuit ille Propheta sed Rex: ad hoc non ad illud fuit vocatus munus. *Resp.* 1. Hoc tam facile negari quam asseritur. 2. Imo Iudæi ipsi interpretantur *psal.* 2. & 45. & 110. ut Propheticos sui *Messie*. 3. Quod David fuerit Propheta, nihil est certius. vide *Aët.* 2. 30. *Aët.* 4. 25. *Aët.* 3. 34. vide *Psal.* 78 2. confer *Psal.* 94. 8. cum *Heb.* 3. 7. & *Psal.* 45. cum *Heb.* 1. 8. Apostoli vocant Prophetam. vide & *Psal.* 18. 1. 2. & 2. *Sam.* 23. 1. 2. vide *Matth.* 22. 33. *Luc.* 24. 26. Adeo ut omnino sit blasphemæ assertio illa *Theodori Mopsuesteni*, nihil de Christo in psalmis esse scriptum. vide contra *Psal.* 16. 8. *Aët.* 2. 25. *Luc.* 20. 41. 42. *Psal.* 110. 1. *Aët.* 4. 25. &c. *Instant.* Videtur libri author non divinus sed inhumanus fuisse, ultionis & sanguinis avidus. ut *Psal.* 43. 1. *Psal.* 54. 16. *Psal.* 83. 19. *Resp.* 1. Non omnis imprecatio est mala. 2. Hisce nulla expetitur vindicta privata sed publica. 3. Imprecari multa, non tam optantis voto, quam prævidentis intuitu. Sed de hoc plenius postea.

Obiectio 3. Si, quod est, 1. *Cor.* 14. 26. Quisque habet suum Canticum, ergo non est quod in Dei laudes utamur alienis. *Resp.* 1. Nego sequi, illa ab aliis adinventæ & compositæ possunt esse nostra in recto usu. Sed 2. Dona extraordinaria non sunt distrahenda ad regulam ordinariam. Canticum tum immediate suggestum, a Spiritu Dei nemo it inficias. At quomodo, quibus hoc peculiare indultum fuit privilegium, cecinerint, sobrius nemo temerè definiat. 3. Diu est ex quo donum hoc, ut & linguarum, & alia cessarunt. Nunc enim inter talem Enthusiastem & concentores, non esset idem metrum, nec Meletema. Horrenda fuerit confusio, si essent *ᾠδοὶ καὶ ᾠμῆται*. Adde si hoc trahas in usum ordinarium, sequitur neminem alium posse vel debere in Ecclesia canere præter illum qui Canticum istud habet, cum concentorum & succentorum nemo præsciat, quid vel quomodo iste præcentor vel *μουδῆς* sit cantaturus, adeoque nulla erit harmonia, communio nulla, cultus nullus. 4. Præsumant nostri Novatores non præsumendum, putà, neminem Antiquitus cecinisse, non raptu enthuasiastico & instantaneo præditum; Quæro an omnium & singulorum concinentium cum *Mose & Miriam*, raptus fuit enthuasiasticus? Cere sicut quod est *θεωρινύων*, prædicatur modo ordinario, sic & psalmi τῶν *θεωρινύων* ordinarie cani possunt.

Obiectio 4.

Obiectio 4. Quod repugnat libertati ad quam in Christo vocamur, id non est ferendum, sed adstringi Davidicis, &c. & formulis agendarum, *ὅς ἐστι ἀδούλῳ* est repugnans nostræ libertati. *Resp.* 1. Majore concessa, negatur Minor. 2. Postea probabo non omnes formulas illicitas esse. Recte Foor d. *Vind. psal.* p. 32. Dedit nobis Psalterium non vero Liturgicam Litaniam. 3. Quæro, quando canebantur a *Leyitis* psalmi Davidis vel Asaphi, an tum fuit Dei spiritus limitatus vel extinctus? *Instant.* Si Davidici sunt decantandi nunc, tunc ut, eodem tono eodemque spiritu, necesse est. *Resp.* 1. Si Toni necessitatem in canendo urgeant, quidni & in legendo? Nam imperiti linguæ hæbrææ, qui tamen S. translatam legunt, tonum Davidicum plane nesciunt. At si lectio S. cuique sit licita in lingua sibi cognita, quidni & Psalmodia sacra? Puta in tonis ac metris consuevis. 2. Concedi canendum nobis esse in spiritu, & cum gratia; atqui sic canimus si cantica nostra dirigantur in Dei gloriam, nostri & proximi ædificationem, h. e. Si ad Deum laudandum, proximumq; instruendum & monendum; si cantica nostra fuerint spiritus alia auctore, materiâ, forma, fine, tum ab eo, quo David, canimus spiritu. At si sic velint intelligi, quod nullius sit nisi renati canere, dico hoc esse extra oleas vagari, & nisi peti τὸ ἐν' ἀρχῇ, de quo plura c. 12.

Obiectio 5. Hortationes ad psallendum non sunt Psalmi, at Davidicorum plurimi tales sunt. *ergo.* *Resp.* Majorem posse recte negari, quamvis enim formaliter non sint Psalmi, attamen materialiter tales esse possunt. Quis Davidem dicat in istis Protrepticis, quæ sunt *psal.* 49. 50. 96. 100. 103. &c. non laudare Deum? Oratio (inquit *Lutherus*) optima est præparatio ad orandum, Protreptica ad canendum, huic optime inserviunt, ut spiritu canas. Istæ canendæ formulæ quibus per rationes convincentes (quales sunt *Psal.* 33. & 103.) exacuas alios ad Deo canendum, sunt nisi variarum expressionum cantationibus usitatarum elegantia.

Obiectio 6. Hoc pacto defendi posse superstitiosas incantationes Papiſticas per carmina. *Resp.* 1. Si quid in hoc argumento roboris esset, aboleret omnem psalmodiam, ac non solum ex Davidicis 2. Axioma firmum est, quod rei salubriter institutæ a Deo, usus rectus non sit deferendus, propter superstitiosorum abusum nefarium. Audiamus *ALSTED.* Theol. Propb. p. 464. *Sed accidit sanctissimo Davidis*

vidis psalterio, quod vino præstantissimo solet, præcipiti abusu. Id enim barbarâ & Idololatricâ cantillatione in pensum divinum & horas meritorias conversum est, donec tandem in apertam virginis Latrîam, h. e. Idololatriam & horribilem Dei contumeliam, in hunc usque diem abierit. Res clara est ex blasphemo BONAU. psalterio.

Objeçtio 7. Davidica, seu Test. V. Cantica sunt templi solius cantica, adeoque cum eo abolenda, tanquam typica. *Resp. 1.* Dato quod essent templi cantica, eaque omnia, non tamen sequi ea esse abolenda protinus; quæro annon *psal.* 119. sic moralitatis perpetuæ, quamvis fuerit templi Canticum? Deinde fuitne *psal.* 74. decantatus, etiam destructo templo? 2. Affero quod secundum justum cõputum, non nisi tertia Psalmorum pars ad hoc fuerit ordinata, nimirum ut publicè a templi Ministris & instrumentis musicis decantetur. 3. Si quid in hoc firmitatis est, pariter aboleas Orationem, (nempe si sic argumenteris) est templi canticum, ergo est quid typicum. O ratio ad Deum in templo etiam fuit, imo cum incenso & thymiamate. An est ea abroganda, destructo templo & abolito incenso? Imo illa quæ vocant templi Cantica, magis spiritualia & sanctiora erant quàm esse possunt alia ulla a non Θεωπνευσῶ composita. Quod jam probaturus sum.

CAPUT OCTAVUM.

QUæritur num in publicis Ecclesiæ cætibus, tantummodo decantanda sunt ea Cantica, a viris Θεωπνευσῶς, quæ composita sunt in sacris extantia literis: An vero, etiam publicè decantari debeant ac possint pro occasione Cantica sacra, a viris pietate & fide conspicuis, constructa & verbo Dei consentanea?

BODIUS ad locum respondet affirmativè. Ille sic Non licere tantum, sed ad Ecclesiæ Christianæ adificationem insigniter expedire, Odas, hymnosque spirituales, a spectata pietatis fideiq; viris compositos communi Ecclesiarum unius saltem regni linguaque calculo comprobatos pro varia occasione fidelibus in solenni Ecclesiæ cœtu decantandos proponere & permittere. Imo priorib; nova subinde cantica, prius auctoritate

authoritate Ecclesiastica comprobata, per occasionem adicere, quæ Christiana doctrina veritatis, quæ professionis Christiana gravitati quæ enlino divina puritati quæ Sp. S. sanctitati respondeant, &c.

ARTICULUS PRIMUS.

Sententia Orthodoxa communis & vera Assertionibus nonnullis explicatur & confirmatur.

ASSERTIO PRIMA. Est inter concessa, ab omnibus Orthodoxis, Cantica omnia V. T. cani posse cum sint scripturalia: & quod quaestio hæc sit. Num illa sola sunt in Ecclesiis cantanda?

Affert. 2. Posse pia cantica componi a viris religiosis ordinariè nisi inspiratis, nostrum nemo inficiatur. Quin imo talia utiliter leguntur, privatimque piè canuntur. Qualia sunt PRUDENTII, ARATORIS, SEDULI, NAZIANZENI: hæc consentiens P. MARTYR, L. C. p. 12. 45, ait Cum illis intelligam fideles posse tum erudiri, tum etiam admoneri, quales sunt CHRYSOSTOMI, AUGUST. AMBROSII. &c. Sic interpretor quod de hymnis scribit BARON. Annalista ad ann. 600. n. 35. Quamobrem divinos hymnos quantumlibet recens conscriptos, si præferam pietatem præ se ferant, & ad modestos Musica modos sint accommodati, Ecclesia non refuit, quales sunt Nepotis. Sed duo hic caute sunt animadvertenda. 1. Ne illa cantica humana sint ad exclusionem Davidicorum, vel ut eis exæquentur, nedum præferantur. 2. Ut distinguamus inter hæc duo. Canticum a Componista compositum, quod est licitum, idemque tyrannicè imponi ut partem cultus essentialem adeoque necessariam, quod hodie fit in papatu, factitatumque olim ab Hierarchicis, vide Didoclan. Alt. Damasc. p. 449. quod est illicitum prorsus.

Affert. 3. Convenit 1. quod Ecclesia Catholica execretur Gentilium cantica, adhiberi consueta ipsorum ritibus abominandis. 2. Nec minus cantationes blasphemias ab Aria compositas, quas actiter redarguit Athanas. Orat. 2. in Arianos. 3. Quas Meletiani concinebant, manuum plausu, & quadam saltatione, tintinabulisque sumptu appensis. (sic de eis Theodor lib. 4. hæret. fabul.) 4. Quas Paulus Samos. in semetipsum compositas cani publicè, instituerat. 5. Quas Apollinaris in se compositas quibuscunque canendas tradebat, quas tanquam hæreticas Synodus Laodicens. anathematizavit. 6. Quas Hierax hæresiarca recentes confinxit, de quo vide Epiphan. hæresi.

7. *Valentini*, quatum meminit *Tertullianus* 8. Damnamus & quorundam praxin, & in eis *Gavantum*, in thesauro sac. rit. T. 1. p. 36. Qui vult ut symbolum Apost. Athanasii, *Pater noster* decanentur. Sed præ omnibus *Psalterii Mariani* horrendam Idolomaniam, à Doctore *Seraphico* compilati, in quo omnia versa in Matris honorem, verè sunt in Christi contumeliam. Extat apud *Chemnitium*. par. 3. exam. conc. Trid. p. 162. Deinde quid absurdius istà *sequentia* decantata in conc. *Constantiensi*, olim piè in honorem Spiritus. — *Veni Mater gratia, fons misericordia, miseris remedium, veni lux Ecclesie, tristibus letitia nunc infunde radium, &c.* Denique quid est insolentius auribus verè Christianis eo carmine patido, quo *Crucem*, alloquuntur?

*O Crux ave, spes unica, hoc passionis tempore,
Auge piis justitiam, reisque dona veniam.*

qui hujus *faginæ* plura volet spicilegia & decetmina, consulat *Romanum Missale, Breviaria, Rosaria, Ritualia &c.*

Affert. 4. Quod autem sola Davidica & spiritualia cani debeant in coetibus, &c. suadent hæ rationes. *Prima est.* Cum hæcenus consignatus sit Scripturæ canon, nec jam sint viri *ἁγίων*, quorum operâ Deus olim Cantica illa sacra Ecclesiæ suæ dictabat & præscribebat, nulla cogit necessitas novos quosdam Psalmos exarare, qui vel Canonis inserantur, vel eo valè jussu, soli sint in observatione nunc viridi. Ergo, prorsus æquum ac par est, ut eo contenti simus Systemate ad publicum cultum omnem, quod nunc extat. *Resp.* *Bonius.* Ea quidem non esse Canonem, vel ejus ullam partem, sed quod sint illi conformanda, sive sint laudes, sive chrenodia, sive doctrinæ &c. *Regero.* 1. Non quicquid habetur Scripturis conforme, est trahendū in cultum. 2. Quid opus ut recurras ad deducta, ad sequiora minusque valentia, cum in ipso primo Originali, perfectè contineantur quæcunque ad fidem, ad mores, ad cultum, singulorumque pertineant statum? Certè, dulcius ex ipso fonte bibuntur aquæ. *Ratio 2.* Annon multo tutius honos iste deferatur soli Dei verbo, Canticisque inibi contentis, quæ sola, sine controversia, imo cum totius Ecclesiæ consensu publicè cantari mereantur? Audi vel unum *Canonem Concil. Laod.* cap. 57. *Non oportet, inquit, Psalmos compositos ab Idiotis & vulgares in Ecclesiis dici, neque libros qui sunt extra Canonem legere, nisi*

solos Canonicos T. V. & N. Ratio tertia est. Ad attestandam communis fidei affectuumque unitatem, prorsus videtur conducibilis & convenientius ut eisdem Canticis sacris & Ecclesiasticis, fideles ubiq; locorum assuescant, ad quod nulla esse possunt tam convenientia quam Scripturalia. quicquid adversatur fidei coagulo, & unitatis glutini, id est averfandum. Annon *συνάξις* & confusio ex disparitate & dissonantiâ metuenda est inevitabilis? *Ratio 4.* Si apud alias atque alias Ecclesias licita semper Canticorum diversitas fuit, h. e. ut in hac sola recinantur divina, in alia verò tam humana quam divina: quæro quid factum opus est, quando in aliqua particulari nulli sunt componistæ? in tantum ut nec fraternitas nec Rectores sine componendo. Hic necesse est ut agnoscant defectum Oeconomicū, eumque insuperabilem & ineluctabilem. Contra quem tantopere alii desudant. *Ratio 5.* Sæpè fit ista noviter composita, ad justum revocata examen deprehendantur Scripturis difformia, adeoque nihil istis sit periculosius, cum non de facili avellas extirpesque quod imberit talium vulgus. Cito nonnullos versiculos Cantici cujusdam *Antinomi*, sensu *Antinomorum* plane erroneos. —

V. 2. *Our glorie is great, wee are compleat
In Gods great love, we stand,
A glorious thing, a Wonder strong,
That sinne should not defyle, &c.
All sinnes wee find, are out of minde;
The Saints are made divyne. &c.*

Vide *Firmin.* p. 39. de talibus hymnistis. p. 39. Tract. Separatio examinata, *Ratio 6.* Officium quod autoritate publica in Ecclesia canitur constare debet veritate infallibili, inquit *Suarez.* lib. 4. de Relig. cap. 2. ex quo subsumo tam contra Novatores quàm contra Pontificios, cum nulla Cantica præter Scripturalia habeant veritatem infallibilem, non esse cantanda. De nullo alio prædices quod sint infallibiliter divina. vide *Goodyin.* p. 278. Audi *August.* in sua ad servos Dei regula. *Nolite* (inquit) *cantare, nisi quod legitis esse cansandum, quod autem non ita scriptum est ut cantetur, non cantetur.* Idem *Epist.* 119. cap. 18. *Donatista nos reprehendunt, quod sobrie in Ecclesia psallimus divina cantica Prophetarum, cum ipsi ebrietates suas ad Canticum Psalmorum humano ingenio compositorum, quasi trabas exhortationis inflant.*

ment. Audi etiam saluberrimum Canonem 30. CONC. BRACAR. I. Extra Psalmos T. V. & N. nihil poeticè compositum in Ecclesia psallatur. Vetus est melius Novo. Audi & P. Martyr. L. C. 12. p. 1244. Curandum etiam præterea, ne quævis promiscue in templis canentur, sed illa dumtaxat quæ divinis literis continentur, aut quæ inde iustis conclusionibus eliciuntur, & cum verbo Dei ad amussim consentiunt. Si enim hominum inventis aperiatur fenestra, verendum est ne Musica Ecclesiastica, in Fabulosos hymnos recidat.

ARTICULUS SECUNDUS.

Respondetur Rationibus Bodii & Novatorum in contrarium.

Object. 1. Davidica & Scripturalia nequeunt applicari eis variis statibus & conditionibus & occasionibus, in quibus positus est Dei populus. Requiritur itaque Cantica noviter composita, ut cum gaudentibus gaudeamus Resp. 1. Quod qui vocatur Dei populus non accommodat Scripturalia ad omnia sua circumstantialia emergentia, id sibi vitio verrat, tremenda attingens mysteria non spiritu Davidico. 2. Abunde probat Athanasius & Marcell. Nullam conferri nobis divini præsidii testimonium, pro quo in psalmis non sit materia Deum celebrandi copiosissima. Sed clarius hoc explicat Ambros. in sua ad Psalmos præfat. Si quis gesta studeat recensere majorum, ac imitari velit, intra unum psalmum, totam paternæ historiæ seriem, comprehensam accipit (ille psal. 78.) ut simul cognosceres, quid incredulitatis offensa obesset, quid fides prompta conferret. Si quis corruptionum, sæva formidet, audiat psal. 6. Vis exemplum patientiæ, Lege psal. 7. Vis aliquid de promisso Davidi semine, Lege psal. 132. In Psalmis non solum nascitur nobis Iesus, sed etiam salutarem illam suscepit corporis passionem, quiescit, resurgit, ascendit in cælum, sedet ad dextram Patris &c. 3. Ex hoc satis apparet, eum, in quo inhabitet Dei sermo copiosè, prudentem delectum, quacunque oblata occasione, in quocunque ponitur statu facere posse. 4. Datò quod non omnes psalmi attingant nostram præsentem statum, attamen psalmus nullus est, qui non vel instruat nos vel moneat. 5. Qualiscunque est proximi conditio, eam ut afficiatur, sympathia exigit Christiana. Iuxta illud Rom. 12. 15.

Object. 2. Quod Odæ novæ sint a nobis sub T. N. canendæ ex variis constat locis, ut Psal. 40. 4. psal. 96. 1. psal. 149. 1. &c. nimium coarctabitur

coarctabitur spiritus si tantum vetustis astringamur. *Resp.* 1. cum *Cottono* p. 15. Vind. Psalm. Si iam aliquis exoriretur extraordinario præditus spiritu, quo componat cantica *ἁγιωγενῶν*, quales concedimus ad tempus fuisse in Ecclesia *Corinthiaca*, posse talem tale camentem in Ecclesia audiri, illudque auditum a cœtu per *Amen* approbari. 2. Dico, Novum & vetus nunc idem substantiâ esse debet in Evangelicis institutis. *August.* & alii sic explicant illud *Novum*, quod non sit generis vel speciei distinctum a vetere: dicitur autem *Novum*, quia esset novæ Creaturæ, novi viatoris, quia fit viâ novâ, & procedens ex amore novo. Vide *Paræm* ad *Apoc.* 15. 3. Evangelium quod æternum est cordi novo ut vinum novum est, ita & hic se res habet: 2. *Chron.* 20. 21. Cantabant novum, attamen Davidicum.

Obiect. 3. Si precibus a viris piis compositis uti licet nullatenus imminutâ Scripturæ vel cultus divini dignitate, quidni & canticis ab eisdem efformatis uti licet? in precibus nostris non astringimur expressis Scripturæ verbis, ergo nec hic. *Resp.* 1. distinguendum esse inter præcum & Psalmorum formulas, dispar est illorum ratio. Deinde distingue inter formulas a Deo institutas, & ab hominibus inventas. 2. Quod attinet præcum formulas, num licitæ sint dispiciatur cap. 9. tantum nunc hoc in sinu. Preces enim raptu subitaneo nunc fundi possunt in publica Eccl. communionem: at ut Psalmus nondum præconceptus, & præformatus, ordinariè & de repente cantatur, rite & ordine, quoad Metrum, materiam, devotum affectum, inter *advocata* videtur. Psalmis & hymnis saltem quoad materiam, astringimur in utroque Test.

Obiect. 4. At hodie paraphrasi conditâ utimur & concinnatâ, tum ad cantus tum ad memoriæ ruditeriam sublevandam. Deinde leguntur in cæribus publicis Confessionum formulæ. *Resp.* 1. Non contenti à nobis, Psalterium totidem literis, syllabis ac vocibus exertè cantandum: quod asserimus est, ut servatâ debitâ Metri proportionem, tam propè isthuc accedamus, quam possibile est. 2. Legi & audiri Confessiones, Catechismos & istiusmodi formulas, non quod sint pars aliqua cultus propriè dicti, sed ut erudiamur, sed ut harmonica appareat cœtuum Christi conspiratio in unitate fidei.

Obiect. 5. At in tota S. nulla sunt Christi exhibitæ Cantica. *Resp.* 1. Hoc dato, attamen ex eo non assequuntur quod capiunt. 2. Assertio ista est erronea, contra est, *Apoc.* cap. 1. 5. 14. 15. &c. 3. Vati-

vicinia de Christo incarnato, nato, passo, &c. in S. sunt, ac si ob oculos mactatus fuisset.

Obiect. 6. Qui Hymnos Ecclesiasticos non propriè divinos eliminant cœtibus christianis, necesse habent ut excludant doxologiam istam, *Gloria Patri.* &c. quæ tamen vetustissimæ consuetudinis est, & venerandæ authoritatis in Ecclesiis Dei. vide *Conc. Tolet. 4. cap. 12. Resp.* Quod huic instantiæ plenè postea satisfiet.

Obiect. 7. Urgent contra nos duo veterum Testimonia. Primum *Tert. Apol. cap. 39, Deo canere vel de Scripturis sanctis, vel de proprio ingenio. Resp.* Illud disjunctum applicandum esse hymnis & canticis privatim cani solitis. Assertum fuit a nobis prius, de proprio ingenio cani posse. Secundum est, *Ambrosium & Augustinum* desumpsisse consuetudinem canendi in Ecclesia Davidica, à *Flaviano, & Diodoro epist. Constant. Resp.* Diu ante hos duos fuisse in more Christianis ut canerent Deo ex S. ut prorsus falsum sit illos Patres accepisse ab istis Episcopis eam consuetudinem.

Obiect. 8. Si prophani Poetæ psalmos componant, quidni & viri pietate conspicui & donis illustres? *Resp.* Totum concedi. Deinde cantillent illi sua in tabernis, & hi sua pariter in privatis familiis. Multa sunt dona eaque bona collata, quæ tamen non sunt publica, nec necesse est ut ad hoc publicentur, quæ expellant recepta & approbata publica.

CAPUT NONUM.

QVaritur, Num illa Ecclesie sint superstitionis, ἰδελοῦ θεοκρατίας, præceptique secundi violati reæ, qua in cultu publico divino utuntur statis formulis, vel præconcepta ac præscripta Psalmodia?

Separatistarum Choragus *Robinsonus* in sua Apologia, cum *Prinipilo Cornwello* affirmativam tueretur, horum cœt us segreges in terminis asserunt tales formulas Idololatriam & Antichristianismum sapere. At nos contrà, cum tota Ecclesia Catholica Orthodoxa, dicimus formulas rite qualificatas, h. e. si cum debita reverentia, fide & motu, affectuque devoto ac spiritali in Deum fiant,

fiant, licitas, utiles, adeoque conservandas, tum ad utentium uniformitatem, tum etiam ad Ecclesiæ ædificationem. De quo ante hæc tempora exulcerata, nunquam fuit dubitatum.

ARTICULUS PRIMUS.

ASSERTIO Orthodoxa confirmatur.

RATIO prima. Si formulâ præscriptâ liceat preces ad Deum fundere, verbisque præconceptis & præmeditatis, tum inulto magis Psalmos canere, gratiarumq; actiones Deo offerre, ex formula præscripta, cum reverentia debita, animique motu spirituali, at prius est verum. Ergo. Majoris connexio est valida, cum sit a majore ad minus. Minor sic patet. Quoniam Salvator suam proposuit Orationem, non tantum quasi exemplar imitandum, sed ut formam specialem dicendam. *LUC. 11. 2. Quando oratis, dicite Pater noster &c.* hoc primò sic explicat CYPRIANUS, *Qua enim esse potest oratio magis spiritualis, quam quæ a Christo nobis data est? quæ vera magis apud Patrem precatio, quam quæ ex filii ore (qui veritas est) prolata est? — quanto efficacius impetramus quod petimus in Christi nomine, si petamus ipsius oratione?* Deinde *August. epist. 59. ait, quam totam petitionem fere omnis Ecclesia oratione dominica concludit. Audi & ipsum rigidum Robinsonum Apol. p. 20. Non dubito quin recte & piè usurpari possit hac formula ipsa. quando invocatur Deus, modo absit opinio, necessitatis. Quid quod in omnibus formulis Liturgicis Ecclesiar. reformatarum, uti & in nostro Direct. ut ea recitetur oratio, præscriptum est?*

*Ratio 2. Nortonus contra Apollonium, p. 140. sic. Agnoscimus formulas cantionum in S. quibus laudabiliter Deum celebrabant, erant usus fixi, quales sunt 1. Chron. 16. 7. 2. Chron. 7. 5. 2. Chron. 20. 21. Ezra 3. 10. Titulus Psal. 92. indicat præscriptum fuisse ut præcineretur die Sabbathi publicè. Sic & Psal. 102. &c. Hæ erant, inquit, Ecclesiæ adjumento non impedimento. Instant. At talibus nunc non astringimur. Resp. Astringi nos adhuc hymnis, canticis, psalmis, *Eph. 5. 19. Col. 3. 10.* At nulla tum erant cantica spiritualia in exercitio, nisi scripturalia. *Regerunt.* Non adstringit nos *Paulus τὸ πνεῦμα. Resp. imò τὸ πνεῦμα κατὰ τὸ πνεῦμα* usurpandum. Ad do quod Cantica agni sint & templi. Confer *Apoc. 15. 3. 4. cum Psal. 86. 10. & cum Psal. 3. 2. 4. 7. Psal. 9. 16. & nihil clarius est, illa adhuc non esse abrogata,**

Ratio 3. Christus ipse præscripsit nobis expressam baptizandi formulam, *Matth.* 28 19. certam etiam formulam institutionis Eucharistiæ *Matth.* 26. Quid impedit quin sit & Canticum Ecclesiasticorum formula? utut agnoscam τὸ πῆρὸς non nimis urgendum, non enim Evangelistæ cum *Paulo*, vel inter se per omnia verbo tenus consentiunt.

Ratio 4. Audiamus ad hoc Theologos Orthodoxos cum molliores tum & rigidiores. *Mares.* Controv. 17. p. 407. Cum denique ejusmodi formulæ publicæ, & infirmorum capiti consulatur, & schismata preveniantur, & unitatis ac uniformitatis harmonia in Ecclesiis retineatur, factiosorum & turbonum sententia non est toleranda, qui omnes formulas Liturgicas student extirpare. Corrigatur quod in illis est superstitiosum & Idololatricum, aut minus recte positum est, ipsa autem non exterminentur in totum. Imo non desunt in communione Pontificia, viri cordati qui abusus multiplices Officiorum, Missalium, Ritualium, Breviariorum Pontificalium, Pastoralium, Ceremonialium notarunt, ac emendationem postularunt: quorum operosa sarragine multis parasangis superatur, quicquid olim fuit rituum operosorum apud Ethnicos & in Hetrusca viguit disciplina.

Apollon. Confid. q. 7. Proinde hominum illorum præcisam singularitatem, arguimus, qui omnes præscriptas formulas ex cultu Dei eliminant & sese ab Ecclesiis Orthodoxis in privatos aut cœtus segreges separant, ob formulas in cultu Dei usurpatas ab orthodoxis.

Calvin. Epist. 87. ad Protectorem Angliæ. Quod ad formulas precum & rituum Ecclesiasticorum, valde probo ut certa illa extet, a quo Pastores discedere in functione sua non licet, tam ut consulatur quorundam imperitia & simplicitati, quam ut certius ita constet, omnium inter se Ecclesiarum consensus. Postremo ut obviam eatur quorundam desultoria levitati, qui novationes quasdam affectant. &c.

Ames. lib. 4. Cal. Conf. cap. 17. q. 4. An in precibus adhibenda sit aliqua præscripta & certa verborum forma? Resp. 1. Hoc aliquando licitum esse, manifestum est, ex approbata Sanctorum praxi, quam in præscriptis Psalmis, & benedicendi formulis S. nobis commendat.

Norton. Ibid. p. 135. Observatis observandis, licitum esse potest uti formulis — licet etiam colere communionem cum illis Ecclesiis ubi tales forme sunt in publico cultu, — Uniformitas Ecclesiarum in cultu publico, optimè conservatur directorio summa genera rerum agendarum, carumque

ceremonie feriem invidente & ut omnia fiant ordine & decenter, quod & nos valde probamus.

ARTICULUS SECUNDUS.

R *Espondetur Argumentis Robinsoni, Cornwelli & aliorum, Sed præmitto nonnullas Assertiones.*

A *Assertio Prima.* Omnes formulæ cultus præscriptæ, materialiter vel formaliter vitiosæ, sunt in se illicitæ, ac proinde rejiciendæ.

Assertio 2. Usus formularum præscriptarum in se licitarum, potest esse illicitus ex circumstantiis illicitis, ut si imponantur tyrannicè, ex opinione simplicis necessitatis, sic sunt peccaminosæ, hic intelligo præsertim quæ sunt constitutionis Ecclesiasticæ.

Assertio 3. Aquiesco & multum applaudo Thesi 34. dis. 36. LEYD. *Interim tamen fatemur, valde esse utile & penè necessarium, ut omnes fideles proveciores, & imprimis Ecclesiarum Pastores donum aperitè præcandi etiam sine praviis formulis, in se exsuscitent, ut pro occasionibus oblati & necessitatibus ingruentibus preces & gratiarum actiones possint Deo instituire.*

Assertio 4. Tales formulas, quales Biel & Durandus in suis Rationalibus explicarunt, tanquam cultum Dei verum & purum deformantes horremus. Quæque narrant de Officio, quod nunc est simplex, nunc est duplex, quod hic viride sit, illic cæruleum, alibi purpureū sit, infinitis Ceremoniis mysticis intricatum, facem & faciem veræ Christianæ religionis obfuscans, prorsus damnamus.

Assertio 5. Spiritum Dei & instituta divina non opponi, imo contra, ut hæc suum debitum assequantur finem, illum supponi: sine quo hæc quod ad salutares effectus frustrà sunt. Subordinata non pugnant. Externo cum interno principio convenit optimè. Adeo ut nō sit quod nudæ cortici, literæ mortuæ formulis usitatis adhæreamus, spreto posthabitoque Spiritu. Hoc insulsè esset inniti instrumento externo, primariâ causâ efficiente valere iussâ.

Assertio 6. Attamen nihil est in tota vera pura Antiquitate, quod coetivis Christianis publicis eliminet formulas live in S. contentas, sive iitis consentaneas, quæ verè sunt in nostræ rudicitis & tarditatis subsidium, & in complementum unitatis & conformitatis Ecclesiarum Christi. His prælibatis, examinemus Separatistarum argumenta.

Obijciunt Primò Psalmodiâ statâ & præscriptâ derogari divinæ gloriæ Christiæ dignitati: hæc namque utramque coarctari & in Angustias redigi dicunt. Hanc ipsorum assertionem nudam, sine ulla probationis specie rejicimus ut frivolam.

Obji. 2. Sic derogari Sp. Sancto, formulæ istæ circumscribunt Spiritum & constringunt; ut nihil videatur in nobis operari, cum sic extinguantur Sp. S. dona. *Resp.* Cum hoc sit ejusdem cum priore Commatis, pariter negari, quia subordinata non pugnant. nostrâ interest, suum ut cuique tribuamus, nec ut Sp. S. contristetur per desidiâ & contemptum, nec ut negligamus media ordinata sublevandæ ruditati & infirmitati.

Obji. 3. Deum a Petro coli formulâ præscriptâ dicet & arguet eundem reum sanguinis Christi: nam sic introduci typica scissio velo. *Resp.* Assertionem & rationem pariter negari. Psalmodia etiam præscripta annumeranda est officiis moralibus perpetui juris.

Obji. 4. Ritualia nostra adeoque psalterium desumpta esse ex Brevariis Pontificiis, adeoque scandalosa & peccaminosa, sic namque Papiſtas in sua Idolomania indurari, quid cerius quid notius? *Resp.* 1. Formulas nostras Ecclesiasticas desumptas esse ex puro puro Dei verbo, tantumque distare a Pontificiis quantum a tenebris lux. Adeoque non causam pro causa poni. 2. Non moramur excerpta ex officiis *Angl.* & *Scotic.* tyrannice ab Hierarchicis obtrusis. Causæ nostræ nihil detrahunt.

Obji. 5. In S. nullum extare precum præscriptarum exemplum, documentum vel præceptum. *Ego*, multo minus Psalmodiæ. *Resp.* 1. Anteced. falsum esse, quia contra est, extant enim ista tria in Prophetis & Apostolis & Evang. 2. Dato consequentia nulla est. Audi nisi *Foordi vind. p. 32* *God gave them a Psalme booke, though not a prayer booke.*

Obji. 6. Sic laqueum tendi Conscientiis, sic tolli libertatem Christianam. *Resp.* Distingue inter veram libertatem Christianam, & interlicentiam fanaticam, & sic salva res est. Quod verò subdunt, Sic scandalofuturos nos fratribus infirmis, in ipsos retorqueo, dum provectioribus contulunt, Infirmorum nulla est ratio apud eos.

Obji. 7. Inconceptibile esse, quod Psalmodia statâ inserviet necessitatibus nostris omnibus vel cognoscendis vel medendis. Arqui hoc in cultu oportuit. *Resp.* 1. Contra esse, probavi ex S. *Athanasio* & *Augustino*.

Augustino. 2. Eisdem premi incommodis laxam illam libertatem, imo majoribus. qui plura volet, legat *Tom.* 6. Bibliothecæ S. Patrum.

CAPUT DECIMUM.

AN nunc admitti debeat Organorum usus in Cantu Ecclesiastico?

Theologi Orthodoxi, denegant Christianis horum usum in cultu sacro. *Ratio Prima.* Instrumentalis Musica in sacris populi Iudaici ad Ceremonialia Mosaica pertinuit, quæ nunc abolita sunt: nec faceret illa confragosa Musica Organica nunc ad ædificationem, nimirum Litis, Tubis, Fistulis personare, perboare & remugire. Ut recte notat *Zepper.* lib. 4. cap. 9. de lege Mosaica. Vide *Paræm.* 1. Cor. 14. 7. *In Ecclesia excitandus est animus ad spirituales latitias, non Tibiis, tubis, tympanis, quod veteri stupide mentis & dura Cervicis populo olim indulgit Deus, sed Canticis sacris.* Ad quod *Thomas* 2. secunde q. 91. a. 1. *Ecclesia non assumit instrumentalem Muscam in divinas laudes, ne videatur Iudaizare.* *Ratio* 2. Si tam apta sit hæc Musica instrumentalis cultui divino promovendo in Ecclesia Christiana, cur denegatur singulis parœciis? Cur appropriatur nisi Ecclesiis Cathedralibus, Sacellis regiis, urbium Celebriorum templis, Academiarumque capellis? Ubinam (ut quærit *Didochavins* cap. 8.) instituit Christus peculiarem & proprium cultum Ecclesiis quas vocant, Collegiatis, aliis denegatum? *Tertia.* Si tantæ necessitatis ac utilitatis fuisset Ecclesiis, probabile omnino est, quod citius introduci fuisset. At *Cajetanus* ad *Thomam*, dicit non eâ usam Ecclesiam *Thomas* temporibus. *Quarta.* Experientia ipsa testis locuples est, Organa ista, sive *φηλάφητα*, sive *ὑμῶν*, spectare potius ad infirmorum attentionem impediendum, quam adjuvandum, ad ipsorum cogitata avertenda, quam ut decantata advertantur. Hæc inepta via est, quâ ad perfectionem tendamus. Explicat *Erasmus* quò tendant, in *Not.* ad 1. Cor. 14. *Operosam quandam, & theatricam Muscam in templa induximus, tumultuosum diversarum vocum garrisum, — omnia Tubis, lituis, sambucis, fistulis perstreperant: Cumque his certant hominum voces, audiuntur amatorie sœdæ canilena, ad quas scorta*

nimique saltitant. In sacram adem velut in theatrum concurrunt ad delinendas aures, & in hunc usum aluntur magnis salariis Organorum Opifices, puerorum greges, quorum omnis aetas in his perdiscendis consumitur, nihil interim bonae rei discuntium. Vide *Hospin.* cap. 11. p. 73. & *Polydor.* lib. 3. de origine Organ, Music, & imprimis *Baron.* ad ann. 60. p. 666. n. 37. Hujusmodi, inquit, instrumenta à Gentilibus adhiberi consueverunt, in turpibus ac sordidis usibus, nimirum in Theatris, convitiis, ac sacrificiis.

Antequam alia attingam, audiamus quæ *Bellarmin.* *Snaref.* & *Novatores alii*, contra nos objiciunt. *Bellarmin.* lib. 1. de bonis operibus cap. 17. Censet quicquid Iudæis conducibile fuit, in subsidium ruditatis, id ipsum in Christianismo retinendum. Atqui ad hoc introducta sunt in Ecclesiam Iudaicam. *Resp.* Majorem ream esse criminis falsi, omnes ritus Mosaici in T. V. erant conducibiles, attamen nego quod pariter iam sint ut exerceantur. Recte notat *Tilenus*, ad Leviticū cultum ista pertinuisse, probatq; *disp.* 49. p. 1. ex 2. *Chron.* 29. 25. Deinde *Snaref.* Tom. 2. de Relig. lib. 4. cap. 8. contendit primò à Patribus & *Thoma* rejici tantum Cantum Organicum indecentem, & modulationes indecoras. Dico hoc prorsus falsum esse nam simpliciter rejiciunt tanquam Synagogæ partem. Secundum quod asserit, ejusdem farinae est, nimirum, quod hæc consuetudo in universo orbe vel approbatur vel toleratur tanquam honesta. Plurimæ namque sunt Orbis habitabiles partes, in quibus ne vel *γῆ* est Musices Organicæ. Denique quod ait, si hunc habuit effectum, sub T. V. putà ad devotionem provocandam, & ut elevet mentem ad sublimia contemplan-
da, quidni & nunc eundem sortiatur effectum? Dico, 1. quod magna sit disparitas, tum fuit præcepta, quia typica, ideoque iam est abrogata. Audi *Chrysost.* ad psal. 150. *Illa instrumenta, tum illis permessa fuerunt, ob eorum imbecillitatem; at quod Indæis per omnia instrumenta Deum laudare præceptum fuit, ita nobis præcepit, Deum laudare per omnia membra, per oculos, per linguam. per aures, & per manus.* *JUSTIN, MART.* in resp. ad *Orthod.* aut. *Simplex Cantio in eis Ecclesiis manet, hæc excitat animum ad frangens ejus quod carmine celebratur desiderium.* &c. Quæ asserit *R. Hooker.* lib. 5. *Eccel. Pol.* pro utilitate Musicæ Organicæ, frivola sunt & responsione indigna. Denique Novatores sic insunt eosdem procurari effectus per psalmodiam Organicam ac per vocalem, ergo illa tam licita est, quam est hæc.

hæc. *Resp.* 1. Hoc negari, gloriâ meâ, (uti est psal. 30. ult.) non psallo in Dei gloriam nisi psallam linguâ. Melodia vocalis & mentalis est morale opus, perpetuò indispensabile, at Organica exolevit ut typica. Deinde Instrumenta, cum nunc non possint esse typi, adeoque cum nihil significant, jure merito abrogata sunt.

CAPUT UNDECIMUM.

Resolvuntur duæ questiones, una de Metro, altera de Aliernis in Psalmidia Ecclesiastica.

Quod primam attinet. Iustis appositis responcionibus, nonnullis dubiis movendis, ei satisfaciet.

Dubium primum. Num Psalterium Davidicum, aliaque Cantica Scripturalia sint Metro astricta? *Resp.* 1. A quibusdam hoc παραδόξως negari. Inter quos est *Julianus* Apostata, denegans Hebræis omne exercitium artium liberalium. Deinde *Augustinus Sienchus*, dicit nulla vera carmina, Metricis legibus devincta in S. extare. Quodque Psalterium sit merè soluta oratio, caractere nisi pœtico animata. 2. *Resp.* Quod declinans hanc opinionem, sequi animus sit, communem & receptam, scriptorum Antiquorum. *Ioseph.* Antiq. 2. cap. ult. Et *Moses* oden in Deum versu Hexametro composuit; idem lib. 7. cap. 12. *David* bellis confectis in alta degens pace, Odas in Deum & *Hymnos* vario metro composuit. *EUSEB.* lib. 11. de præp. Evang. cap. 3. Εἰς δ' αὖν αὐλοῖς καὶ ἐμμετροῖς ποίησεις, ὥς ἡ μεγάλη μαρτύριος αὐτῶν, καὶ τὰ Δαβὶδ ὁ ψάλλων ριθ. (esset ριθ,) τῷ καλεμένῳ παρ' ἑλλήσιν ἡρώ μετρω συντεταγμένοι. Idem asserunt Iustin. M. Theodoret. Augult. Ilidorus &c. Qui probant, antiquius fuisse apud Hebræos studium Carminum, quam apud Gentiles, quodque *Moses* longe ante *Homerum* cecinerit. Cito tamen Hieron. qui in Epist. ad Paulinum sic. *David* *Simonides* noster, *Pindarus* & *Flaccus*, *Christum* tyrâ personat, & in Decachordo Psalterio ab inferis excitat resurgentem. Et in præf. ad Iobum. Prosa incipit, versu labitur, pedestri sermone finitur. Quod si cui videatur incredulum Metro comprehendendi omnia scripturarum Cantica, legat *Philonem*, *Iosephum*, *Origenem*,

nem, Eusebium. *Nunc Tambico currit, Alcaico personat, nunc Sapphico tumet nunc senripede ingreditur.* Hæc cum græcè legimus, aliud quiddam sonant, cum latine, penitus non coherent. Vide Buxtorfii Thesaurum p. 629. & Foorb. Vind. p. 68.

Dubium 2. Concessio, hebræos metrum habuisse. An sacrorum carminum ratio sit nota? Hic in diversa abeunt Scriptores. *Bellar.* p. 4. *Heb. Gram. cap. 5.* Dicit quod vetus poetica Mosis & Prophetarum penitus ignoratur. *MOLLER. Præf. ad Psalm.* Hic vero deploranda est tum miseria gentis Iudaicæ, tum etiam aliqua ex parte infelicitas nostra, quod rationem Metri, quæ hujus carminis propria est, ignoramus. *GENEBRARD. lib. 1. Chronol. p. 107.* Hebræi hic sunt muti, nam scandendi modum fatentur se ignorare. Et quod culpa sit in Masoritis conferenda. At *Hieron.* longe aliter sentit, hic enim præf. ad *Chron.* Euseb. ait. Quid Psalterio canorius? quid *Mosis* cantico gravius? quid *Solomone* pulchrius quid perfectius *Iobo*? Quæ omnia Hexametro & Pentametris versibus apud suos composita occurrunt. *Gomarus* in præf. ad tractat. Doctiss. *Lyra Davidis*, arbitratur hoc se comperisse, lyrica sacra & profana, (distincto parumper, linguarū genio) probe inter se convenire. Cui nos accedimus sententiæ tanquam veriori.

Dubium 3. An Hymni Metrici recte cantantur in Ecclesiis? *Resp.* 1. *Walaf. Strabo. lib. de Eucl. Off. cap. 25.* Dicit, quod in quibusdam Ecclesiis, hymni Metrici non cantantur. 2. Romanensibus adhuc in more est, ut officia seu pensæ quæ vocant, cantent oratione solutâ. Hicque dicitur Cantus *Gregorianus* prælatus *Ambrosiano*. Recte etiam notat *Didoclav. Alt. Dom. p. 628.* Psalmos decantatos in Eccl. Cathed. *ANGL.* Non cani carmine Metrico, sicut fit in Reformatis, sed prosâ. 3. Metro cani omnino convenit, ut sit Harmonia, ut evitetur confusio, & ut fortius excitentur affectus. Metrum ad hoc, inquit *Polyd. Virg. a Deo est, lib. 1. cap. 9.* 4. Non est supponendum, quod ante *Guidonem Aret.* Musicæ scalæ authorem, non fuerit Metrum in Ecclesia. Contra est, vide *August. Tom. 2. præf. ad Psalm.* Ille enim per sex suas notulas, hoc tantum intendit, ut planum sive cantum Gregorianum in artem redigeret. vide *Hottin-ger. ad Sæc. xj. & Calvis. Chron. 1022.* de modo dextere canendi in Metro postea dicitur.

Dub. 4. An Artificium Metricum accensendum sit donis spiritua-
libus?

libus? *Brūnistæ* obijciunt nobis cultum voluntarium, quod in canendo, Metro non prosa utamur, cum Natura, Ars, Metrum, non sint inter dona spiritualia, qualia sunt preces & prophetia, *Ergo*, inquit faceſſant Cantica cum Melodia, modolatu, & tonis Metricis. *Reſp.* cum *Cottono* p. 59. annumerari inſtitutis divinis varia etiam non ſpiritualia dona, qualia ſunt S. Lectio, *Deut.* 31. 11. 12. 13. *Amen* orationis clauſulæ publicè rectè additur, hæc & his talia ſi inſerviant ædificationi, bene eſt, quamvis non ſint ſpiritualia dona. Dona Artis & Naturæ, quamvis non ſint ſpiritualia, attamen inſervire poſſunt iſtis promovendis, in quantum ædificant. Idem dicas de Tranſlationibus S. in linguam cuique cognitam. Quod regerunt, ſi metricè canimus, cur non tono Davidico? At hoc non poſſumus, inquit *Robinson.* Apol. p. 20. *Reſp.* Retorqueo, ſi quid in hoc ponderis eſſet, tum nec legeremus Pſalterium Dav. nam vulgus hominum non legit textum hebræum. Quod ſi licitè hæc lego & audio linguâ propriâ, quidni & eâdem, eadem canto? quidni tonis artificialibus decoris piis, honeſtis, cuique genti uſitatis? *Inſtant* adhuc at proſa tranſlata propior eſt originali, quam eſt Metrum. *Reſp.* Tam eſſe poſſibile, quod Tranſlatio Metrica à viris piis, peritis concinnata, ſit tam conformis authenticis, quam oratio ſoluta tranſlata, & ſpecimine factò in noſtra nova Tranſl. pſal. Metrica, res clara erit. Concludo cum illo *Riveti* tract. 2. q. 36. Rhythmus non eſſe de rei eſſentia, ſed tantum inſervire memoria, noſtrique temporis Muſica, diverſi toni ac ſoni quibus utimur nullatenus inferunt fidei diverſitatem. Et cum illo *D. Heinfii* in hebræam *Gomari* poeſin.

*Dent alii protrita. Deum docet eſſe Poetam,
Iam canus, quamquam non meriturus, olor.*

Quod ad quæſtionem alteram, in cantu Alternato alternatio dicitur à *Suareſio* ibid. p. 201. Antiphona, Cum in horis Canonicis Pſalmi Alternatim per ſingulos verſus dicuntur à Pſallentibus, quatenus alternatim Pſalmus reciproce à duobus cho- ris canitur. Sic & hodie canunt Pontificii & Hierarchici noſtri, *Ambroſii* Te Deum. *Zechariæ* benedictus, & *Mariæ* Magnificat, tanquam Choreutæ in Choreâ. Author libri de Genama animæ cap. 18. hanc alternationis dat rationem. Deinde cum alternatim pſallimus, quaſi certatim ope i-nſiſtimus, dum Lectiones legimus, quaſi nos ad opus inſtruimus, dum reſponſoria canimus, quaſi poſt peracta

peracta gratias agimus. Hæc nisi frivola est. hujus assertorès in diversa abeunt circa originem. Author Gemma cap. 17. attribuit inventionem Ambrosio, qui vult Responsorium à respondendo dici, quia choro canente versus, ab uno responderetur, & huic iterum à choro per inceptionem responderetur. Quæro ab autore ut recitet talem mihi Ambrosii locum. Radulphus Abbas Tungrentis altius deducit, ut autem chori in duas partes divisi, ipsos psalmos alternatim cantarent, instituerunt Flavian. & Diodorus tempore Constantii Imp. Sic ille Prop. 8. Theodor. lib. 2. cap. 24. alternis Davidicam decantare Melodiam, cœpit, & usquequaque per vagatum est. At Philo Iudæus refert ad Essenos ut lib. de vita Contempl. Verba sunt, Ut omnes consurrexere, duo Chori fiunt in medio Cœnaculo, alter virorum alter faminarum, cuique suus præcentor præficitur honore præstans & dicendi peritiâ. Deinde cantant hymnos in laudem Dei compositos, variis Metrorum carminumque generibus nunc uno ore nunc alternis. Quisnam author fuerit symphonix ac Melodix Chromaticæ, nobis perinde est. Hoc commentum nisi humanum est ac illaudabile, mutatum vel à minimis histrionicis Poetarum Gentilium, vel à Iudæorum typicis, Canticum enim Ecclesiastico-evangelicum esset omnium pariter simulque concinentium. Hoc cap. seq. clarius explicabitur.

CAPUT DUODECIMUM.

Disquiri, *An unus solus in Cœtu Eccl. canet? An aliqui tantum in eo ad id ex officio deputati? vel an totius fidelium Cœtus ad canendum tenetur?*

Questio eò magis vexata, à magnisque distorta ingeniis, quò in tria abeunt circa hoc, fidem professi. Ecclesia vere Re-tormata asserit quod totus cœtus possit ac debeat. 2. Pontificia, quod sit tantum Cantorum in Choro, ad hoc deputatorum. 3. Moderni Novatores, quod in cœtu fidelium, unus tantum utetur Melodia externa vocali, reliquis omnibus concinentib? internâ, consensum attestantibus dicendo in clausula, *Amen*. Itaque primò nonnullis assertionibus quid sit tenendum contra Pontificios explicabo.

Asser. 1. Ut omnia in hoc cultu decenter & ordine fiant, aliquem constitui præcentorem, penes quem sit Melodix auspiciatus, omnino convenit:

convenit: lineam vel lineas prælegi, vel à pastore, vel à præcentore, vel aliquo alio, si opus sit, adjumento esse dicimus. vide *Corron.* p. 62.

Affer. 2. Damnamus quod determinant *Bellar.* cap. 19. lib. 1. *de bon. oper.* & *Suarez.* lib. 4. *de hor. Canon.* cap. 2. Solos purà Clericos & Monachos, ad hoc officium, ex officio teneri. h. e. solæ sacræ personæ ad hoc institutæ peculiariter, cantabunt. Quod hic graviter peccetur, Ratio nostra prima hæc est. Omnium fidelium qui possunt ac sciunt officium cōmune, non est contra Apostoli mentem restringendum ad paucos selectos. vide *Col.* 3. 16. *Eph.* 5. 19. 2. Cantus ille symphonicus Chromaticus puerorum in imis subsellis, virorum in superioribus, aurium inserviet oblectamento, ac neuti quam affectui devoto excitando. 3. Cum omnia munia & officia Ecclesiastica sint à Christo instituta (hoc enim est in præcipuis ejus privilegiis Regalibus) cumque ipsi fateantur Doctores Pontificii, cantoribus nullum esse inter ordines locum, cur personæ peculiare deputantur huic officio peragendo? Hæc adhuc sunt circa hoc controversa, nondum definita à Pontificiis. 1. Utrum Psalmistatus sit Ordo? quod negat *Durandus* lib. 3. d. 36. 2. An sit inferior primâ tonsurâ? An possit committi psalmistæ vel psalteriæ à presbytero per solam electionem, & mandatum. 4. Huic Romanensii instituto, pura contra it antiquitas. Testimonium primum sit illud insigne *Baronii* ad ann. 60. Num. 13. *Illud autem non prætermittimus dicere, olim non solum extra Ecclesiâ, ab omni genere hominum, artificum, rusticorum, nautarum, viatorum, & aliorum privatim, cantari solitas animi causâ Deo laudes, sed & publicè in ipsis Ecclesiis, promiscuè una cum Clericis, universum cantasse populum.* *BASII* ius *Epist.* 63. *Populus domum preceationis petit, & factis ad Deum confessione, tandem ab oratione surgentes ad Psalmodiam instituantur.* *CHRYSOST.* ad *Eph.* 5. *πᾶντες συνέσαν ἡ ἐπιψαλλον κοινῇ.* *AMBROS.* *Hexam.* lib. 2. cap. 5. *Ecclesia benè comparatur Mari — in quo, cantu virorum, virginum, mulierum, parvulorum, consonus undarū fragor resulat. Audi & sæculo corrupto, Decreti distinct. 92. cap. 2. In sancta Romana Ecclesia, dudum consuetudo est valde reprehensibilis exorta, ut quidam ad sacri Altaris ministerium eligantur Cantores: quam ideo susceperit, quod non faceret ad adificationem, fideles namque intenti ad Musicâ, pietatem negligebant itaque Canonem illum 15. Conc. (quem suppono spurcum) prout legimus, prorsus improbo. Non licere præter* *Canonicas psalias, h. e. qui regulariter Cantores existunt, quique pulpitum*

ascendunt & de Codice legunt, alium quemlibet in Ecclesia canere. Repugnat enim *dis dia & dōw* dignitati & libertati Christianorum, hæc Cantorum sic dictorum Monodia & choreuma. Nota quod in fine sæculi quarti conditus fuit ille Canon, contra quorundam in canendo dissonantiam. vide *Cotton*. p. 70. Quod ad illud 1. *Chron.* 15. 16. & cap. 16. 4. Nobis à Pontificiis & Formalistis objectum. Dico primo *Levitas* T. V. festinasse typum omnium fidelium sub T. N. ex quo colligas quod nunc eo magis incumbat omnibus Evangelium professis, quod *Levitarum* olim specialius fuit. Nunc enim omnes verè fideles Deo sunt Reges & Sacerdotes. Deinde *Levita* erant nisi præcentores, quibus concinebat populus. vide 1. *Chron.* 15. 28. & cap. 16. 38. Denique Cantores isti, cum non ordinati, sunt nisi sæculares, & suo modo Laici, at quid impediat quin Laici cum Laicis canant? vide & *Nehem.* 12. 31. 38. Concludo cum celebri illo *Alberti* dicto. lib. 4. d. 24. a. 20. *Officium istud laudandi Deum, esse officium totius communitalis, & totius corporis Ecclesia, totumque fidelium cætum posse esse Chorum.* Quod attinet Modernos Novatores. Ultero eis daturus sum, posse quemlibet Christianum privatum in suum usum, solamen & ædificationem Canticum sive à se sive ab alio compositum, canere *Psal.* 77. 7. *Recordor musica pulsationis mea nocte.* Imo si nunc componita theopneustos extraordinariè ad canendum solus vocaretur: applauderemus per *Amen*. At quod in V. T. alii ordinariè canebant cum componitis, nihil est certius. *Exod.* 15. 1. pater item *Psal.* 106. 12. 13. &c. Paratum etiam ad hoc habemus Domini & Apostolorum exemplum. *Matth.* 26. 30. & præceptum *Col.* 3. 16. Quin imo nihil probabilius, quam quod, si hoc officium appropriandum esset Choristis selectis, aliqui Canones à Christo vel Apostolis conditi fuissent pro horum electione, examine, & qualificatione debita. Quæ verò tria adducunt Argumenta in sententiæ suæ novæ defensionem, sunt discussa. Eorum primum est, Si cantent omnes, tum erunt omnes doctores, cum jubeat *Paulus* ut doceant & moneant invicem in psalmis. Atqui non sunt omnes doctores, uti est 1. *Cor.* 12. 29. sicque patet Apostolum cum seipso committi. *Resp.* 1. Illud *Cor.* 14. 26. intelligendum esse de dono extraordinario psallendi psalmos, quod cum eo linguarum, conjunctum fuit. 2. Audi *Cotton*. p. 39. Verbi totius duplicè esse usum, puta quod doceat, & moneat, extra quem, habent & psalmi tertium. Nimirum pangere

pangere Deo laudes, in hoc concurrat cætus totus, h. e. in divini nominis laudatione. Non verò in publica doctrina vel admonitione, pro autoritate. Deinde quamvis concentores nec doceant vel moneant: attamen Componista theopneustos tum docet tum monet singulos. *Socrates* & alii narrant *Julianum* Apostatam, quod senserit se acriter fuisse increpatum, graviter admonitum, & miserè perculsum, quoties Christiani canebant psalm. 97. & 115. in quibus legebatur Idolorum vanitas & colentium confusio. Quod ad illud 1. Cor. 12. 29. publica, & ut vocant ex officio prohibetur, non vero privata instructio & monela. Huius exemplum habes *Ath.* 18. 26. Quid impedit; quin in Dei honorem concinamus Nutheticos, Paracleticos, Didascalicos psalmos, etiam privatim? *Obijciunt* 2. Quod Psalmodia sit actus Propheticus, cum ergo possint omnes sigillatim prophetare, quidni & canere, idque publicè? vide v. 29. 30. 31. *Resp.* 1. Psalmodiam improprie dici prophetiam, nec ullo sensu ista dicitur, nisi quæ est rerum spiritualium publicatio, (idem de dono linguarum dicas) quo sensu filii *Asaph* 1. Paralip. 25. 1. 2. 3. dicuntur prophetasse, h. e. Deum laudasse canticis. Deinde eo loci accuratè distinguit *Paulus* inter Psalmodiam & Prophetiam. Quod tertio obijciunt ex v. 26. ei satisfiet part. 2. Huic vero argutiola, si omnes cantant non posse non oriri summam confusionem. Dico quod contra sit, Deus noster est ordinis Deus. vide 2. Paralip. 5. 13. 14. Fuit *inquam* clangentibus Musicis &c. ut intus domum *Iehovæ* impleret nubes. Quod si tum garrunt, si unus orat, quidni & psallet? dico quod ratio sit dispar, uti ante probavi, si omnes orarent voce elata & alta, tum inevitabilis oriretur confusio, at hic est harmonia in Metro, in sono &c. in illa requiri dicimus assensum tacitum, in hac tum illum, tum & harmoniam symphoniacam.

CAPUT XIII.

Num liceat vel expediat à nobis decantari Psalmos refertos in imprecationibus diris, quales sunt Psal. 5. v. 10. Psal. 69. à v. 22. ad v. 29. Psal. 109. à v. 6. ad v. 20. &c.?

August. lib. de serm. Domini in mente, videtur omnem improbare

bare imprecationem: Prophetarumque formulas execratorias vult enarratas non tam oprantium voto, quā praevidentium ac praedicentium Spiritu. *P. M.* in *L. C.* tripliciter distinguit, huic ut fiat satis. 1. Si Causa sit merè privata, propria, nostra, tum simus longanimes, benedicamus, ne imprecemur: & si sit Dei, Ecclesiae, Reipub. tum imprecemur, pacem, veritatem, pietatem, charitatem, iustitiam publicam insectantibus. 2. *Imprecantium* quidam abripiuntur affectu pravo, suo carnali, talis illicita & vitiosa est: at qui à Deo, quæ futura sunt, revelante aguntur, qualiter *David* aliique theopneusti, has dejectiones habemus licitas. 3. *Mala temporaria* in Dei causa, oprari posse, in Cautelam ac Medelam, licitum videri: at aeterna imprecari, simpliciter & ordinariè inter *α'ρομή* reputes. Vel cum *Parao* ad *Rom.* 2. *dub.* 8. resolvas sic. 1. dei immediate divinis, sis nulla est. 2. Propheticas, singulares & extraordinarias, neutiquam improbandas, attamen maximam partem non esse imitandas. 3. Diras parentum, Magistratum, pastorum, nec superciliosè temnendas esse, nec temerè suscipiendas pronuntiem. 4. Quod attinet aliorum dejectiones eas sic limitari cupidus sum. 1. Ne gloriae Dei prae-textu admisceas zeli privati affectus. 2. Ne ferias diris, nisi ex hypothesi, quod sint insanabiles. 3. Hostium destructio non est opranda, nisi in quantum praecise eam postulet vindictio gloriae Dei & Ecclesiae ac Reip. salus. 4. De impiorum perditione, quā sunt homines nobis naturā conjuncti, de eis sic dolendum est: at quod attinet peccati destructionem & piorum liberationem, sic non possumus non congaudere impiorum suppliciis. In hoc puncto animus sic distrahitur, ut videantur in ipso duo contrarii motus. Sed audiamus ipsum *Amesum*. lib. 4. *Cas. Consc.* cap. 19. q. 4. *In tali Psalmodia possumus cum timore meditari de horrendis Dei iudiciis, in hominum peccata: sic proficere possumus adversus tentationes ortas de prosperitate impiorum & piorum afflictione. Possumus etiam Deum simul precari, ut justam suam vindictam accelerare velit (non adversus nostros privatos inimicos) sed adversus impios & incommensurabiles Ecclesiae hostes. Certe si talia leguntur, praedicantur, praecipiuntur in S. tum possunt & imprecari, servatis servandis. vide 1. Cor. 16. 22.*

CAPUT XIV.

Proponuntur varii modi recte & dextere Canendi, ex S.
& Scriptoribus Ecclesiasticis.

Psal. 47. 7. Psallite cum intellectu. h. e. inquit Augustinus, attendite & considerate. Et ut intelligas quod canis, & ut ex intelligentia mysteriorum moveatur affectus pietatis in Deum. Hieron. Eustius & alii ad hunc Psal. asserunt id fieri tribus modis. 1. Erudite ad artem psallendi. 2. Intelligenter, ille sic psallit, qui quod legit, intelligit. & ad lecta attendit. 3. Sapienter, qui quodam devotionis affectu, ferunt ad ea quae verbis illis significantur, & cui verba illa divina sapiunt, & suavia sunt. Deinde psal. 35. 3. Psallite ei optimè cum vociferatione. Bernard. ierm. 47. in CANT. Debere ipsos fratres strenuè & purè divinis interesse laudibus, non somnolentè, non otiose non perfunctoriè, ne mens aliud cogitet, quam quod voce profertur, alioquin absensa erit & Deo exosa inier mentem & linguam dissonantia. Notum est distichon decreti. —

Non vox sed votum, non chordula Musica sed cor,

Non clamans sed amans, cantas in aure Dei.

Idem in Tract. de Templo interiore. Contra vanos cantatores sic invehis. Cantant ut placeant populo, magis quam Deo; Si sic cantas, ut ab aliis laudem quaras, vocem tuam vendas, & facis eam non tuam sed suam. Habes in potestate vocem tuam, habeto & animum, frangis vocem, frange & voluntatem; Servas consonantiam vocum, serva & concordiam morum. Conc. Carthag. 4. cap. 10. — dicente Presbytero sibi (h. e. Psal. mista) vide ut quod ore Cantas, Cor de credas, & quod corde credis, operibus comprobas. Refert Isidorus Hispal. lib. 2. de off. eccl. cap. 13. Quod Antiqui pridè antequam canerent, cibis abstinebant, psallentes tamen legumine vocis causâ assidue utebantur, unde & Cantores apud Gentiles dicti erant Fabarii. Bellarm. ad illud psal. 98. 7. Clangite coram Iehova tubis Psallite Deo Cytharâ prudentia; psalterio iustitia; tuba ductili fortitudinis, & tubâ cornâ temperantia. Raban. Maur. de Instit. Cleric. ad illud psal. 63. 3. ut labia mea laudent te; quod ut fiat, requiritur perfecta vox. Ea vero est perfecta vox, quæ est alia, clara, suavis, si ex his aliquid aefuerit, perfecta vox non erit. Quod Novatores oggannunt, nullam vocem audibilem externam (sub N. T. caporam admittendam, quodque blaterant nunc tantum Deo in corde canendum, Scripturæ clarissima testimonia contrarium prorsus evincunt. Locis citatis, λαλῶντες ἑαυτοῖς ψάλλουσιν. 1. Cor. 14. 15. 16. Canere cum intellectu

præcipi, non quidem proprio (nam hoc prius voluit, dicens *ψῆδον*.) h. e. ut intelligant auditores, & ut ædificentur, dicantque canto finito, *Amen.* *Matth.* 26. 30. *Act.* 16. 25. Cecinere hymnos, at tum est hymnus, si sit voce audibili. Quid certius quàm, quod legimus *Psal.* 100. 1. 2. *Psal.* 98. 4. &c. id & alia ad tempora T. N. pertinere? Quamvis objecta a Novatoribus vix responso dignentur juxta, atramen sunt discussa breviter. Isti primò, velle Apostolum ut loquantur invicem non ut sic canant, nimis dilatum ac distortum est, cum jubeat invicem loqui in psalmis, non ut instruant vel monent in psalmis concineadis. Quod secundo garrunt, carnalem quemlibet posse externe loqui, at in hoc, ubi est donum vel ejus exercitium cedens in Dei gloriam? *Resp.* 1. Si lectio S. si oratio vocalis rectè annumerentur institutis divinis, cur non & cantica prolata? 2. Annon Moralia Dei ab impiis peracta, inserviant Ecclesiarum ædificationi? 3. Annon Canticum quod sit tam ex ore tum corde Dei gloriam promoveat? Quod subdant, Deum spiritu & veritate colendum. Hoc ut verum agnosco, sic verum etiam esse quod subordinata non pugnant. Melodia externa vocalis isti cultui multum inservit. Superaddunt. Si colimus Deum voce canora audibili, quidni Nablio, lyra, decachorda? *Resp.* Typica ista erant, & cum sint abrogata, sunt extantia in Antitypo, h. e. nostris præcordiis. 2. Negamus Melodiam externam Iudaicam fuisse typum nostræ externæ vocalis: vel quod Melodia externa ore sit præfigurativa internæ corde. Non est oratio *ὡς ποίηται* typica internæ. Summa, Si Melodia externa fuisset. Typica internæ, non ea tum usi fuissent Christus & Apostoli.

APPENDIX.

*Num lingua fidelibus incognitâ cum fructu peragi possit
hoc officium Ecclesiasticum?*

Hic nisi cum Pontificiis res est, quorum Cantores sunt nunc ut æsonans, Cymbalumq; tinniens, præsertim in choris Augustiosibus & claustris Monialium.

Quod autem hic cultus sit peragendus lingua vulgari, cognitâ, intellectâ. *Ratio prima est.* Ad quid instituti erant olim Lectores in Ecclesia Dei, nisi ut plebs, publicè quod legebatur intelligeret? Vide

Cham.

Cham. T. 1. lib. 11. cap. 4. §. 7. Audi quærimoniam Enchiridii Coloni. Olim recitatione verbi Dei per leſtores, plebs ſaginabatur: nunc Leſtores quod recitant, vix ipſi intelligunt. Hæc una ratio in Cauſa eſt, quod olim officia omnia, in Oriente & in Occidente, erant Græcis græcè, Syris ſyriacè, Arabibus arabicè, Latinis latinè, Dalmatis Dalmaticè peracta. Deinde vult Apoſtolus πάντα πρὸς οὐκ οδομὴν εἶναι. At nemo ædificatur aure audiens, quod corde non intelligit. Reſ clara eſt. 1. Cor. 14. 15. 16. 17. ad quod Auguſt. lib. 11. de Gen. ad Lit. Nam ſi intellectum mentis removeas, nemo ædificatur audiendo quod non intelligit. Nullo modo eſt Eſaii, Stapletoni & aliorum reſponſio ſatisfactoria. Non velle, inquiunt, Paulum, ut totus populus intelligat intus, ſed ut is qui ſua approbatione & reſponſione vicem populi ſupplet, intelligat in quo tanquam ſuo vicario populus intelligit. At primo falſum eſt, noluiſſe Paulum, ut totus intelligat cœtus. Ille omnino hæc incubuit, ut concionibus, cantionibus, aliſque inſtitutis ædificarentur, non per vicariam ſed per propriam intelligentiam. Exſibilanda eſt illa Tirini Cont. 2. n. 10. diſtinctio, Laudes ac preces quæ fiebant tempore Pauli, pertinuiſſe ad populi inſtitutionem, at nunc non ita eſſe. An debent opponi, putà Dei gloria, plebis ædificatio quæ ſunt potius componenda. Utriuſque promotio tam nunc quam olim requiritur, intenditur. At neutrius eſſet linguâ peregrinâ. Denique hæc conſuetudo repugnat ipſi fini vero Melodiæ, deſiderantis non ſolum corporalem præſentiam, ſed multo magis, omniū mutuam conſpirationem & conſenſionem ad fidenter dicendum Amen; quod non ſit, quando quod dicitur, ignoratur. Debentne etiam affectus noſtri eſſe rebus conformes in Dei laudatione, atqui hoc eſt inter adiutata, ſi plebs ſit eorum quæ recitantur, neſcia? Ultimo indubitata & perpetua fuit Eccleſiæ primitivæ praxis, ut in eadem lingua eſſent Cantiones in qua eſſent preces publicæ ad Deum fuſæ. vide ad hoc Davenant. Determin. q. 41. Nec aliter quiſquam intelligat illud Baſilii ad Neocaſar. populum tum in Eccleſia αὐτοφύλακον ἀλλήλοις. Inter alios Pſalmodiæ hic unus finis eſt, ut in canendo (inquit Cottonius p. 48.) convincantur & impii, at in lingua barbara ſeu incognita, convictio nulla eſt.

CAPUT XV.

Discutitur insignis illa questio. An ex illo quod in Cæribus Ecclesiasticis mali commisceantur bonis, fideles cum infidelibus, vitanda & è medio tollenda sit omnis Psalmodia Ecclesiastica?

Tota pene Separatistarum seu Præcististarum cohors, invehit cò maximè in Ecclesias Dei reformatas. An communicabimus, inquit, mendacibus, impuris spiritibus, Formalistis? Profanum vulgus cantans psal. 119. proficitur quod Deum toto corde diligit, at quid est illo falsius? Si canant psalm. 103. in quo asseverant se Deum toto corde laudare. At Mendaciorum hoc est mendacissimum. In quos anne jure vibres illud psal. 50. v. 16. 17. Huic scrupulo amoliendo aliquantisper immoremur. Ad hominem primò sic regero, demus hos tales non teneri ut publicæ communient Psalmodiæ propter rationem assignatam: cur non quisque in familia sua cum suis, quos probos piosque supponunt, canunt? Deinde demus profanū vulgus in hoc cultu, assumere Dei nomen in vanum. Quid si hos Aristarchos Magistellos, monitores eadem redarguit culpa? De Separatistarum grege non minima pars communicat Antitrinitariis, Antiscripturistis, Socinianis, Antinomis, Anabaptistis, Arminianis. Si tantopere horreant homines moribus pravis, in puncto suæ Communionis cur non æquo jure blasphemos in Deum, veramque fidem? Ut in illo eis ultro gratulamur, quod non audiat & sanctos terra profana modos. sic in isto non applaudimus, quia mulier formosa supernè desinit in piscem. Novatorum non contemnenda pars, Psalmodiam in abtracto rejicit, quasi nihil attineat christianos. Horum Anti-psalmistarum ἐκείνους ἀμελῶς satis nota est. Sed iam contra molliores disputo, ad hunc cultum, qui dicunt teneri pios, at non impios. At ego tidenter dico, utrosque Christianismum professos pariter teneri, utur illi, quod oportuit, præstent, hi desint officio. Qui si canendo, non canant Domino ὡς καὶ ἡμεῖς, ipsorum cùm vitiorum & misera infelicitas est. Attamen teneri nihil certius, jubente Apostolo, ut in Domino semper gaudeamus. Et ut qui hilaris est, psallet. Iacob. 5. 13. Moses testatur se composuisse istud Canticum quod est Dent. 32. ut posset populus suæ ingratiitudinis convinci. Et Sic cantando, semetipsos dijudicabant, & damnabant. Quod replicant, impios

impios non id advertere, quod canitur. Frivolum est; Nam primò quid si advertant? Melodia, inquit *Goodwin*, est à naturæ instinctu. Si non advertant, ipsis vertitur in vitium. Deus solus est *καθ' ὅσον*. 576. Sed ut fortis premam. 1. Si impii tenentur Psalmos legere, quidni & canere? si orare pro beneficiis dandis, quidni hymno laudare pro datis? Si verbum Dei prædicatum audire, quidni ex eodem Deum celebrare. Negatæ sequelæ nullam hæcenus reddere potuere rationem. Estne *orare* actus tam strictus spiritualis communionis, quam est *canere*? At in illo sine scrupulo communicatur cum impiis nondum præcis. Assertio illa nobis videtur absurda. Putà. Impiorum præsentia in cœtibus publicis, & communio cum eis in externis, ita commaculat, ut nullum acceptari possit officium divinum debitum, etiam à piis rectè peractum. Inevitable est, quamdiu hic vivitur, ullum cœtum tam sanctum esse, in quo non unus *Judas* sit, in quo non diabolus vel ater vel albus. Ecclesia Christi vera visibilis, rectè assimilatur *horreo*, *Arez.* domui magna, reti &c. 2. Si in hos fines canat etiam impius, putà ut instruat, ac instruat, ut laudet Deum, tum, ut oportuit, canit. 3. Annon Apostoli communicabant Ecclesiis, in quibus erant carnales? 4. An omnes mulieres tñ *Miriam* concinentes erant sanctæ? *Exod.* 15. 12. quando *Paulus*, accepto pane, gratias egit in conspectu omnium, *Act.* 27. 37. annon cum eis cōmunicavit. 5. Dignitas & valor cultus publici non pendet à morū integritate, si ille intiger fuit, communicabant Prophetæ & Apostoli cum eis, ait *August.* quos sciebant esse rebelles. 6. Si corruptionis internæ reliquiæ non oberunt *Tito* pio, quin *ἡ κατὰ* canter, nec etiam externa appatens *Petri* pravitas. 7. Nulla suadet ratio, nulla cogit necessitas, ut hic tam rigidi simus, ac in Eucharistiæ communionem, quod rectè notat *Cotton.* p. 44. 45. Ultimò audi piam Antiquitatem. *Cyprian.* lib. 1. Epist. 2. Nos, in quantum nobis judicare conceditur & videre, faciem singulorum videmus, cor scrutari, & mentem non possumus perspicere. De his judicas occultorū Scrutator & Cognitor Deus, citò venturus, & de arcanis cordis, & de abditis judicaturus. *August.* Ep. 162. Obijciuntur nobis crimina malorum hominum, non nostra sed aliena, & ipsa partim incognita, quæ si etiam vera & præsentia videremus, & *zizaniis* propter frumenta parcentes, pro unitate toleraremus, non solum nullā reprehensione, sed etiam non exigua laude, nos dignos diceret, quicunque

S. Scripturas. non surda audiret aure. Idem epist. 152. *Unusquisque portabit onus suum, ergo nihil ei prajudicant peccata aliena.* Idem T. 10. p. 142. *Gregem dominicum mixtum ovibus & hædis non defereres, aream Dominicam, quamdiu palea trituratur. non defereres, venia dominica quoad bonos & malos pisces ad littus trahunt, non dirumperes; at alibi ex patribus hæc & his talia probaturi sumus.*

Verumtamen varia objiciuntur: ad incudem ipsa subjiciantur examini.

Obji. 1. Requirit pietatis veræ internæ signa satisfactoria convicta in *Tito*, si sit *Petro* cum eo concinendum. *Resp. 1.* Ubinam hoc legitur? quæ consequentia probat? 2. Invincibile est quod *Titi* sanctitas interna ita inclarescat *Petro*, quâ *δευτικῶς* concludat *Tuum* esse renatum: non rarò contingit hypocritas larvatos, in professoratu excedere verè pios. *Instant*, neminem canere debere nisi spiritu Davidico præditum. Quæro itidem, ubinam hæc recocta crambe legitur (putà, nisi renatum neminem *ἐν χάριτι* canere?) Hic ut iterum itupeant ac hæreant, necessitas est.

Obji. 2. An communicarem cum eis quorum caput non est Christus, cum sint nisi damnati? mihi concinendum est cum templi membris integrantibus, quorum imus lapis angularis est Christus. *Resp. 1.* Non est eadem sphaera impiorum & damnatorum. 2. Etiam & Christus, quodam sensu, est impiorum caput, si non quoad internum gratiæ influxum, attamen quod ad moralem directionem, quo sensu & Hypocritæ sunt membra, neipe æquivocè. h. e. & vera sunt membra propter professionem, externaque nonnulla privilegia fœderalia, & falsa sunt propter internæ communionis carentiam. *Instant*, At impii coram Deo & in jure sunt excommunicati. ergo non est eis concinendum. *Resp.* Hoc dato, non infertur Elenchus, interdicti mihi quidem in communione, cum excommunicato, in sententia lata, & juridicè in foro externo, at in illo foro *Petrus* non excommunicatur præcisè quod sit impius, quod non renatus, sed quod sit concumax, quod scandalosus. quorum utrumque cadat in verum veræ Ecclesiæ vitibile membrum.

Obji. 3. Communicare nos eorum sceleribus, unà cum eis Deum collaudantes. *Resp. 1.* Nego sequi. 2. Ineluctabile esse, cum hypocritis in externis non communicare. 3. *Insta* pollutio in communio-

ne Paschatis, *Christo & Coepostolis* non nocuit. 4. *Petrus* pids ad hoc tenetur ut *Titus* impietatis convincat, & redarguat; at hoc est cum *Tito* communicare. 5. Dato quod *Titus* sit scandalosus, attamen non juridicè & notoriè ejectus, ne vel interpretativè arguit meum in scelere consensum, quamvis communicem in publico cum ipso cultu. *Audi* Augustin. tom. 10. p. 35. *duobus modis te non maculat malus, h. e. si non consensias, & si redarguas: h. e. non consentire non communicare.*

Obji. 4. Destituuntur impii donis spiritualibus, ergo non canunt Domino. *Resp.* ad *Ant.* Non omnes impii carent omnibus donis, multis adest gratia oblata. 2. quibusdam impiis (non sic perseverantibus) adest & gratia collata. 3. Teneri omnes sive pios sive impios ad debitum morale, semel factâ propositione objecti. 4. Qui prærequisitis ad hoc debitum solvendum destituuntur, ipsis in vitiū cedit. Suâ namque culpâ carent, adeoque inexcusabiles sunt. At, *inquunt*, An Ecclesia sancta canet vel orabit cum impuro mundo? *Resp.* Hoc non reponendum inter inordinata. In publico cætu promiscuè audimus, oramus, canimus; Vide *Act.* 13. 44. *Psal.* 138. 4. 5. *Act.* 31. 36.

Obji. 5. Cum Psalmodiæ fines sunt instructio & monitio, impii autem missilibus ad hæc careant donariis cur cum eis canes? *Resp.* 1. Sunt & præter memoratos alii Psalmodiæ fines, puta convictio *Deut.* 31. 19. puta Dei glorificatio, Ecclesiæ ædificatio, at & hi omnium & singulorum sunt 2. Nihil absurdi committi, si impii instruant & moneant pios errantes. *Pharaoh Necoh* recte monuit *Iosiam*, & *Abimelech* *Abrahamum*. Impii Pastores validè & licite docent, monent. &c. 3. *Διδασκαλίας & παραίνεσις καὶ ψαλμοὶ* magis propriè spectant ad Psalmographos, quam ad Concentores.

Obji. 6. Si impii licitè & validè concinunt cum piis, quidni & cum eis prophetare? At hoc absurdum est. *Resp.* 1. Si Prophetia propriè sumatur, pro publico dono verbum prædicandi cum autoritate qua in explicando, qua in applicando, *πρὸς οἰκονομίαν*. Sic impii privati non prophetant. Vulgatum est, Cantor qua Cantor non est Pastor. At si prophetia largè sumatur, h. e. quocunq; modo publicare magalia Dei, tum impii prophetant, quilibet enim ad hoc pro ratione officii tenetur. Et quamvis indigni sint qui sic vel prophetent ac Deum glorificent, attamen ista indignitas & ineptitudo non excusa-

bit quomianus præstent pro virili ad quod obligantur. *Audi Cotton.* p. 52. *Si Petrus oret vel canat sine fide, peccat quidem: at nolle omnino vel orare vel canere, peccat gravius. Illud hypocrisin, hoc Atheismum sapit.* *Audi & Foord.* p. 38. *Ut indigni sint impii qui ore suo loquantur Dei verbum, attamen dignum est Dei verbum ut ipsorum insit mentibus, ac in ore sit, in suam ipsorum Instructionem & Monitam.* Et ad hoc ipsum, vide & *Augustini* Psalmum elegantem contra partem *Donati*, qui est Tomo 7. & incipit. — *Abundantia peccatorum solet fratres contrahere,* &c.

PARS SECUNDA.

In qua varii resolvuntur Conscientiæ
Casus particulares, hanc Psalmodiam Ec-
clesiastico-divinam attinentes.

QUAESTIO PRIMA.

Num Psalmodia aequè conveniat animo agro tristisque,
ac hilari lætoque?

Primò, in confessio est, quod Cantica ordinariè convenient animo læto. Gaudio enim cor dilatatur, tristitiâ vero constringitur. Cui quadrat quod est *Iacob.* 5. 13. Deinde negari nequit, quin Psalmodia conveniat anteaetæ utiliter cõmemorandæ, sæpè & leniendæ ac tollendæ. Musica namque, testibus *Isidoro* & *Boerio*, ita naturâ comparata est, ut recte diversissimis accommodetur hominum affectibus, quò in hilari provocet lætitiæ augmentum, in tristi suscitet tristitiam majorem. Ad hoc vide *Prov.* 25. 20. *Ierem.* 9. 17. 18. 2. *Paral.* 35. 25. Denique nihil certius ac magis probatum, quam quod Psalmodia sapissimè etiam erexerit, excitavit, ac vivificavit quasi morbosos, tristes, animoq; ægros. quorum prologus si fuerit *Ulnlate Tragicum*, attamen exitus fuerit *Plaudite Comicum*. Vide sis, *Psal.* 6. v. 8. *Psal.* 30. 12. quin & hâc sedati affectus inordinati, compositique animorum motus, res clara est, s.

Sam.

Saw. 16. 14. & 2. Reg. 3. 15. exemplis Sauli & Elizei, vide & Io. Halli nocturna Cantica edita ann. 1654. Quod quidam vellicane & carpunt, nos canere Ieiunii indicti tempore. Frustra sunt, nam nec canimus tunc ad provocandum gaudium, nec uti Babylon, exigit in mediis carmina lata malis. Psal. 137. 3. Sed ut ed magis humiliemur, inque lacrymas dissolvamur. Documento insigni sancto omnes Pœnitentiales Psalmi, nec non IEREMIAE Threnodia. Hoc maxime fit, si sit talium proden's delectus, cum quoad materiam, tum quoad tonum. Quod attinet illud Iacob. 5. 13. recte explicat PARÆUS. Cum in adversis murmuramus vel desperamus, in prosperis securitate diffuimus, & Dei obliviscimur: ne nullum horum fiat, Deum oramus ut calamitatem missget, & bono nostro convertat, & in prosperis psallamus Deo Largitori. Quid notius quam quod Martyres hymnos Deo cecinerint etiam in mediis flammis?

QUAESTIO SECUNDA,

Quoniam fuit ille Hymnus, quem Christus & Apostoli Cœnâ peractâ Deo Cecinerunt, Math, 26. 30.

Theologi ex utraque variant in hujus resolutione. Primo Adam. Conzen sēsuta tria relinquit incerta. Primum, num cecinerint Psal. 113. 2. An alium à se compositum. 3. An usi fuerint consuetâ Iudæis gratiarum actione. Secundo, Diodati, Wardus, Barradus, Cottonus, cecinisse eos putant Psal. 113. & proxime sequentes. Quod omnium clarissime Paulus de Maria explicat. Iste Psalmus 113. cum quinque sequentibus, vocatur ab Hebræis Hallelujah magnum, de quo singularem faciunt solennitatem, nam in tribus præcipuis Festis hymnum istum stantes cantant, & in Neomeniis, & in nocte Paschæ, post agni Paschalis comestionem hunc hymnum solenniter dicebant, quem hymnum Christus cum Apostolis, rûm consuetum servans recitavit. Quem adhuc Hebræi in illa nocte Paschæ, cœnantes agno Paschali, cantant. Nec minus clarè post eum B. Walæus ad loc. Enim hymnum dividunt Hebræi in duas partes: prior continet Psal. 113. 114. & recitatur ante cibum: altera continet reliquos psalmos & recitatur post comestum agnum, exhaustoque poculo ultimo. Cui super addebant benedictionem Carmine. Tertio GORTIUS ad loc. Quod etiam Christus quædam peculiarit

culiaria cantica subdiderit ad institutum suum, & instantis redemptionis declarationem facientia, & cecinisse in huiusmodi quæ *Iob. 17.* leguntur. Hoc ultimum ego in medio relinquo. At hic duo certa sunt. *Primum*, Christum cecinisse tum hymnum omnibus notum. Nam quomodo potuissent discipuli accinere Christo, si ille novum & insuerum cecinisset, cui illi non fuissent assueti? Quod colligo ex Syra versione *τὸ ὑμνῶντες*, & dixerunt hymnum in præterito. *Secundum*, Christum totam hanc actionem Cygneâ cantione clausisse: reliquum noctis transigebat sanctissimis sermonibus, qui sunt *Iob. 14. 15. 16.* Refert *Buxtorfius* sanctiores Israelitas olim totam transigisse noctem insomnem in enarratione beneficii liberationis ex Ægypto. Ut moneamur quid nobis peracto epulo Eucharistico sit faciendum. Ne unquam recedatur à mensa, nisi referantur gratiæ Deo Creatori, Largitori, Liberatori. Hymnus ille Christi tum cantatus, inquit *Hieronymus*, præbuit faciem invidiæ magnitudinis, insignis pietatis & sobrietatis servatæ. Audi eundem *Hom. 83.* in *MATTH.* Audiant omnes qui quasi aversa calcibus mensa, temulenti consurgunt, tum gratias agere debeant. *Tertull. Apol. cap. 39.* Ita saturantur ut mominerint Deum per noctem adorandum esse, cantu probatur quomodo quisq. biberit, oratio convivium dirimit, inde disceditur non in eruptiones lasciviarum, sed ad eandem curam modestiæ & pudiciæ, ut qui non tam carnem cenaverint quam disciplinam, vide *Hospiu. de cantu Iudæor. ex psal. 118.* in festo Tabernac.

QUÆSTIO TERTIA.

Num piè ac prudenter decantantur à nobis illi Psalmi, qui minus rectè videntur nobis in tali rerum statu & conditione positis accommodari, quasi nostras exigentias nunc non attinentes. E. g. An Psalmus 6. cantandus sit à Petro sano? Num Psalm. LI. ab eodem casto? Num Psalm. CXXXII. ab eodem superbo? &c.

Resp. 1. in genere, nullum esse in toto Psalterio, qui, quoad minimum quod sic non offerat, præbeat, suppediteq. Medicationi sacre & suavi materiâ locupletem, imò uberrimam.

Cum

Cum nullū sit in canticis scripturalibus Distichon vel Hemistichion, non inserviens vel Dei gloriæ amplius illustrandæ, vel Ecclesiarum ædificationi promovendæ, quā docendo, quā & monendo. vide *Perkins*, ad *Heb.* 11. *Eisdem nunc optime cani psalmos, qui olim à David & alijs componitis: quia eadem nunc est, quæ olim fuit Ecclesia.* Cotton. *Vind.* cap. 9. *Nullus est psalmus Biblicus qui non pertineat ad populi Dei conditionem, sive præsentem sive præteritam.* Idem & *Fordeus vind.* p. 120. Ut prorsus falsi sint quidam Novatores dum somniant Psalterium exaratum fuisse tantum in usum sæculorum priscorum, seu T. V. non vero succedentium seu T. N. Certe ex illo colligas nec T. V. nunc legendum, qui fuit Manichæorum error. Quod ogganniunt, istam meditationem sacram, tam procurari ac foveri legendo quam canendo. Hoc si negem, non probabunt eius contrarium. Inter recepta & probata astruxi, quod cor magis excitetur, elevetur ac afficiatur canendo quam legendo, cum fortius ista imprimantur animæ suavi modulamine, quam lectione nuda. Sed *Secundo* ut adhuc clarius respondeam, ac primò dato quod nec sis æger, nec impurus adulter, si eo istos psalmos non canes, tū nec leges. At recte a talibus immuni leguntur, ergo & cantuntur, putā in Cautelam, Solamen, Instructionē.

Instant 1. An non Hypocrita fateatur se mendacem esse, si canat *psal.* 6. *psal.* 16. *Lacrymis meis spondam meā liquifeci?* *Resp.* 1. Dato utroq; quod in hoc hypocritā mendacemq; agas, attramen isto Cantu clare ostenditur quid sit tibi faciendū. 2. Suppone *Petrum* Deum odisse, attramen utiliter in fines scilicet memoratos cantat *psal.* 119. 3. In locutionibus hyperbolicis, sensus sæpe iræ divinæ monstratur, & quantus inde oriatur dolor verus, ut notat *Calvin.* 4. Quamvis non sit mihi par affectus in Dei instituta, ac fuit in Davide, attramen non mentior, sive legam sive cantem *Psal.* 119. 5. Dato etiam quod defectus meus, (quod attinet punctum devotionis) sit non tantum gradualis sed & specificus, ac sic quod Textus cantatus directè te non attingat, attramen si alios, si corpus Christi verum visibile spectet, pro hic & nunc, in hac vel illa rerum conditione positum, rectè cano & recito in omnium saluarem usum. *Regerunt.* Cum altus est animus meus, & oculi elati, annon mentior in *psal.* 132. v. 2. & *Resp.* 1. Sic preterius ejusdem *psal.* lectionem. 2. Si es verè Christianus, non est tibi cor elatum ac superbum. 3. Dato quod cor tuum non sit adeo humile

ac oportuit, at hic habes tum verbum instructionis, quo discas humiliari: & tacite increpationis, quod superbiat cor tuum; 2. Dato quod post cantum, adhuc cor elatum sit (quod etiam contingit post orationem ferventem) attamen perpendas clausulam in tuam monelam, quæ est ibid. v. 3. Deinde *Secundo* respondeo, concedi non omnes psalmos promiscuè accommodari singulis conditionibus in quibus ponimur pro tempore: cui medendo sit prudens horum delectus. E. g. Psal. 92. recte destinatur in Sabbathi diem. psal. 2. quo regni Christi discamus naturam, psal. 33. 37. 73. In operibus providentiæ & Creationis sunt. Psalmi 119. quam immensæ ac ingentes sint utilitates verbi Dei. Denique quod attinet Historicis, præteritum tempus magis attinentes, recte notat *Anesius*, nos etiam attinent, si sic de illis meditemur, ut inde spem & consolationem hauriamus, secundum illud *Rom* 15. 4. Deinde quia cogitatione inducere quasi debemus personam eorum, vel qui istos componebant psalmos, vel de quibus componebantur; adeo ut quicquid in illis sit, suo modo etiam ad nos pertineat.

QUÆSTIO QUARTA.

Num dicenda sunt ista Ecclesia laborare defectu Oeconomico, in quibus nulla est Psalmodia?

Resp. 1. Sunt quædam Novatorum Conventicula, omnem Ecclesiasticam Psalmodiam, quasi pedagogicum quid & servile, damnantia, inter quæ sunt segreges *Antinomi*, *Anabaptista*, & *Enthusiasta*, superbe semet extollentes super omnia instituta divina. Hos non agnoscimus cœtus verè Christianos, nisi equivocè. 2. Sunt quædam veræ Christi Ecclesiæ, puta variae Parochiales sic dictæ, quæ hac carent, vel quod ipsis desit præcentor idoneus: vel quod tam rudis sit plebs, ut non sint in ea, qui servato iusto modulamine concinant: vel sublata est, quoddam nonnulli in modulationibus & cantibus nimium indulgeant voluptatibus. Audi P. Marij. de hoc defectu L. C. p. 1246. *Quare si qua Ecclesia sit quæ ista non vitatur iustis de causis, ea non potest jure damnari, modo non rem ipsam, sed naturâ defendat illicitam, vel taliter ex Dei præcepto: nec alia Ecclesiis qua cantu & Musica vivunt, societate Christi excludat. Ecclesia enim Alexandrina,*

Alexandrina, vel nihil vel parum admodum canebat. Videbat enim tantam populi infirmitatem, ut magis Harmonia, quam verbis attenderet. — in hoc acquiescant sobrii.

QUAESTIO QUINTA.

A Non peccant canendo, qui quod canunt, non intelligunt?

R *Resp. 1. Concedi non ita intellectos psalmos cantatos, ab omnibus, ac aliis oportuit. 2. Prudens sic concluderit, quoniam hactenus lecta in S. non sunt clare intellecta, ideo lectione supersedeas: canimus ut intelligamus, ut instruamur, & ut hoc cultu tam saepe imperato Dei laudes celebremus. Legimus ut intellectus illuminetur, sic saepe ut in ipso canendo accenduntur affectus, sic illuminantur mentes. 3. Ordinariè scimus Psalmistæ scopum, & sensum eius quod canitur, quamvis Phrases, idiotismi, variae lectiones, non semper sint adeo manifestæ. 4. Nostrâ interest canamus ut intellectu sic & affectu, quando variè pro materia affici-mur, tum sese exerunt spes, fides, desiderium, gaudium, timor. &c. E. g. quando canis illud psal. 119. v. 5. utinam comparentur viæ meæ, ad observandum statuta tua: toties intendas cordis desideria, ut Deo obedias. Item quod est v. 97. quam diligo legem tuam! tum est proportionandus affectus rei amatae. qui si desit, ipso facto monemur, & redarguimur. 5. Si nihil eius quod canitur intelligis, non est quod canas, nam ignori nulla cupido. 6. Quæ sunt requisita orationis efficacis & ferventis, eadem ipsa, quod attinet intellectum & affectum, requiri dico in cantu gratioso. Audi ad hoc *Ammyrald.* p. 250. 251. damnantem Rom Eccl. consuetudinem. Excitatio autem illa piorum motuum, quæ fit in affectibus vel bruta est & sine scientia, vel proficisci debet ex intelligentia rerum ad pietatem generandam ab ipso Deo comparatarum. Apud Evangelicos, id servatur inviolatum, ut quicquid in Ecclesia aut dicitur, aut canitur, aut recitatur, sit ad intellectum etiam infima plebecula accommodatum. Ipsi pontificii, *Isidorus Clarus, Lud. Vives, Lindanus.* & alii desinent crassam Sacerdotum Monachorum ignorantiam, demurmurantium suas cantiones & missas. Vide *Hottin.* diss. 1. de Nec. Reform. p. 64. Prælectio Hemistichii vel*

Distichi, vel totius contextus cantandi, non solum prodest memorie, & affectibus movendis, sed etiam adjuvamento summo est intellectui.

QUAESTIO SEXTA.

A Non hac Psalmodia Ecclesiastica tam mulieribus quam viris convenit?

R *Ep.* breviter cum *Reza, Cottono & aliis.* 1. Duos esse casus, in quibus non permittitur ut mulier in Ecclesia loquatur. 1. ut publicè ac authoritativè in Ecclesia doceat. Res clera est. 1. *Tim.* 2. 12. 2. Ut in Ecclesia quæstiones publicè proponat vide 1. *Cor.* 14. 34. 35. Deinde sunt etiam duo casus, propter quos licite loqui possunt ac debent in Ecclesia. *Primus* est in puncto scandali publici, seu offensæ datæ, subduntur enim, poenitentiamque publice profiteri tenentur. Cujus specimen videas *Act.* 5. 8. *Secundus* est, quod una cum cœtu reliquo, concinunt Dei laudes psallendo. Quod consistit satis cum subjectione viris debita, vide & hujus exemplum. *Exod.* 15. 20. *Acceptit quoque Prophetissa Miriam, tympanum in manu sua, & egressæ sunt omnes Fæmina post eam cum tympanis & fistulis.* Et sic respondebat cum illis, *Cantate Ichova, eo quod admodum excelluit.* &c. Memorabilis est illa Historia quam memorat *Theodor.* tom. 3. *Eccl. Hist.* cap. 19. De *Publia* fœmina nobilissima, matre *Iohannis* Presbyterorum Principis *Antiochia*, magistrâ Chori, quæ una cum suis canebat psal. 115. *Juliano Imp. Apostatâ* prætereunte.

QUAESTIO SEPTIMA.

Non faciunt rectè, Artifices, Remiges, Nautæ, viatores, Opifices cellularii, qui dum debita absolvunt pensa, & exequuntur officia imperata, tum etiam vacant Psalmodia divina?

R *Ep.* 1. Quænam fuerit praxis Veterum circa hoc, notat *Hieronym.* *Ep.* 17. ad *Marcellâ.* Quocumq; te verteris, arator sive am reor, *Alghniab* decantat, *sudani* Messor, *Psalms* se advocat, &

curvus tendens' falce vinitor vitem, aliquid Davidicum canit, hec ut vulgo dicitur, sunt amatoria cautiones, hic pastorem Sibilus, hec armacultura.
 2. Etsi non sim qui hoc simpliciter damnem, autumo tamen quod non valde expediat. quia ut *Petrus* canat ac oportet, totum requirere & exigit hominem. Deinde non minor affectus pius, devotaq; dispositio requiritur in canendo quam in orando. Uterque enim necessarius est Dei cultus. Denique non minus patienter & confidenter expectanda est responsio in canendo, quam in orando. At si *Petri* animus distrahatur, in diversaque rapiatur, invincibiliter impeditur ne satisfiat officio. Tantum hoc appendo, in opere tam difficili ac sancto, *Cor tuum custodi*. Si dicas, melius esse sacra canere quam mente oculisque circa illicita vagari. *Regero*, ex malis Ethicis seu culpæ neurium esse eligendum.

QUAESTIO OCTAVA.

AN liceat Christiano Musico, cantilenas Idolatricas canere, in quibus sanctorum invocantur nomina?

Resp. 1. Cantiones linguâ notâ conceptas, & quæ Sanctorum invocationem continent, ac præ se ferunt, non licet canere, uti nec voces modulis aptatas. quia abstinendū est ab omni specie mali, 1. *Theff.* 5. 22. At Sanctorum invocatio in istis modulatis vocibus est actus Idolatriæ externus. Vide duo loca horum facientia *Exod.* 23. 13. *Psal.* 16. 4. 2. Qui canunt cantiones linguâ ignotâ, sive per numeros solos, sive etiam per voces numeris aptatas, in quibus est invocatio Sanctorum, sive sciant sive ignorent illud, iudico ab eis abstinendum cantionibus. 3. *Episcopus* & alii iudicant, Cantionum huiusmodi numeros ac modulōs solos, absq; ullis articulatīs vocibus canere, per se non esse illicitum, sed per accidens. h. e. si sit scandali periculum apud infirmiores, qui eas Idolatrarum proprias esse norant. vid. *Episcop.* tom. 2. p. 49. q. 47. Abominanda visa mihi fuit intervallorum modulatio in Hierarchia Angl. plane ad modum & morem Curiae Romanae. Hic duo quaeruntur. 1. Quid si cum risu & *μυκτηρισμός* canuntur istae Cantiones? Resp. Mihi certum est, praeitare ut ab eis prorsus absteineatur, idque seriō & graviter, contemptus enim & *μυκτηρισμός* offendit, & alienat animos

ab inquisitione veri: imprudentes etiam moveri sic possunt, ut animus propius advertant devotum ad id quod audiunt. Quæritur 2. An modalis & numeris istis aptare voces & sensus ab omni Idololatricâ abducentes, & ad verum Dei cultum excitantes, non sit licitum? Dico hoc caute ac parce est faciendum, sed si cantiones Idololatricæ percubuerint in vulgo, consultius tutius ac utilius est, ne eis modulis ac numeris, ullo modo utamur. Quod etiam dictum volo de obscænis, impuris, ac sordidis cantionibus omnibus, quæ Christianos non decent.

QUAESTIO NONA.

Num privatim & in Familiis hæc Psalmodiâ divinâ recte utimur?

Resp. affirm. Exempla hujus habes *Math.* 26. 31. & *Act.* 16. 25. *Diodati* explicat illud *Ierem.* 30. 1. 2. 7. ad eū epæneticū cultum T. N. qui fiet seorsim in familiis. *Thyricus* de ser. ad illud *Psal.* 135. 19. 20. & ad illud *Psal.* 118. 15. dicit *Quod olim Israelitæ pia carmina canebant, non tantum in Temple, sed etiam privatim.* Memorat *Iustinus Martyr* in sua Apologia, nihil usitatus fuisse tum, quam quod cum Christiani agerent Conventus sacros, toni, sonus, modulamina, quæ audiebant Pagani; indicio ac documento erant, hanc vel illam domum Christiani esse. Referunt Historici, quod *Theodosius* 2. cum uxore, sororibus, liberis, servis, quotidie aliquos Davidicos canebat Psalmos. vide *Dist.* 29. *Gratian.* Sunt Christianæ familiæ quæ veræ Ecclesiæ dei sunt. vide *Rom.* 16. 4. Olim nec templa, nec ullæ aedes sacræ permissæ erant Christianis, in speluncis, cavernis, privatim in domibus quisque suis & cum suis, Deum laudabant & colebant. Certe si licite oramus, verbum prædicatum audimus in familiis, quidni ibi etiam validè ac licitè laudamus? si jeiunate ac plangere seorsim, quidni & seorsim canere? vide *Zechar.* 12. 12. 13. Si dicas, familia mea afflicta subest cruci? *Revero.* Vult Apostolus ut in afflicto statu lætemur. *Rom.* 5. 3. Si tum benedicas Deo, pariter canendo laudes, vide *Iob.* 1. 21. At adhuc dices, familia mea tam exigua est, ut in cantu paucorum abesset decorum. At fuitne ille *Pauli* & *Sylæ* cantus gratiofus & decorus? Imo unus seorsim, fructuosè cantat

nat. *Inſtes* adhuc, vicinia ſic annumerabit nos hypocrytis. *Regere* hypocriſeos malim inſimulari quam Atheiſmi, utur utrumque inſuſte fiat. Refert *Mollernus* ad *Pſal.* 118. 15. olim reputatos eos fuiſſe in-
pios ac profanos, in quorum familiis hic non viguit cultus. Deniq;
ſubdunt, an in hoc cultu cōmiſceam memet cum domeſticis impiis?
Reſp. At cum Iuda dominus cecinit, vide *Matth.* 26. 12. & 30. Cum
ſint peccatores attamen quia ſunt homines, & ſic laudare tenentur.

QUAESTIO DECIMA.

Num rectè faciunt *Chriſtiani Orientales* in Syria, Ar-
menia &c. *Qui cum in Templum veniunt Feſtis ſo-*
lennibus praſertim Reſurrektionis Dominica, cum Cytha-
ris Pſalmos inter ſe cantant, & unà ſaltant?

HUic ut respondeatur, quædam prænotanda ſunt de ſalta-
tione. Ac primò, non omnis eſt vitioſa. *Plato* 3. de legib²,
duo facit ſaltationum genera. Unum πολεμικόν ſeu Pyr-
rhyicum, alterum εἰρηνικόν, dictum ἐν μέλει, quibus addi-
tur tertium κορδανισμός ſeu laſcivum. *Secundò*, Concedi quod agi-
litas corporis ſit Dei donum, & ſi accedat aliquid artis nimirum ut
corpus ordine, apte numero, & cum decore moveatur, non video (in-
quit *P. Martyr* L. C. p. 615.) cur debeat reprehendi, modo in tem-
pore, moderatè, & citra offenſam fiat. *Tertiò*, Veri Chriſtiani, uti
admittunt ſaltationes in cantilenis bellicis, & religioſas quæ olim fie-
bant, quæ quaſi quid ſecundum naturam ſunt, ſic ex parte rejiciunt
Comicas ſeu Mimicas, ut rectè notant *P. Martyr* & *Rivetius* ad *Exod.*
15. 20. ſic & in totum abominantur laſcivas, ſive ſint ſolitariae qualis
fuit illa filia *Herodiadis*, *Matth.* 14. ſive ſint ſociales, vel virorum in-
ter ſe, vel ſceminarum inter ſe. *Quartò*, Sancti in S. nonquam le-
guntur ſaltariſſe, niſi in celebratione alicujus eximii recentis beneficii.
Quintò, Ut viri unà cum mulieribus permiſti, promiſcuè ſalent ferri
non debet. Hæ namque choreæ, evidentiffimæ ſunt occaſiones tranſ-
greſſionum legum divinarum: laquei ſunt & ſcandala, non tantum
ſaltatoribus, ſed etiam & ſpectatoribus, ſic enim non parum inflam-
mantur

mantur animi ad cupiditates minus castas. *Sextò, Maria saltavit*, at non cum viris, non cum juvenibus, sed seorsim cum mulieribus. *Exod. 15. 20. David 2. Sam. 6. 14.* non duxit choreas cum mulieribus. Nec puellæ quæ eisd celebrabant victoriam cum viris saltabant. *Septimò,* Isto gestu seu signo externo tum usitato, uti & aliis instrumentis exprimebant internam læticiam. vide ad locum *Annot. Anglic. Octavò,* Si quis regerat, quod propter abusum res ipsa non sit rejicienda. *Resp.* paucis, si major sit utilitas in usu, quam damnum in abusu, tum valet illa regula, (ne alia addam) at si abusus sit communis, si res promiscuè usurpatæ sunt folles libidinis, tum rei quæ indifferens videbatur, cessat indifferentia. *Nonò, Rectè Thomas 2. secunda. q. 91. a. 2.* in populo T. V. erat hujus & Organorum aliquis usus, quia populus erat rudis & carnalis, at nunc ille cessat. Hoc sic explicat CAJETANUS, *Tanto magis nunc est excludenda saltatio, quanto nunc disciplina interior, est excellentior. Decimò, Quod* quidam nostratium leniunt & mitigant illum Orientalium morem in Psalmodia sua saltatrice, quasi illorum spiritus sint agiliores, nostratium graviore, & quod sobriè, modestè, & seorsim, diebus illis saltent, nihil ad rem facit. Alia ætas alios mores postulat; rectè P. MORT. *ibid.* Legem habemus de Concionibus habendis & Sacramentis percipiendis, at de choreis ducendis nihil præcipitur in T. N. RICHARDUS de media villa, *Ostendit quod ducere Choreas diebus festis, sit peccatum gravissimum.* in 3. sent. d. 37. *Undecimò, Audiamus Patres & Concilia. August. in psal. 32. — Melius est toto die fodere, quàm saltare die Sabbati. CHRYSOST. Hom. 36. Nuptias audistis, sed non Choreas; vides nuptias, Choreas non vides. In Conc. Laod. Hierdensi Præcipitur expresse ne homines Christiani saltent, vel in nuptiis suis: sed ut prandeant moderatè, & Deo gratias agant. &c.* Imo Cicero ait, *Nemo saltat sobrius, nisi forte insanias.* Summa sit. Canamus ut Deo præcipitur, sed ut saltemus, Corybantes agamus, vel ut motibus Ionicis gesticulemur, prohibitum est.

QUÆSTIO UNDECIMA.

Quomodo intelligendum est, quod legimus, 1. Cor. 14. 26. *Quisque vestrum Canticum habet?*

Resp.

Resp. Quod eo loci tractet *Apostolus* de dono Psalmodiæ extraordinario, quo, qui eo sunt præditi, sic ut debent, uti sit *ἡ ψαλμοποιία*. Donum linguarum olim variis inserviebat usibus. 1. Ad loquendum mysteria. v. 2. 2. Ad orandum. v. 14. 3. Ad canendum. v. 15. 4. Ad gratias Deo agendum. v. 17. Omnia illa, tum extraordinaria erant, tam quoad materiæ sublimitatem, Sp. demonstrationem, subitaneum raptum, quam quoad elocutionis dexteritatem: sine discursu, & momentis rationum. Multi tum non solum in Apostolatu & discipulatu, sed etiam ex fraternitate fidelium habebant extraordinaria dona. At quæ nunc sunt Orandi, Prophetandi, Psallendi dona, sunt nisi Ordinaria. BEZA censet τὸ ἐκείνους, ibi sic resolvendum, h. e. si alius quidem Psalmum habet, alius doctrinam, &c. Ne quis putes singulos omnibus istis donis fuisse præditos. Et clarius PARÆUS, Non quod singuli ista omnia habeant, sed quod alii ex istis alia haberent, vel Psalmum vel doctrinam, Psalmum, h. e. piam Canticum a Sp. Dei suggestam. TERT. in Apol. Refert quod hoc donum in uno vel altero viguit, reliquis omnibus tacentibus, ac nisi applaudentibus per Amen. Alii sic. Quicquid est, quod cuiquam vestrum obigit, sive sit instructum spirituali Cantico, sive præmeditatam habet doctrinam, sive dextrè pollet S. interpretari: id totum referat ad Ecclesiæ edificationem. Memorabile est quod refert Firmin. de quodam Separatista in N. A. omnem Psalmodiam ordinariam, communem, publicam, vocalem, abominantem: in tantum ut Ecclesia Dei in illis locis reformata, necesse habuerit, vel hoc sacrum institutum Ecclesiis eliminare, vel istum phreneticum Ecclesiâ ejicere, quorum posterius jure merito factum fuit. vide Psal. 35. Hieron. contra Iovinian. de quodam taliter male composito, sic pronuntiat. Non est contentus nostro, h. e. humano more loqui, alius quiddam aggreditur.

QUÆSTIO DUODECIMA.

Quomodo intelligi debet Canticum illud Novum, cujus crebra fit mentio: vide Psal. 96. 1. Apoc. 5. 9.

Resp. 1. Sic rectè dici, ut applicitum nostris statibus & conditionibus, in quibus ponimur. 2. Quod de corde procedat novo. Omnia namque nova & renovata sunt habenti Calculum

¹um album. vide *August.* Tom. 9. p. 3. 13. *Petro* renato, illud *Mosis*, *Exod.* 15. quod partim Eucharisticum partim Epinicion, memoratū etiam *Apoc.* 15. 3. Novum est homini novo. Davidica omnia & alia scripturalia, nova sunt usu & sensu, uti & illud Agni quod pro beneficiis præstitis cecinit sancta cæterva. *Apoc.* 5. 9. Imo omnia verè spiritualia sunt Agni cantica & nova.

QUAESTIO DECIMATERTIA.

Num in fine Psalmorum ac incisionum, Doxologia Ecclesiæ Dei olim, & magnam partem nunc usitata: Puta Gloria Patri & Filio & Sp. Sancto, sicut erat in principio, & nunc & semper, decantari debeat?

Quod hymnus Glorificationis sit antiquissimus, Antiquitatis studiosus nullus dubites. *TERT.* lib. de veland. Virg. has instituens, sic virginem alloquitur, *Ut quando surgit à mensa,* gratias agat tribus vicibus, dicens: *Miserator & Misericors Dominus escam dedit timentibus se, Gloria Patri, Filio, & Sp. Sancto.* — *Serva ista,* inquit, *eritque tibi cibus & potus sanctificatus.* *BASIL.* lib. de *Sp. Sancto*, cap. 27. dicit hunc modum canendi gloriam Trinitati, esse ex Apostolica traditione. Si quæras, cur hac usi, & tam frequenter? Recte respondet *Forbes.* lib. 1. cap. 22. §. 1. *Inst. Quo clarius Deitatem in Trinitate Personarum, & unam Trinitatis gloriam, atque equalem Patri, Filii, & Sp. Sancti honorem, eandemque glorificationem profiterentur Veneres, usurpabant in fine Canticorum hunc hymnum, Gloria Patri, &c.* Ad quod ulterius vide *August.* lib. 3. contra *Maximum*, & *Epiphani.* hæc. 62. *Macarium*, *Homil.* 12. *Gregor. Thaum.* serm. 10. *Cnnunt. B. Virg. Fulg.* lib. 2. ad *Monimum*, cap. 3. pro omnibus audiat unus *Basil. M.* *Epist.* 78. *Sicut accepimus, sic baptizamus, & sicut baptizamus, sic credimus, & sicut credimus corde, sic confitemur ore, & sicut confitemur, sic glorificamus Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum.* τὸ αὐτὸν ἔστιν ἀπαράχτιστον τὸ ὁμοῦς ὁμοφύλων. Quicquid sit de Authore hujus hymni, consentiunt tamen receptam fuisse hanc formulam in Ecclesiis Orthodoxis tanquam doctrinæ Niccenæ consonam. Non quod inventus fuerit hic hymnus ab ista synodo, nam contendit *Baronius* ad ann. C. 325. à fidelibus occini ceptum ab ipsis Apostolorum temporibus

ribus. Quod ut dixi, *Basilius ad Amphilocho*. pluribus docet. Et post eum *Ambrosius. Cont. Auxent.* significat, se in odium *Arianæ* hæresis in hymnis à se recens editis, & in Ecclesiis canendis populo traditis, ad finem cujusque addidisse eandem conglorificationem S. Trinitatis. *Walafridus Strabo* cap. 25. lib. de *Off. Eccl.* Petit Originem Glorificationis huius individuae Trinitatis ex S. puta *Eph. 1. 17. Eph. 3. 14 &c.* Recte notat *Suarez.* lib. 4. de horis Canon. cap. 2. §. 1. quod occasione Arianismi fuerit aucta, nam testibus *Nicephoro & Theodor.* Ariani illam corrumpi procurarunt. *E. g.* ut non per simplicem copulationem æqualiter glorificentur personæ, sed interponendo particulas *per & in.* Nos canimus, *Gloria Patri, & Filio, & Sp. Sancto*, in casu dativo, ait *Damasce.* Epist. de Trifagio. quod nolebant *Ariani, Pauliani, Anomæi, Macedonians.* Illi vero, *Gloria Patri per filiū, in Sp. Sancto.* In quo semper laudanda est fortis constantia *Flavianii*, qui sub *Leontio Ariano*, gregem Antiochenum in diversa dispersum, Orthodoxæ doxologias professione, veritatem & unitatem primus reducere aggressus est. Refert *Sozom.* lib. 3. cap. 19. Catholicos *δοξάζειν τὸν υἱὸν ὡς ὁμοῦμον τῷ πατρί, Arianos vero τῷ πατρί. Θέου τῆς ἀσώτου δευτέρου τὸν υἱόν.* Itaque omnes pene sequiores Hystorici contestantur, quod hic hymnus, cum occineretur ubiq; licet diverso ritu, contra blasphemias Arianorum acceperit novum additamentum. Sicut erat in principio, & nunc, & semper. Amen. quo usam utramque Ecclesiam, Orientalem & Occidentalem postea, testatur Conc. Vasense Can. 7. Quia non solum in sede Apostolica, sed etiam per totum Orientem, & totam Africam vel Italiam propter hereticorum astutiam, qua Dei filium non semper cum Patre fuisse, sed à tempore cœpisse blasphemant, in omnibus clausulis post gloriam Patri &c. sicut erat in principio, &c. dicatur: etiam & nos in universis Ecclesiis nostris hoc ita dicendum esse decrevimus. Sunt autem tria incommoda quibus vulgè prægravatur, ne sit nunc apud nos in observatione viridi. Sunt itaq; ad examen revocata. Primum, transit in maximum abusum. Resp. 1. Hoc esse, nemo inticiabitur, qui legerit quæ in officiis Romanæ Ecclesiæ observanda circa eum hymnum traduntur. Ut quod omittatur tempore passionis Domini: ut quod à Dominica passionis per undecim dies intermittatur. ut quod reticeatur à nocte cœnæ Domini usque ad Pascha. ut quod ad introitum Missæ recitetur. ut quod populus eum conclamat, quando Evangelium legitur. 2. Hisce ma-

jora gravamina sunt in *Gloria in excelsis*, qui est *Luc. 2. 14. E. g.* ubi tantum decantetur in Dominicis diebus, & Natalitiis Martyrum. ut cantetur ad Chrisma: & versus Orientem, & ad dextram Altaris.

Ο τῆς Φλυαρίας! Vide *Biblioth. PP.* tom. 6. & in ea *Amularium*, *Gemmam Animæ* &c. 3. Abusus rei licitæ, nunquam præjudicabit ne possimus ea recte uti. Recte *August.* lib. de doct. *Christ.* non usus rerum sed libido utentis in culpa est. *Secundum est*, quod hic hymnus non sit Scripturalis, qualis ille est, *Gloria in excelsis. Resp. 1.* Concedi quod hæc ratio duo suadeat. *Primum.* Ex illo sequi quod sine invidia possit omitti. 2. Eo admissio, januam patentissimam sic aperiri modernis Componistis novantibus, quod aliàs factum nolumus. 2. Verumtamen eis qui isto adhuc utuntur non deesse suas rationes. *Quarum* una est, qualis futura est Comprehensorum conditio & praxis in patriis, talis & nunc ipsorum viatorum esse potest in via. h. e. ut utrique conglorificent Trinitatis consempiternitatem, qua in spe, qua in re, qua in desiderio, qua in fruitione. Altera est, *Canon 3. Conc. Tol. 4.* verba sunt. *Et quia hymni studio humano in Dei laudem compositi esse noscuntur, sicut illi quos Hilarius & Ambrosius addiderunt, quos tamen quidam specialiter reprobant, pro eo quod de Scripturis sanctorum Canonibus, vel Apostolica traditione non existunt;* Respuant ergo illi hymnum ab omnibus approbatum, quem in fine omnium Psalmorum dicimus, *Gloria Patri* &c. *Tertium est*, Cum *Arianismus* sit jam profligatus, nullus illius hymni restat usus. *Resp. 1.* Cum eodem *Fabadio* contra *Arianos*, mortuis auctoribus hujus veneni, scelerata tamen eorum doctrina non moritur. In tantum recruduit, ut cum *Hieronymo* dicam, Ingemuit Orbis & miratus est se factum *Nearianum*. Adeo ut propter hoc, magis videatur retinendus. Nam quamvis moderni Socinistæ nolunt dici *Ariani*, *Photiniani*, *Pauliani*, attamen id jure merito eis id ego applicaverim quod habet Poëta. Quæ Phœbo Pater Omnipotens, mihi Phœbus Apollo, vobis Furiarum ego maxima pando. Modernus enim Socinismus illorum vero propago est. Summatim ut quod sententiā super hoc comprehendam, dico *Primo* non facile dixerim esse defectū œconomicum ejus quod necessario adesse debet, ubi nō est in usu. *Deinde*, ubi in usu vegeto est, sentio posse piē retineri sine aliorum justo scandalo. *Tertiō*, in quibus Ecclesiis ejus exolevit usus, vel in quibus nunquam in usu fuit, sentio non rigidè eis imponendū. *Memotillius Augustini*, omnis mutatio est periculosa & metuenda.

Quare, si publicum alicujus Ecclesie votum ac desiderium restitui velit, non sum qui renuam, præsertim cum nullo Synodi Nationalis nostre decreto, quod sciam, reject' & expulso fuerit. αλλ' ἀπὸ τοῦ.

Ex Hymno Synesii. I.

V.

Ἦμῶ σὲ μονὰς, μονὰς ἢ τριάς ὦν,
Ἦμῶ σὲ τριάς, τριάς ἢ μονὰς ὦν.

X.

Χαίροις ὦ παῖδός πηγὰ,
Χαίροις ὦ παῖρὸς μορφά.
Χαίροις ὦ πατὴρ σφρηγίς
Χαίροις ὦ παῖδός κάρλος,
Χαίροις ὦ παῖρὸς κἀλλος.
Χαίροις δὲ ἀκράντος πνοία,
Κέντρον κόρυ καὶ πατὴρ.

Δὸς δὲ ἰδέσθαι
Σῶτηρ Ἰησοῦς
Ζαΐαν αἰγλαν
Σὺν ἑνθα φανείς
Μέλψω ᾠοιδάιν
Ψυχῶν παῖσι,
Γαίῃ γυῖων,
Πατὴρ συν μετὰ λαῷ,
Πνευματὶ δ' ἀγῶ.

Ex Veterum PP. Hymnis Ecclesiasticis.

O Trinitas laudabilis,
Et Unitas mirabilis,
Quæ simplici substantiâ
Virtus manes intermina.
Tu Charitas & Puritas
Tu Pax & Immortalitas.
Patris, paracleti, nati
Decore pollens perpeti.

Laus Patri sic ingenito,
Filio ejus Unigenito,

Laus sic Sancto Spiritui,
Trino Deo & Simplici.

Ingenito & Genito
Cum Spiritu paraceto,
Ipsis honore debito
Deo psallimus inclyto.

Treis unum colimus Deum,
Unam Trium essentiam,
Tribus unam impendimus
Honoris reverentiam.

Δόξα μὲν ἀθανατῶ ἐς ἅπαντα θείῳ

τῇ ἐν ΜΟΝΑΔΙ παναγίᾳ, Ἐν ὑπὲρ ἀρρήτω ΤΡΙΑΔΙ
δόξα καὶ χάρις, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Amen.

δοξα μὲν αὐτῷ θεῷ, δόξα τριάδι θεῷ.

FINIS.

A

Index Authorum hic Citatorum.

<i>Ainsworth.</i>	<i>Cassander.</i>	<i>Estius.</i>	<i>Illyricus.</i>
<i>A Castro.</i>	<i>Chemnicus.</i>	<i>Eusebius.</i>	<i>Isaac Ambros.</i>
<i>Aimonius.</i>	<i>Centuriatores.</i>	F	<i>Inuencus.</i>
<i>Alstedius.</i>	<i>Cicero.</i>	<i>Flavianus.</i>	<i>Iulianus.</i>
<i>Albert. M.</i>	<i>Clem. Alexand.</i>	<i>Firmin.</i>	<i>Iunius.</i>
<i>Ambrosius.</i>	<i>Corn. à Lapide.</i>	<i>Fæbadius.</i>	<i>Iustin. Martyr.</i>
<i>Amesius.</i>	<i>Chrysostomus.</i>	<i>Foordus.</i>	<i>Iosephus.</i>
<i>Annularius.</i>	<i>Cyprianus.</i>	<i>Forbesius.</i>	<i>Isidorus.</i>
<i>Annotata Angl.</i>	<i>Conc. Tol. 4.</i>	<i>Franzius.</i>	K
<i>Anselmus.</i>	<i>Conc. Constant. 6.</i>	<i>Fulgentius.</i>	<i>Keckermānus.</i>
<i>Apollonius.</i>	<i>Conc. Agathense.</i>	G	L
<i>Apollinaris.</i>	<i>Conc. Laodic.</i>	<i>Gaspar Loyola.</i>	<i>Leontius.</i>
<i>Aquinas.</i>	<i>Conc. Carib. 1.2.</i>	<i>Gavantus.</i>	<i>Leydenses.</i>
<i>Arator.</i>	<i>Conc. Vassense.</i>	<i>Gangrana.</i>	<i>Lindanus.</i>
<i>Athanasius.</i>	<i>Conc. Turon. 2.</i>	<i>Gemma anima.</i>	<i>Luiberus.</i>
<i>Augustinus.</i>	<i>Corn. Agrippa.</i>	<i>Gelasius.</i>	M
<i>Auxentius.</i>	<i>Cornwellius.</i>	<i>Gerardus.</i>	<i>Maldonatns.</i>
<i>Amyraldus.</i>	<i>Cottonus.</i>	<i>Genebrardus.</i>	<i>Macarius.</i>
B	<i>Cajetanus.</i>	<i>Gomarus.</i>	<i>Maresius.</i>
<i>Bailius.</i>	<i>Cequeus.</i>	<i>Goodwin.</i>	<i>Mollerus.</i>
<i>Barclaius.</i>	<i>Cœst. L'Emperor.</i>	<i>Guido, Aræ.</i>	N
<i>Baynus.</i>	D	<i>Grotius.</i>	<i>Nepot.</i>
<i>Barradius.</i>	<i>Damasus.</i>	<i>Greg. M.</i>	<i>Norton.</i>
<i>Basilins.</i>	<i>Duranus.</i>	<i>Greg. Nis.</i>	<i>Nicephorus.</i>
<i>Boërius.</i>	<i>Daneus.</i>	<i>Greg. Naz.</i>	<i>Nicol. Lyran.</i>
<i>Beza.</i>	<i>Didoclarus.</i>	<i>Greg. Thaumat.</i>	O
<i>Bernardus.</i>	<i>Diodati.</i>	H	<i>Officium Ecclesiast.</i>
<i>Bellarminus.</i>	<i>Diodorus.</i>	<i>Hieronymus.</i>	<i>Opus Tripartitum.</i>
<i>Bonaventura.</i>	<i>Dionys. Areop.</i>	<i>Hilarius.</i>	<i>Orphens.</i>
<i>Bodius.</i>	<i>Decretals.</i>	<i>Hierax.</i>	<i>Osander.</i>
<i>Buxtersius.</i>	E	<i>Hallus.</i>	P
<i>Brightmanus.</i>	<i>Edw. Leigh.</i>	<i>Hookers 2.</i>	<i>Paras.</i>
C	<i>Elias Cretonf.</i>	<i>Hospinianus.</i>	<i>P. de Maria.</i>
<i>Calvinus.</i>	<i>Epiphanius.</i>	<i>Hottingerus.</i>	<i>Perkinsus.</i>
<i>Caranza.</i>	<i>Episcopus.</i>	I	<i>Philo.</i>
<i>Cassiodorus.</i>	<i>Erasmus.</i>	<i>Iansenius.</i>	<i>Plinius 2.</i>
<i>Calvisius.</i>	<i>Esseni.</i>	<i>Ignatius.</i>	<i>P. Martyr.</i>
			<i>Pindarus.</i>

Index Authorum hic Citatorum.

<i>Pindarus.</i>	<i>Radulphus.</i>	<i>Suaves.</i>	V
<i>Polybius.</i>	<i>Rhator fortis.</i>	<i>Sedulius.</i>	<i>Valentia.</i>
<i>Polydorus v.</i>	<i>R. de media villa.</i>	<i>Strabo.</i>	<i>Vives</i>
<i>Piscator</i>	<i>Robinsonus.</i>	<i>Synod. Rō. 1.</i>	W
<i>Prudentius.</i>	<i>Rivetius.</i>	<i>Synesius.</i>	<i>Wardus.</i>
<i>Philastrius.</i>	<i>Ruffinus.</i>	T	<i>Willels.</i>
<i>P. Samos.</i>	<i>Rusticus.</i>	<i>Tertullianus.</i>	Z
<i>Platina.</i>	S	<i>Theodoret.</i>	<i>Zanchius.</i>
<i>Pythagoras.</i>	<i>S. Senensis.</i>	<i>Tirinus.</i>	<i>Zepperus.</i>
<i>Psalterium M.</i>	<i>Schneider.</i>	<i>Tilenus.</i>	
R	<i>Socrates.</i>	<i>Tremellius.</i>	

Index Partis primæ.

- C**ap. 1. Proponuntur ex Scriptoribus Eccles. horum trium. (Psalms, Canicum, Hymnus) acceptiones variae & differentiae, una cum *επιλογαί.* pag. 1.
- Cap. 2. Ostenditur Psalmodiam Ecclesiae Dei semper in usu vegeto fuisse, idque per singula secula decurrentia pag. 3.
- Cap. 3. Ostenditur quam procaciter variis infectati sint Psalmodiam Ecclesiarumque argutiola diluuntur. pag. 6.
- Cap. 4. Probatur contra Sectarios quod Psalmodia Eccl. etiamnum licita sit. pag. 8.
- Cap. 5. Proponuntur quorundam Veterum Patrum & Modernorum Theologorum aurea sententiae de Psalmorum & Psalmodia utilitate. pag. 10.
- Cap. 6. Deteguntur variis notabiles abusus Psalmodia Eccl. ostendunturque quomodo sit eis praevendendum. pag. 13.
- Cap. 7. Probatur quod etiamnum concini debeant Psalmi Davidis, Moïsis, aliorumque Psalmographorum T. V. Et ad examen revocantur Argumenta in contrarium. pag. 17.
- Cap. 8. Quaritur, Num in publicis Ecclesiae cætibz, tantummodo decantanda sint ista Cantica, quæ à viris Θεοπνεύστοις composita sunt, extantia in S. An vero etiam publicè decantari possint ac debeant pro occasione Cantica sacra, à viris pietate & fide conspicuis constructa, & verbo Dei consonantia. pag. 22.
- Cap. 9. Num illa Ecclesia sint rea superstitionis, εὐλαβοεισίας, praesepitque.

A

Index Authorum hic Citatorum.

<i>Ainsworth.</i>	<i>Cassander.</i>	<i>Estius.</i>	<i>Illyricus.</i>
<i>A Castro.</i>	<i>Chemnitius.</i>	<i>Eusebius.</i>	<i>Isaac Ambros.</i>
<i>Amonius.</i>	<i>Centuriatores.</i>	F	<i>Inuencus.</i>
<i>Alstedius.</i>	<i>Cicero.</i>	<i>Flavianus.</i>	<i>Julianus.</i>
<i>Albert. M.</i>	<i>Clem. Alexand.</i>	<i>Firmin.</i>	<i>Iunius.</i>
<i>Ambrosius.</i>	<i>Corn. à Lapide.</i>	<i>Fæbadius.</i>	<i>Iustin. Martyr.</i>
<i>Amesius.</i>	<i>Chrysostomus.</i>	<i>Foodus.</i>	<i>Iosephus.</i>
<i>Annularius.</i>	<i>Cyprianus.</i>	<i>Forbesius.</i>	<i>Isidorus.</i>
<i>Annotata Angl.</i>	<i>Conc. Tol. 4.</i>	<i>Fraxius.</i>	R
<i>Anselmus.</i>	<i>Conc. Constant. 6.</i>	<i>Fulgentius.</i>	<i>Keckermannus.</i>
<i>Apollonius.</i>	<i>Conc. Agarbense.</i>	G	L
<i>Apollinarium.</i>	<i>Conc. Laodic.</i>	<i>Gasias Loyola.</i>	<i>Leontius.</i>
<i>Aquinas.</i>	<i>Conc. Carth. 1. 2.</i>	<i>Gavantus.</i>	<i>Leydenfes.</i>
<i>Arator.</i>	<i>Conc. Vafense.</i>	<i>Gangrana.</i>	<i>Lindanus.</i>
<i>Athanasius.</i>	<i>Conc. Turon. 2.</i>	<i>Gemma anima.</i>	<i>Luiberus.</i>
<i>Augustinus.</i>	<i>Corn. Agrippa.</i>	<i>Gelasius.</i>	M
<i>Auxentius.</i>	<i>Cornwelius.</i>	<i>Gerardus.</i>	<i>Maldonatus.</i>
<i>Amyraldus.</i>	<i>Cottonus.</i>	<i>Genebrardus.</i>	<i>Macarius.</i>
B	<i>Cajetanus.</i>	<i>Gomarus.</i>	<i>Maresius.</i>
<i>Bailius.</i>	<i>Cognatus.</i>	<i>Goodwin.</i>	<i>Mollerus.</i>
<i>Barclaius.</i>	<i>Cost. L'Emperor.</i>	<i>Guido, Aræ.</i>	N
<i>Baynus.</i>	D	<i>Grotius.</i>	<i>Nepot.</i>
<i>Barradinus.</i>	<i>Damasus.</i>	<i>Greg. M.</i>	<i>Norton.</i>
<i>Basilus.</i>	<i>Duranus.</i>	<i>Greg. Nis.</i>	<i>Nicephorus.</i>
<i>Boëtius.</i>	<i>Dancus.</i>	<i>Greg. Naz.</i>	<i>Nicol. Lyan.</i>
<i>Beza.</i>	<i>Didoclarus.</i>	<i>Greg. Thaumat.</i>	O
<i>Bernardus.</i>	<i>Diodati.</i>	H	<i>Officium Ecclesiæ.</i>
<i>Bellarminus.</i>	<i>Diodorus.</i>	<i>Hieronymus.</i>	<i>Opus Tripartitum.</i>
<i>Bonaventura.</i>	<i>Dionys. Areop.</i>	<i>Hilarius.</i>	<i>Orphens.</i>
<i>Bodius.</i>	<i>Decretals.</i>	<i>Hierax.</i>	<i>Osiander.</i>
<i>Buxtorfius.</i>	E	<i>Hallus.</i>	P
<i>Brightmanus.</i>	<i>Eaw. Leigh.</i>	<i>Hookerus 2.</i>	<i>Tareus.</i>
C	<i>Elias Cretens.</i>	<i>Hospiannus.</i>	<i>P. de Maria.</i>
<i>Calvinus.</i>	<i>Epiphanius.</i>	<i>Hottingerus.</i>	<i>Perkinsus.</i>
<i>Caranza.</i>	<i>Episcopus.</i>	I	<i>Philo.</i>
<i>Cassiodorus.</i>	<i>Erasmus.</i>	<i>Iansenius.</i>	<i>Plinius 2.</i>
<i>Calvisius.</i>	<i>Esseni.</i>	<i>Ignatius.</i>	<i>P. Martyr.</i>

Pindarus.

Index Authorum hic Citatorum.

Pindarus.	Radulphus.	Suarez.	V
Polybius.	Rhaetor fortis.	Sedulius.	Valentia.
Polydorus v.	R. de media villa.	Strabo.	Vives
Piscator	Robinsonus.	Synod. Rō. i.	W
Prudentius.	Rivetius.	Synesius.	Wardus.
Philastrus.	Ruffinus.	T	Willeis.
P. Samos.	Rusticus.	Tertullianus.	Z
Platina.	S	Theodoret.	Zanchius.
Pythagoras.	S Senensis.	Tirinus.	Zepperus.
Psalterium M.	Schneider.	Tilenus.	
R	Socrates.	Tremellius.	

Index Partis primæ.

- C**ap. 1. Proponuntur ex Scripturis Eccles. horum trium. (Psalmus, Canicum, Hymnus) acceptiones variae & differentiae, una cum **arguties.** pag. 1.
- Cap. 2. Ostenditur Psalmodiam Ecclesia Dei semper in usu vegeto fuisse, idque per singula secula decurrentia pag. 3.
- Cap. 3. Ostenditur quam procaciter varii insectati sint Psalmodiam Eccles. eorumque argutiola diluuntur. pag. 6.
- Cap. 4. Probatur contra Sectarios quod Psalmodia Eccles. etiamnum licita sit. pag. 8.
- Cap. 5. Proponuntur quorundam Veterum Patrum & Modernorum Theologorum aurea sententiae de Psalmorum & Psalmodia utilitate. pag. 10.
- Cap. 6. Deteguntur varii notabiles abusus Psalmodia Eccles. ostendunturque quomodo sit eis praevendum. pag. 13.
- Cap. 7. Probatur quod etiamnum concini debeant Psalmi Davidis, Moïsi, aliorumque Psalmographorum T. V. Et ad examen revocantur Argumenta in contrarium. pag. 17.
- Cap. 8. Quæritur, Num in publicis Ecclesia cæribus, tantummodo decantanda sint ista Cantica, quæ à viris Θεοπνευσταῖς composita sunt, extantia in S. An vero etiam publice decantari possint ac debeant pro occasione Cantica sacra, à viris pietate & fide conspicuis constructa, & verbo Dei consonantia. pag. 22.
- Cap. 9. Num illa Ecclesia sint rea superstitionis, εἰς ἁλοφροσύνης, preceptiq;

Index Partis primæ.

- ceptiq; secundi violati, quæ in cultu publico memtur statis formulis vel
præconcepis & præscripta Psalmodia? pag. 22.
- Cap. 10. Num admitti debeat Organorū usus in Cantu Ecclesiast. ? p. 33.
- Cap. 11. Resolvuntur duæ quæstiones, una de Metro, altera de alternis in
Ecclesiast. Psalmodia. pag. 35.
- Cap. 12. Num unus solus in Cantu Ecclesiastico canet? An aliqui tan-
tum in eo, ad id ex officio deputati? An vero totus fidelium cœtus ad canen-
dum Domino teneatur. pag. 38.
- Cap. 23. Num liceat vel expediat à nobis decantari Psalmus referens im-
precationibus divinis, quales sunt Psal. 5. 10. Psal. 69. à v. 22. ad v. 29.
Psal. 109. à v. 6, ad v. 20. &c. pag. 41.
- Cap. 14. Proponuntur varii modi dextre & recte Canendi ex S. & Scrip-
toribus Ecclesiasticis. pag. 42.
- Cap. 15. Discutitur instans illa quæstio. Num ex illo quod in cœtibus Ec-
clesiasticis, mali commisceantur bonis, cum infidelibus fideles, vitanda ad
de medio tollenda sit omnis Psalmodia Ecclesiastica? pag. 46.

Pars Secunda.

In qua varii resolvuntur Conscientiæ Casus particulares, hanc
Psalmodiam Ecclesiastico-divinam attinentes.

- Quæst. 1. Num Psalmodia aequè conveniat animo agro, tristique, ac bi-
lari, letoque? pag. 50.
- Quæst. 2. Quisnam fuit ille Hymnus, quem Christus & Apostoli cœci-
merunt Matth. 26. 30. pag. 51.
- Quæst. 3. Num piè & prudenter decantantur à nobis Psalmi illi, qui mi-
nus recte videntur nobis in tali rerum statu & conditione positi accom-
modari, quasi nostras exigentias nunc non attinentes, E. g. Num Psal-
mus 6. sit cantandus à Petro sano? Num Psalmus 51. ab eodem Casto?
Num Psal. 132. ab eodem superbo? pag. 52.
- Quæst. 4. Num dicenda sunt ista Ecclesiæ laborare defectu economico, in
quibus nulla est Psalmodia? pag. 54.
- Quæst. 5. Annon peccant, qui quod canunt, non intelligunt? pag. 55.
- Quæst. 6. Num hæc psalmodia Ecclesiastica, tam mulieribus quam viris
convenit? pag. 56.
- Quæst. 7. Num recte faciunt Artifices, Remiges, Nautæ, Piatores, O-
pifices Cellularii, qui Deum debita absolvunt pensa, & exequuntur Of-
ficia

Index Partis secundæ.

- Scila imperata, tum etiam vacant Psalmodia divina?* pag. 56.
- Quæst. 8.** Num liceat Christiano *Musico, Canticum Idololatriæ canere, in quibus sanctorum invocantur nomina?* pag. 57.
- Quæst. 9.** Num privatim, & in familiis hæc Psalmodia recte murmur? (pag. 58.
- Quæst. 10.** Num recte faciunt Christiani Orientales in Syria, Armenia, &c. Qui cum in Templum veniunt, festis solennibus, præsertim Resurrectionis Dominicæ, cum Cytharis Psalmos inter se cantant, & unâ sal-
tant? pag. 59.
- Quæst. 11.** Quomodo intelligendum est quod legimus 1. Cor. 14. 26. Quisq; vestrum Canticum habet? pag. 60.
- Quæst. 12.** Quomodo intelligendum sit Canticum illud novum, cuius crebra sunt mentio? vide psal. 95. 1. Apoc. 5. 9. pag. 61.
- Quæst. 13.** Num in fine Psalmorum ac iucundissimum, Doxologia Ecclesiæ Dei olim, & magnam partem nunc usitata, præta Gloria Patri, Filio, & Sp. Sancto, sicut erat in principio, & nunc & semper, decantari debeat. pag. 62.

Typothetæ Sphalmata sic Corrigit.

In *Dedicat.* pag. 2. lin. 9. Lege antestare. *Præf.* pag. 2. l. 24. lege miserationes. Lin. 32 deest quibus. Pag. 3. l. 20. lege *diaporia*. *Operis* pag. 2. l. 29. Cytharæ Pag. 16. l. 15. lege æquid. Pag. 26. l. 31. lege nostrum. Pag. 28. l. 14. l. ge Episcop. Pag. 26. l. 26. lege *Dam.* Pag. 60. l. 29. lege Deo ut. Pag. 62. l. 25. lege Cantic.

